

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU GOLUBSKO-DOBRZYŃSKIEGO

Golub-Dobrzyń, sierpień 2019 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	6
1. DIAGNOZA.....	8
Podział terytorialny i sytuacja demograficzna	8
Jednostki wchodzące w skład ORSG.....	8
Charakterystyka obszaru uwzględniająca bezpośrednie sąsiedztwo, a także odzwierciedlenie obszaru na tle województwa.....	9
Liczba ludności. Gęstość zaludnienia	10
Struktura ludności według płci i wieku	12
Ruch naturalny ludności	15
Prognoza liczby ludności	16
Podsumowanie	18
Rynek pracy	19
Podmioty gospodarcze	19
Najważniejsze branże przemysłu i usług.....	22
Działalność przedsiębiorstw w obszarach inteligentnych specjalizacji	22
Instytucje otoczenia biznesu.....	23
Bezrobocie.....	24
Potrzeby rynku pracy.....	26
Tereny inwestycyjne	30
Rolnictwo	30
Podsumowanie	31
Pomoc społeczna	32
Placówki opieki społecznej	32
Korzystający z pomocy społecznej.....	32
Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	34
Formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie	34
Dostęp do usług opiekuńczych nad osobami starszymi.....	35
Działania aktywizacyjne dla powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich	37
Podsumowanie	37
Ochrona zdrowia	38
Zakłady opieki zdrowotnej	38
Programy profilaktyczne, działania edukacyjne z zakresu zdrowia	38
Podsumowanie	39
Edukacja.....	40
Edukacja przedszkolna.....	40
Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne	41
Szkolnictwo ponadgimnazjalne	43
Doradztwo edukacyjno-zawodowe	45
Kształcenie ustawiczne dorosłych	46
Finansowanie oświaty	47
Podsumowanie	47
Kultura i sport	48
Podsumowanie	50
Obszary problemowe wymagające rewitalizacji	51
Środowisko przyrodnicze. Turystyka i rekreacja.....	52
Środowisko przyrodnicze.....	52
Turystyka i rekreacja	55
Edukacja ekologiczna.....	57
Podsumowanie	58
Infrastruktura techniczna.....	59
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna i gazowa.....	59

Gospodarka odpadami	62
Internet, E-usługi publiczne, Bezpieczeństwo danych	63
Układ komunikacyjny.....	67
Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	70
Plany Gospodarki Niskoemisyjnej	71
Podsumowanie	72
Najważniejsze problemy i bariery rozwojowe.....	73
Potencjały i szanse obszaru.....	74
2. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA	75
3. CELE ROZWOJOWE.....	80
4. PRIORYTETY INWESTYCYJNE	88
5. TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII	96
6. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI	98
Lista podstawowa projektów finansowanych w ramach EFRR i EFS.....	99
Lista rezerwowa projektów finansowanych w ramach EFRR i EFS.....	117
Lista projektów komplementarnych	122
7. WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE.....	128
8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA	131
System wdrażania	131
System monitorowania	132

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności na ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego (stan na 2014r.)	10
Tabela 2. Zmiany liczby ludności w latach 2004 i 2014	12
Tabela 3. Liczba ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego i ORSG według grup wieku oraz wskaźnik feminizacji w 2014r.	13
Tabela 4. Struktura wiekowa ludności w latach 2004-2014	14
Tabela 5. Dynamika zmian liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz ORSG na przestrzeni lat 2004 – 2014.....	14
Tabela 6. Ruch naturalny na obszarze (2014r.)	15
Tabela 7. Migracje ludności (2014r.)	16
Tabela 8. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2020, 2035, 2050	17
Tabela 9. Wybrane dane statystyczne dotyczące sfery gospodarczej powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gmin oraz ORSG w 2014r.	20
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji w powiecie golubsko-dobrzyńskim w latach 2004 – 2014.....	21
Tabela 11. Liczba ośrodków innowacji i inkubatorów przedsiębiorczości w Polsce w latach 2012 i 2014	23
Tabela 12. Liczba mieszkańców i firm przypadająca na 1 ośrodek w województwie kujawsko - pomorskim	23
Tabela 13. Zawody deficytowe i nadwyżkowe na terenie ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego w 2014r.....	27
Tabela 14. Wybrane dane statystyczne rynku pracy powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gmin oraz ORSG - stan na 31.12.2014r.	29
Tabela 15. Wskaźniki rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego.....	30
Tabela 16. Realizacja środowiskowych usług opiekuńczych na terenie ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego (stan na 10.2015r.)	36
Tabela 17. Edukacja przedszkolna na ORSG i terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.	41
Tabela 18. Szkolnictwo podstawowe na ORSG oraz w Kowalewie Pomorskim w roku szkolnym 2013/2014.....	42
Tabela 19. Liczba uczniów i oddziałów w gimnazjach ORSG oraz w Kowalewie Pomorskim w roku szkolnym 2013/2014.....	43
Tabela 20. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach ponadgimnazjalnych na ORSG	44
Tabela 21. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach ponadgimnazjalnych w Kowalewie Pomorskim ...	45
Tabela 22. Instytucje kultury na ORSG (2014r.)	48
Tabela 23. Obszary problemowe wskazane do rewitalizacji.....	51
Tabela 24. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na ORSG (2014r.).....	56
Tabela 25. Aglomeracje z terenu ORSG ujęte w KPOŚK.....	60
Tabela 26. Gospodarka ściekowa na ORSG w 2013r.	61
Tabela 27. Stan techniczny dróg powiatowych powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.....	67
Tabela 28. Długość ścieżek rowerowych	69
Tabela 29. Oświetlenie uliczne w poszczególnych gminach ORSG	71
Tabela 30. Plany Gospodarki Niskoemisyjnej poszczególnych gmin powiatu golubsko – dobzyńskiego	71
Tabela 31. Najważniejsze problemy i bariery rozwojowe ORSG	73
Tabela 32. Główne problemy rozwojowe, uwarunkowania i potencjały ORSG	75
Tabela 33. Cele strategiczne i cele operacyjne	80
Tabela 34. Zgodność Strategii ORSG z dokumentami strategicznymi	81
Tabela 35. Logika interwencji strategicznej.....	88
Tabela 36. Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 odnoszące się do poziomu powiatowego polityki terytorialnej.....	96
Tabela 37. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na źródła finansowania.....	98
Tabela 38. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P 2014-2020	98
Tabela 39. Lista projektów podstawowych EFRR	99
Tabela 40. Lista projektów podstawowych EFS	106
Tabela 41. Lista projektów rezerwowych EFRR.....	117
Tabela 42. Lista projektów komplementarnych	122
Tabela 43. Wskaźniki planowane do osiągnięcia w obszarze	128

SPIS MAP

Mapa 1. Obszar ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	8
Mapa 2. Powiat golubsko – dobzyński na tle województwa kujawsko - pomorskiego.....	9
Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w styczniu 2015r.	25
Mapa 4. Walory turystyczne powiatu golubsko-dobrzyńskiego.....	57
Mapa 5. Mapa wykluczenia cyfrowego województwa kujawsko – pomorskiego.	65
Mapa 6. Sieć dróg powiatowych w powiecie golubsko-dobrzyńskim	68

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Gęstość zaludnienia w 2014r. (osób/km ²).....	10
Wykres 2. Liczba ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego i ORSG w latach 2004-2014	11
Wykres 3. Liczba ludności poszczególnych gmin ORSG w latach 2004, 2010, 2014	11
Wykres 4. Struktura płci i wieku ludności na ORSG w 2014r.....	13
Wykres 5. Struktura wiekowa ludności w 2014r	14
Wykres 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego (2014r.).....	15
Wykres 7. Migracje ludności w powiecie golubsko-dobrzyńskim i ORSG (2014r.).....	16
Wykres 8. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2020, 2035, 2050	17
Wykres 9. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego wg struktury wieku w latach 2020, 2035, 2050	17
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminach ORSG w latach 2014r.	19
Wykres 11. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w województwie kujawsko-pomorskim w 2014r.	20
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w powiecie w latach 2004-2014	25
Wykres 13. Bezrobotni wg przedziałów wieku w powiecie, gminach i ORSG w 2014r.	26
Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%) w roku 2010 i 2013	33
Wykres 15. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w 2013r. na ORSG	33
Wykres 16. Najczęstsze przyczyny korzystania z pomocy społecznej na ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w 2013r. (liczba rodzin)	34
Wykres 17. Udział procentowy lasów w powierzchni gmin ORSG (2014r.).....	53
Wykres 18. Największe jeziora na ORSG (ha).....	54
Wykres 19. Noclegi udzielonym turystom polskim i zagranicznym w latach 2010, 2012, 2014	56
Wykres 20. Stopień skanalizowania i zwodociągowania terenu ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego w 2013r.	60
Wykres 21. Wytworzone odpady na terenie powiatu, gmin i ORSG w 2013r.	62

SPIS SCHEMATÓW

Schemat 1. Dokumenty strategiczne, z którymi wykazuje zgodność Strategia ORSG.....	81
--	----

WSTĘP

Polityka terytorialna jest narzędziem służącym do realizacji założeń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 poprzez wykorzystanie m.in. środków unijnych, a w szczególności środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 4 lutego 2015 roku przyjął założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014 – 2020, które są usystematyzowanym zestawieniem procesu planowania i wdrażania polityki terytorialnej na czterech poziomach:

- Poziom wojewódzki – obejmujący miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki),
- Poziom regionalny i subregionalny – obejmujący miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych),
- Poziom ponadlokalny – obejmujący obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego),
- Poziom lokalny – działający w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego swoim zasięgiem obejmuje jednorazowo jeden Powiat. Starosta Powiatu jest inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć w ramach ORSG. Ponadto podejmuje działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Współpraca Starostwa Powiatowego z pozostałymi jednostkami terytorialnymi z obszaru powiatu i partnerami społeczno-gospodarczymi odbywa się w ramach porozumienia, którego sygnatariuszami są przedstawiciele Powiatu oraz poszczególnych miast i gmin.

Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego stanowi zbiór wytycznych dotyczących postawionych celów, zadań i środków ich realizacji na podstawie specyfiki analizowanego obszaru. Przedstawia zarys ogólny oraz szczegółowy, określający kierunek działań władz Powiatu, zachowując jednocześnie elastyczność, dającą możliwość wprowadzania zmian określonych jego elementów.

Strategia powstała przy współpracy z reprezentantami Starostwa Powiatowego, przedstawicielami władz gmin wchodzących w skład Powiatu oraz instytucji i jednostek organizacyjnych działających na jego terenie, w oparciu o wyniki przeprowadzonych wywiadów, spotkań podczas warsztatów planowania strategicznego i konsultacji społecznych.

Punktem wyjściowym w opracowaniu Strategii Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego była analiza dokumentów dostarczonych przez przedstawicieli Starostwa Powiatowego oraz władz gmin wchodzących w skład Powiatu, danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), jak również ogólnodostępne informacje na temat powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Wynikiem zebrania powyższych informacji jest diagnoza.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zdefiniowano najważniejsze problemy oraz określone cele strategiczne. Cele te będą możliwe do osiągnięcia dzięki realizacji szeregu projektów, które w założeniu mają znacząco pobudzić rozwój społeczno gospodarczy powiatu.

Procedura wyboru projektów przewidzianych do finansowania w ramach polityki terytorialnej miała charakter dwuetapowy. Wstępna selekcja (I etap oceny projektów) polegała na ocenie projektów pod kątem ich zgodności z Priorytetami Inwestycyjnymi w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 odnoszącymi się do poziomu powiatowego polityki terytorialnej. Kryterium to miało charakter dostępowy. Tylko projekty, które spełniły to kryterium trafiły na listę projektów poddanych dalszej ocenie. Pozostałe przedsięwzięcia znalazły się na liście komplementarnej.

Wyboru zadań mających największy wpływ na rozwój obszaru w latach 2015-2020 (II etap oceny projektów) dokonano z uwzględnieniem następujących kryteriów szczegółowych:

- Stopień w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie problemów danego obszaru
- Stopień przygotowania inwestycji do realizacji
- Termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia do 31 grudnia 2018r.
- Realizacja projektu w partnerstwie
- Wpływ projektu na zwiększenie zatrudnienia
- Liczba problemów, które rozwiązuje projekt
- Stopień w jakim projekt wpłynie na realizację założeń strategii województwa kujawsko-pomorskiego
- Wpływ projektu na rozwój podmiotów działających w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego

Podczas naboru projektów wpłynęło 136 fiszek projektowych o łącznej wartości 259 734 049,91 zł, z czego 39 trafiło na listę podstawową (31 974 432,33 zł), 17 na listę rezerwową (24 267 647,06 zł), 80 na listę komplementarną (203 491 970,52 zł).

W procesie powstawania Strategii ORSG uwzględniono ideę partnerstwa. Projekt Strategii, został poddany dwutygodniowym konsultacjom społecznym, które odbywały się drogą elektroniczną w terminie od 7 do 21 sierpnia 2015r. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość zgłoszenia swoich uwag i wniosków do dokumentu Strategii za pośrednictwem formularza realizacji konsultacji społecznych, który był dostępny zarówno w wersji elektronicznej na stronie internetowej, jak i w wersji papierowej w siedzibie Starostwa Powiatowego. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych wpłynęło 12 uwag. Po zakończeniu konsultacji sporządzono protokół z konsultacji społecznych, w którym przedstawiono zestawienie zgłoszonych uwag i sposób ustosunkowania się do nich.

Dokument po konsultacjach społecznych został skierowany do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w celu uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia ma służyć jako skuteczne narzędzie w procesie rozwoju Powiatu. Dzięki powiązaniu jej celów z planowanymi do realizacji działaniami, zapewniona zostanie ich kompleksowość oraz znacznie lepsza efektywność gospodarowania zasobami i środkami finansowymi. Strategia, oprócz wskazania kierunków rozwoju, stanowić ma jeden z instrumentów służących pozyskaniu funduszy unijnych oraz krajowych środków finansowych w perspektywie finansowej 2014 – 2020.

1. DIAGNOZA

PODZIAŁ TERYTORIALNY I SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

JEDNOSTKI WCHODZĄCE W SKŁAD ORSG

W skład Obszaru Rozwoju Społeczno - Gospodarczego (ORSG) Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w układzie terytorialnym wchodzi 5 następujących jednostek administracyjnych poziomu gminnego:

- miasto Golub-Dobrzyń
- gmina Ciechocin
- gmina Golub-Dobrzyń
- gmina Radomin
- gmina Zbójno.

Podkreślenia wymaga fakt, że ORSG nie pokrywa się z obszarem powiatu golubsko – dobrzyńskiego, gdyż w skład powiatu wchodzi także gmina Kowalewo Pomorskie, która jest partnerem porozumienia w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko – Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Poniższa mapa przedstawia granice ORSG.

Mapa 1. Obszar ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: Załącznik nr 1 do uchwały nr 27/952 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2.07.2014

CHARAKTERYSTYKA OBSZARU UWZGLĘDNIAJĄCA BEZPOŚREDNIE SĄSIEDZTWO, A TAKŻE ODZWIERCIEDLENIE OBSZARU NA TLE WOJEWÓDZTWA

Powierzchnia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wynosi łącznie 47 165 ha, w tym miasto Golub-Dobrzyń 750 ha, gmina Ciechocin 10 123 ha, gmina Golub-Dobrzyń 19 779 ha, gmina Radomin 8 081 ha, gmina Zbójno 8 432 ha. Łączna powierzchnia powiatu golubsko-dobrzyńskiego (wraz z gminą Kowalewo Pomorskie) wynosi 61 285 ha.

Obszar znajduje się w środkowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Graniczy z powiatami:

- toruńskim ziemskim (od południowego zachodu)
- wąbrzeskim (od północy)
- brodnickim (od północnego wschodu)
- rypińskim (od wschodu)
- lipnowskim (od południa).

Mapa 2. Powiat golubsko – dobrzyński na tle województwa kujawsko - pomorskiego

Źródło: openstreetmap.pl

Terytorium ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego znajduje się na historycznych Ziemiach: Chełmińskiej i Dobrzyńskiej.

Obszar ORSG charakteryzuje się dość korzystnym położeniem komunikacyjnym. Znajduje się przy drodze krajowej nr 15 relacji Trzebnica - Ostróda, łączącej Gniezno, Inowrocław, Toruń przez Kowalewo Pomorskie, Brodnicę z Ostródą i dalej przez drogę krajową nr 16 z Olsztynem. Oprócz znaczenia regionalnego, droga ta prowadzi tranzyt od strony Niemiec w kierunku Mazur i Litwy. Przez teren ORSG prowadzą także drogi wojewódzkie nr 534 (Rypin – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno – Grudziądz), 554 (Golub-Dobrzyń - Kowalewo Pomorskie), nr 569 (Golub-Dobrzyń - Dobrzejewice) oraz fragmenty dróg nr 556 (Zbójno-Ostrowite) i 649. Główny szkielet transportowy stanowią drogi powiatowe, których długość wynosi 254,1 km.

Przez północno-zachodni skraj obszaru prowadzi dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 353 relacji Poznań – Skandawa. Obszar znajduje się w niewielkiej odległości od ośrodka wojewódzkiego - Torunia (38 km).

Ważne znaczenie odgrywają walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczno-kulturowe terenu, stanowiące podstawę dla rozwoju różnych form turystyki i rekreacji - powiat położony jest na obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski” i charakteryzuje się dobrym stanem środowiska, jednocześnie jest obszarem o charakterze rolniczym.

LICZBA LUDNOŚCI. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Liczba ludności obszaru ORSG według stanu na dzień 31.12.2014r. wynosi 33 805 osób (powiatu – 45 441 osób), co daje gęstość zaludnienia 72 osoby/km² (powiatu - 74 osoby/km²). Jest to wielkość znacznie mniejsza od gęstości zaludnienia na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (116 osób/km²) i Polski (123 osoby/km²). W podregionach przypadało: w bydgosko-toruńskim - 266 osób na 1km², we włocławskim - 95 os./km², a w grudziądzkim - 79 os./km². Gęstość zaludnienia w miastach wyniosła 1 524 osoby na 1km², natomiast na wsi 49 osób na 1km².

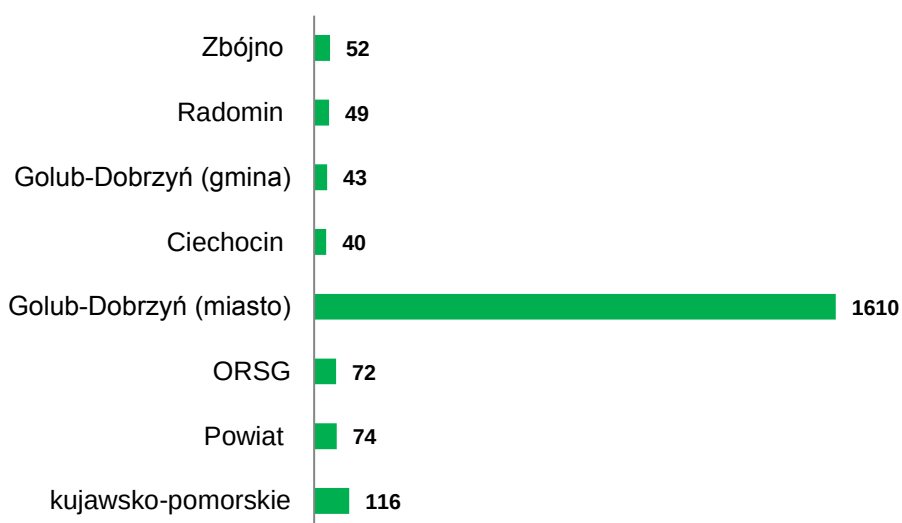
Ludność wiejska stanowi 61,8% mieszkańców obszaru (powiatu - 62,2%).

Tabela 1. Liczba ludności na ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego (stan na 2014r.)

Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności (osób) 2014r.	Gęstość zaludnienia (l. osób/km ²) w 2014r.
Ciechocin	101	4 044	40
Golub – Dobrzyń (m.)	8	12 879	1 610
Golub – Dobrzyń (w.)	198	8 541	43
Radomin	81	3 925	49
Zbójno	84	4 416	52
Razem ORSG	472	33 805	72
Powiat Golubsko - Dobrzyński	613	45 441	74
Kujawsko – Pomorskie	17 972	2 089 992	116
Polska	312 679	38 478 602	123

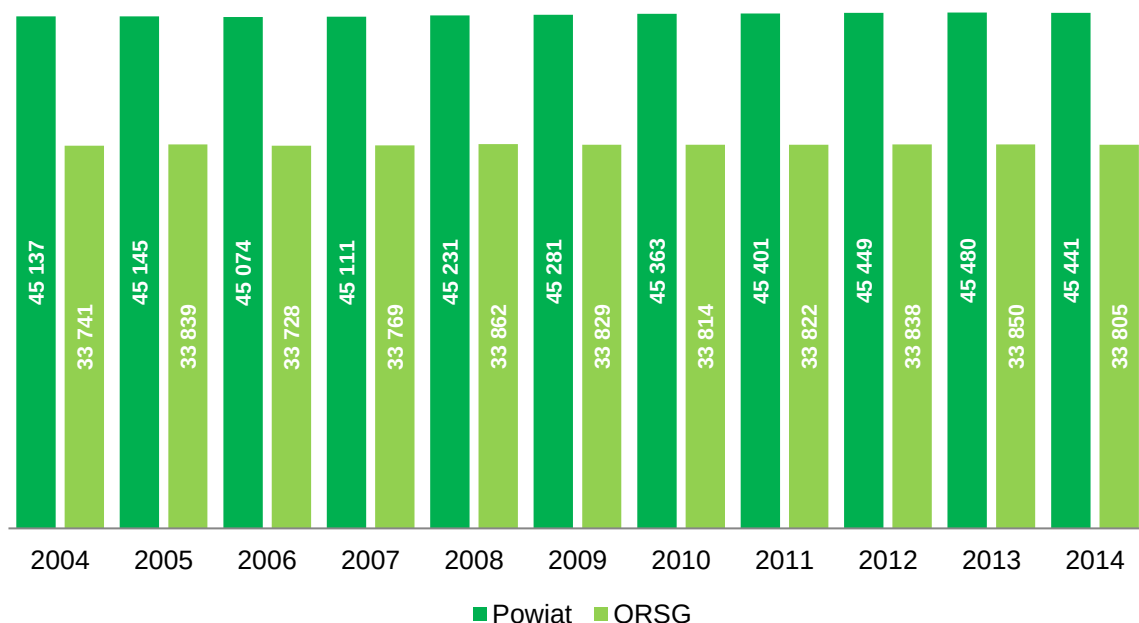
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1. Gęstość zaludnienia w 2014r. (osób/km²).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

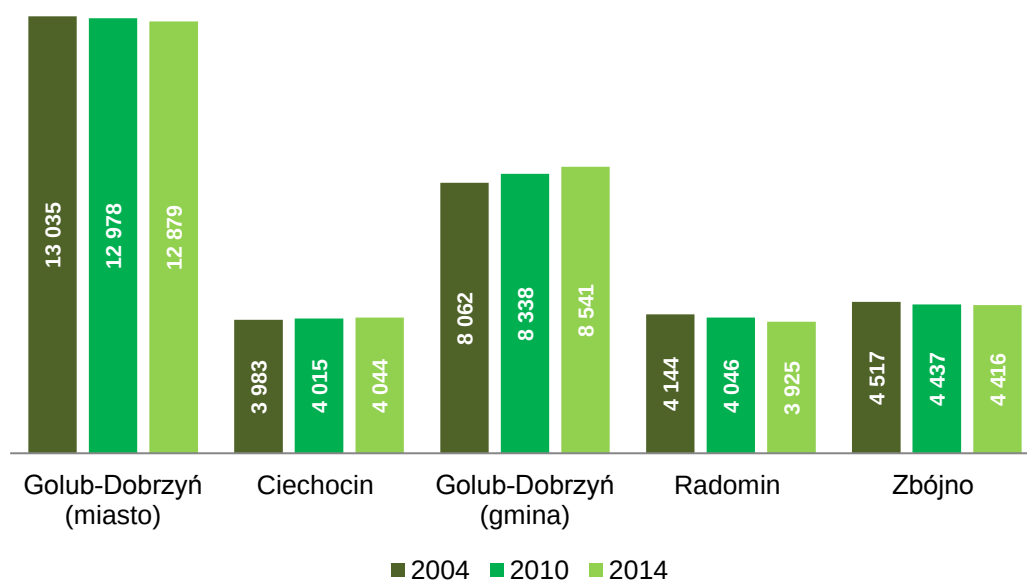
Wykres 2. Liczba ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego i ORSG w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminą o największym potencjale ludnościowym jest miasto Golub-Dobrzyń liczące 12 879 osób, drugą co do wielkości jest gmina Golub-Dobrzyń, którą w 2014r. zamieszkiwało 8 541 osób. Znacznie mniejszym potencjałem ludnościowym charakteryzują się pozostałe gminy ORSG - Zbójno (4 416 osób), Ciechocin (4 044 osoby) i Radomin (3 925 osób).

Wykres 3. Liczba ludności poszczególnych gmin ORSG w latach 2004, 2010, 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na przestrzeni ostatnich 11 lat (2004-2014) na ORSG uwidocznił się niewielki 0,2% wzrost liczby ludności (64 osoby, 37 kobiet i 27 mężczyzn). W całym powiecie golubsko-dobrzyńskim wzrost ten zarysował się na poziomie 0,7% (274 osoby, w tym 141 kobiet i 133 mężczyzn). Największy wzrost liczby ludności w latach 2004-2014 odnotowano w gminie Golub-Dobrzyń (przybyło 479 osób), następnie w gminie Ciechocin (przybyło 61 osób). Natomiast na terenie pozostałych gmin ORSG odnotowano spadek liczby ludności: w gminie Radomin ubyło 219 osób, gminie Zbójno 101 osób, a w mieście Golub-Dobrzyń 156 osób.

Największy przyrost liczby ludności w latach 2004-2014 odnotowała gmina wiejska Golub – Dobrzyń, granicząca i otaczająca największe miasto powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Gmina ta, bezpośrednio sąsiadująca z miastem staje się z roku na rok coraz bardziej atrakcyjnym miejscem zamieszkania.

Tabela 2. Zmiany liczby ludności w latach 2004 i 2014

Jednostka terytorialna	Liczba ludności (2004r.)	Liczba ludności (2014r.)	Dynamika (w %)
Ciechocin	3 983	4 044	1,5
Golub-Dobrzyń (m.)	13 035	12 879	-1,2
Golub-Dobrzyń (w.)	8 062	8 541	5,9
Radomin	4 144	3 925	-5,3
Zbójno	4 517	4 416	-2,2
ORSG	33 741	33 805	0,2
Powiat	45 137	45 441	0,7
Kujawsko-Pomorskie	2 068 258	2 092 564	1,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W analogicznym okresie ogólna liczba ludności w województwie kujawsko-pomorskim zwiększyła się o prawie 22 tys. osób, co oznacza wzrost na poziomie 1%. Mieszkańców przybyło w 15 powiatach ziemskich. W 2014r. największa liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego zamieszkiwała podregion włocławski (37,3% mieszkańców województwa), nieco mniej bydgosko-toruński (37,0% ogółu), a najsłabiej zaludnionym był podregion grudziądzki (25,7% mieszkańców).

Dane odnośnie liczby ludności w latach 2004 – 2014 w poszczególnych gminach, tworzących ORSG na tle powiatu i województwa zawiera tabela, stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU

W 2014r. na ORSG kobiety stanowiły 50,5% mieszkańców. W ujęciu wskaźnika feminizacji było to odpowiednio 102 kobiety do 100 mężczyzn. Struktura płci ludności w zależności od wieku jest zróżnicowana. W przedziałach wiekowych występuje pewna asymetria płci, z nieznaczną dominacją mężczyzn, jednak w skali nieistotnej dla dynamiki demograficznej. Wyjątek stanowi tu przekrój wiekowy 65 i więcej, gdzie wskaźnik feminizacji wynosi 161 kobiet na 100 mężczyzn. Zbliżone wartości charakteryzują cały powiat golubsko-dobrzyński.

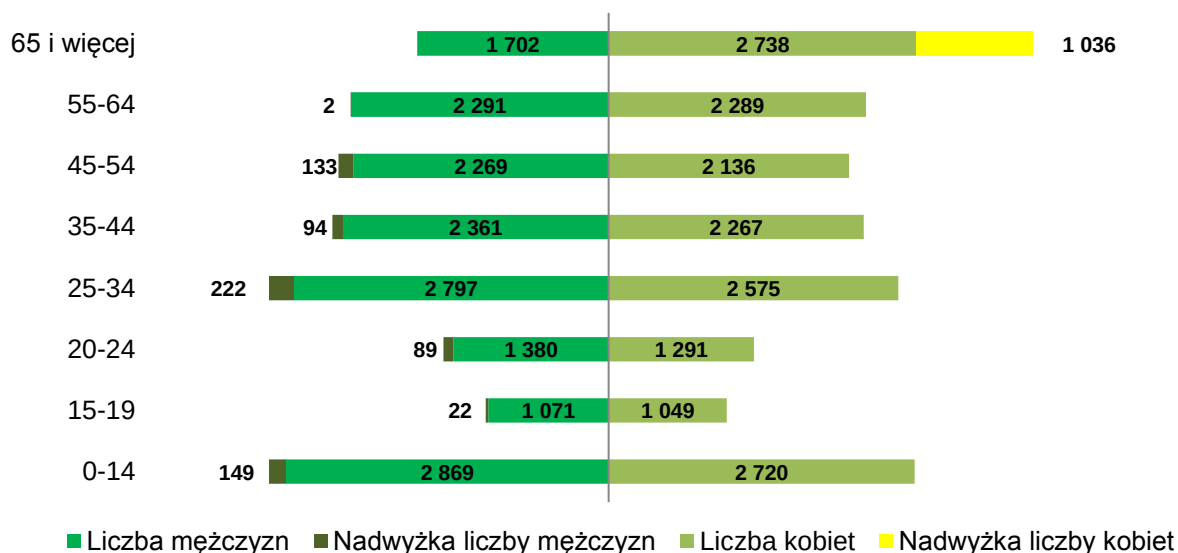
Tabela 3. Liczba ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego i ORSG według grup wieku oraz wskaźnik feminizacji w 2014r.

Grupy wiekowe	Wskaźnik feminizacji (powiat)	Powiat			ORSG			Wskaźnik feminizacji (ORSG)
		Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	
0-14	94	7 479	3 857	3 622	5 589	2 869	2 720	95
15-19	103	2 864	1 410	1 454	2 120	1 071	1 049	98
20-24	95	3 534	1 816	1 718	2 671	1 380	1 291	94
25-34	93	7 280	3 780	3 500	5 372	2 797	2 575	92
35-44	96	6 258	3 195	3 063	4 628	2 361	2 267	96
45-54	94	5 913	3 049	2 864	4 405	2 269	2 136	94
55-64	100	6 072	3 029	3 043	4 580	2 291	2 289	100
65 i więcej	158	6 041	2 345	3 696	4 440	1 702	2 738	161
Ogółem	102	45 441	22 481	22 960	33 805	16 740	17 065	102

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Najliczniejszą grupę wiekową ORSG w 2014r. stanowiła ludność w wieku 35 do 54 lat - było to 9 033 osób, tj. 26,7% ludności, osoby w wieku 0-19 lat stanowiły 22,8%, a ludność w wieku 20-34 lata – 23,8%. Sytuacja ta sugeruje, że w ciągu najbliższych lat liczebność grupy 20 do 34 lat utrzyma się na podobnym poziomie lub nieznacznie wzrośnie. Taką prognozę może uzasadnić fakt, że grupa ta cechuje się największą dynamiką demograficzną (bardzo duży odsetek zawieranych małżeństw i urodzeń przypada na ludzi w tym wieku).

Wykres 4. Struktura płci i wieku ludności na ORSG w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dla określenia potrzeb inwestycyjnych ORSG niezwykle ważna jest analiza struktury wiekowej ludności. W okresie 2004-2014 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 1 840 osób (w tym 935 osób to kobiety), w tym samym czasie nastąpił wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 866 osób (w tym 698 osób to kobiety). Liczba osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 1 038 osób (w tym 274 osoby to kobiety) i utrzymuje się na dość wysokim poziomie, tj. 63,6% mieszkańców.

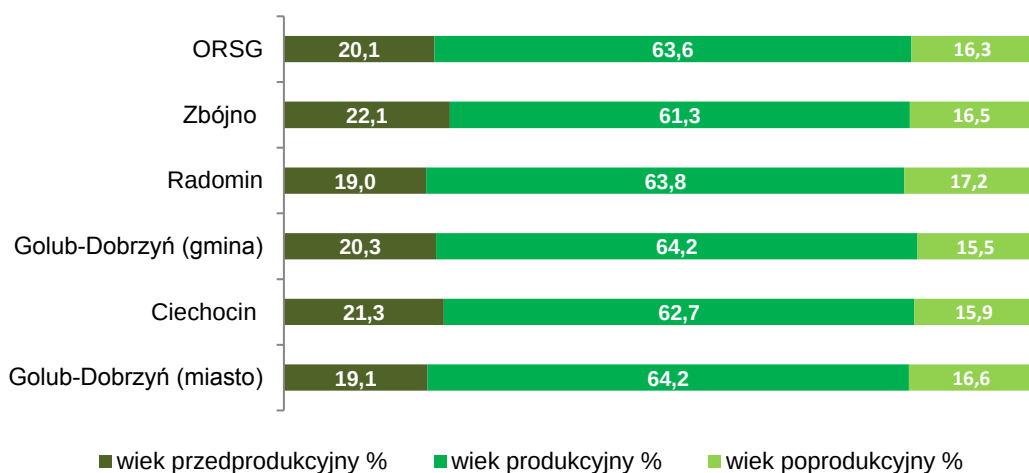
Najbardziej zauważalna zmiana dotyczyła osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2004 grupa ta stanowiła 25,6% ogółu mieszkańców ORSG, natomiast w roku 2014 odnotowano znaczący spadek, bo aż do 20,1%. Największy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym ma gmina Radomin (17,2%), zaś najmniejszy gmina Golub-Dobrzyń (15,5%).

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności w latach 2004-2014

Jednostka	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Golub-Dobrzyń (m.)	3 167	2 465	8 333	8 270	1 535	2 144
Ciechocin	1 128	863	2 279	2 537	576	644
Golub-Dobrzyń (w.)	2 028	1 734	4 875	5 484	1 159	1 323
Radomin	1 081	745	2 420	2 503	643	677
Zbójno	1 220	977	2 558	2 709	739	730
ORSG	8 624	6 784	20 465	21 503	4 652	5 518
Powiat	11 440	9 110	27 387	28 851	6 310	7 480

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 5. Struktura wiekowa ludności w 2014r

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

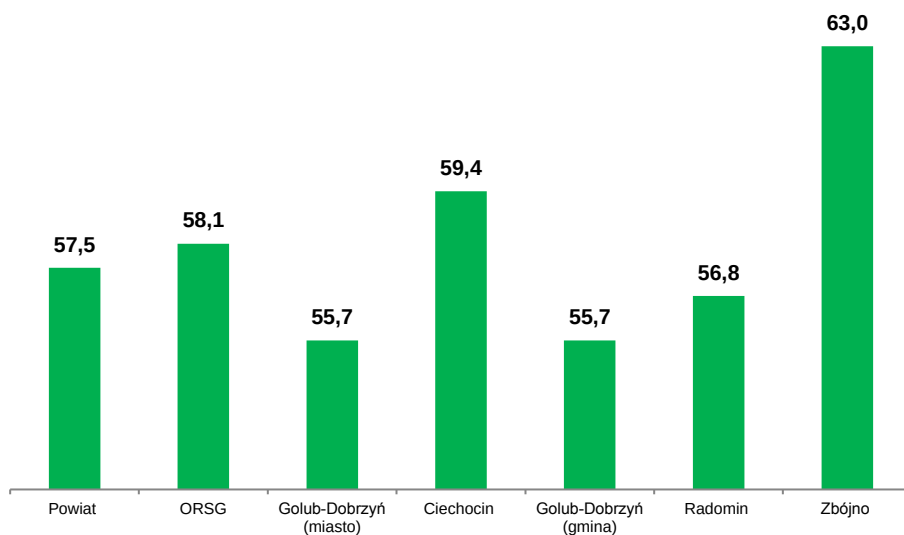
Tabela 5. Dynamika zmian liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz ORSG na przestrzeni lat 2004 – 2014

Wyszczególnienie	Powiat				ORSG			
	2004		2014		2004		2014	
	K	M	K	M	K	M	K	M
	22 819	22 318	22 960	22 481	17 028	16 713	17 065	16 740
Ogółem	45 137		45 441		33 741		33 805	
Dynamika zmian	100		100,7		100		100,2	
2004r. = 100%								

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wskaźnik obciążenia demograficznego ORSG, liczony jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2014r. wynosił 58,1. W całym powiecie golubsko-dobrzyńskim wskaźnik ten wynosił 57,5. Najwyższe wartości wskaźnika obserwuje się w gminach Zbójno – 63, Ciechocin – 59,4 i Radomin – 56,8. Nieznacznie niższe w gminie i mieście Golub-Dobrzyń - 55,7. Obciążenie demograficzne ma swoje konsekwencje ekonomiczne. Im wyższy wskaźnik, tym więcej osób pozostaje na utrzymaniu grupy pracującej.

Wykres 6. Wskaźniki obciążenia demograficznego (2014r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

W świetle danych GUS dynamika rzeczywistych zmian stanu ludności ORSG w 2014r. utrzymała się na poziomie dodatnim. Przyrost naturalny jest dodatni (51 osób). Wyższy przyrost naturalny w tym samym okresie charakteryzuje cały powiat golubsko-dobrzyński (69 osób). Największy przyrost naturalny w 2014r. miał miejsce w gminie Golub-Dobrzyń (+28 osób) i mieście Golub-Dobrzyń (+24 osoby). Ujemny przyrost naturalny zanotowano jedynie w gminie Zbójno (-16 osób).

Tabela 6. Ruch naturalny na obszarze (2014r.)

Jednostka	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
Golub-Dobrzyń (m.)	116	92	24
Ciechocin	38	34	4
Golub-Dobrzyń (w.)	92	64	28
Radomin	46	35	11
Zbójno	40	56	-16
Powiat	456	387	69
ORSG	332	281	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

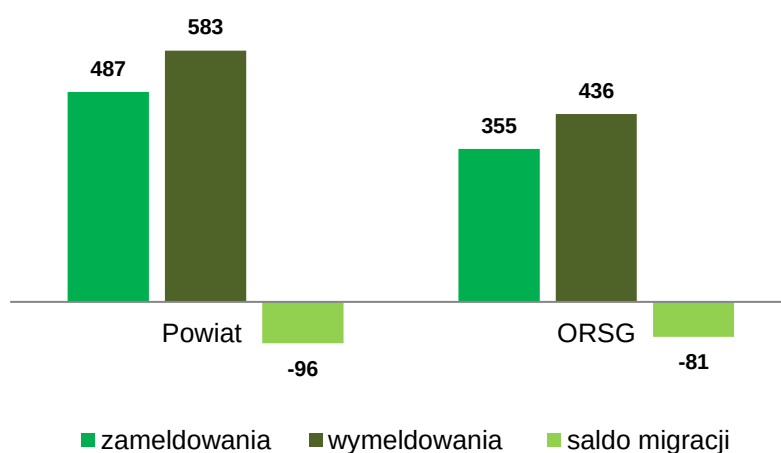
Potencjał ludnościowy ORSG osłabia jednak ujemne saldo migracji wewnętrznych. W 2014r. ujemne saldo migracji wewnętrznych wynosiło 81 osób i było niższe niż saldo dla całego powiatu (96 osób). Saldo to w 2014r. przyjęło najwyższe wartości ujemne w mieście Golub-Dobrzyń (-96 osób) oraz w gminie Zbójno (-22 osoby). Najwyższe dodatnie saldo migracji w 2014r. cechowało gminę Golub-Dobrzyń (+51 osób). Wynika to niewątpliwie z położenia gminy Golub-Dobrzyń graniczącej bezpośrednio z miastem. Można domniemywać, że gmina ta pełni funkcję „sypialnianą” dla Golubia-Dobrzynia.

Tabela 7. Migracje ludności (2014r.)

Jednostka	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
Golub-Dobrzyń (m.)	110	206	-96
Ciechocin	36	41	-5
Golub-Dobrzyń (w.)	141	90	51
Radomin	29	38	-9
Zbójno	39	61	-22
Powiat	487	583	-96
ORSG	355	436	-81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 7. Migracje ludności w powiecie golubsko-dobrzyńskim i ORSG (2014r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI

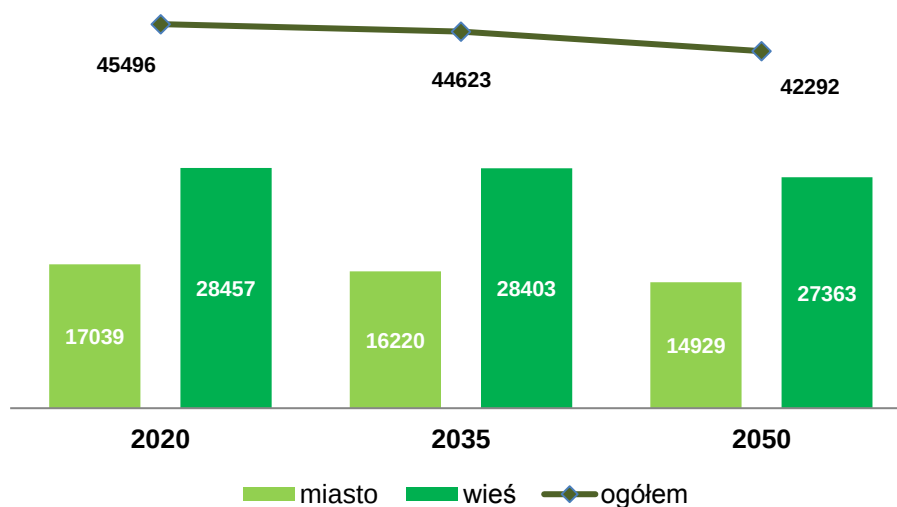
Aktualne tendencje demograficzne na ORSG, bardzo zbliżone do całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego, przełożą się na przyszły stan i strukturę ludności tego obszaru. Według najnowszej prognozy demograficznej dla powiatu liczba jego mieszkańców w 2020 roku w stosunku do 2014r. nieznacznie wzrośnie, tj. o 0,12%, jednakże w roku 2035 spadnie o 1,8%, a w 2050r. nawet o 7%.

Tabela 8. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2020, 2035, 2050

Liczba osób w wieku	2020			2035			2050		
	ogółem	miasto	obszar wiejski	ogółem	miasto	obszar wiejski	ogółem	miasto	obszar wiejski
przedprodukcyjnym	8 907	3 200	5 707	7 856	2 679	5 177	6 857	2 335	4 522
produkcyjnym	28 827	10 684	18 143	27 429	9 822	17 607	24 240	8 366	15 874
poprodukcyjnym	7 762	3 155	4 607	9 338	3 719	5 619	11 195	4 228	6 967
ogółem	45 496	17 039	28 457	44 623	16 220	28 403	42 292	14 929	27 363

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

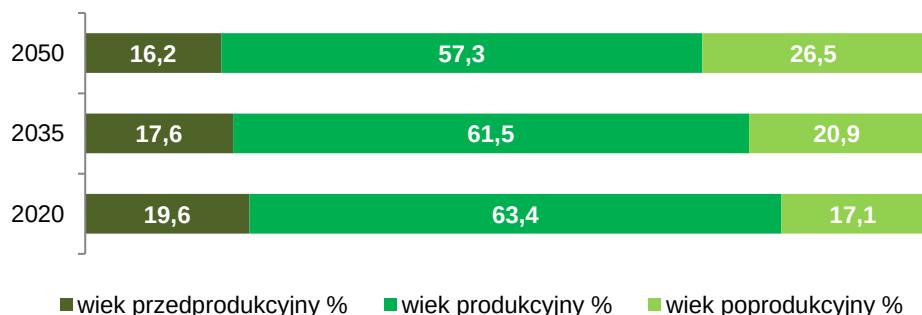
Wykres 8. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2020, 2035, 2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Prognoza dotycząca struktury wieku w latach 2020, 2035 i 2050 wskazuje na spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym. Prognozy wskazują również na większy spadek liczby ludności zamieszkującej miasta, w porównaniu z prognozowanym zmniejszaniem się liczby mieszkańców wsi. Na całym obszarze powiatu golubsko-dobrzyńskiego liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2035 roku zwiększy się w stosunku do 2014 roku o 24,8%, natomiast w 2050r. wzrost ten przekroczy 49%.

Wykres 9. Prognoza liczby ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego wg struktury wieku w latach 2020, 2035, 2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wzrost ten będzie bardzo dynamiczny w skali całego kraju ze względu na wchodzenie do tej grupy wiekowej roczników osób urodzonych w latach 50. (najliczniejszych w całym okresie powojennym), a także w latach 60. ubiegłego wieku.

PODSUMOWANIE

1. Analiza potencjału demograficznego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wskazuje na zjawisko starzenia się społeczeństwa, co powinno rzutować na przyszłe kierunki podejmowanych inwestycji infrastrukturalnych. Gminy, w których udział ludności w wieku poprodukcyjnym silnie będzie wzrastał powinny szczególnie dynamicznie rozwijać infrastrukturę dostosowaną do potrzeb tej grupy wiekowej, zarówno techniczną, jak i społeczną.
2. Malejąca grupa osób w wieku przedprodukcyjnym będzie musiała w przyszłości ponosić duże obciążenia dla utrzymania zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym.
3. Starzenie się społeczeństwa będzie wiązało się dla władz lokalnych z koniecznością zapewnienia opieki zdrowotnej (głównie geriatrycznej) jak i socjalnej dla dynamicznie starzejącej się grupy mieszkańców.

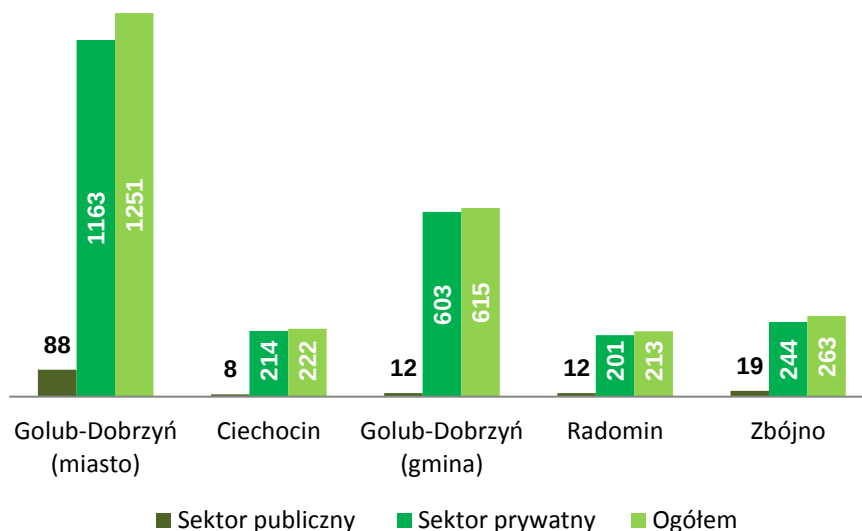
RYNEK PRACY

PODMIOTY GOSPODARCZE

W 2014r. na ORSG funkcjonowały 2 564 podmioty gospodarcze: w sektorze publicznym 139 instytucji, a w sektorze prywatnym 2 425 firm. Na przestrzeni 11 lat (2004-2014) liczba podmiotów gospodarczych ogółem wzrosła o 11,09%, a w sektorze prywatnym o 9,28%. W tym samym okresie na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 11,9%.

Firmy prywatne stanowiły w 2014 roku 94,6% przedsiębiorstw funkcjonujących na ORSG. Pośród prywatnych podmiotów 80,7% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Sektor publiczny stanowi niewielką część (5,4%) liczby przedsiębiorstw działających na ORSG. Sytuację analogiczną obserwuje się na terenach poszczególnych gmin wchodzących w skład ORSG. Sektor prywatny dominuje znacząco nad sektorem publicznym. W mieście Golubiu-Dobrzyniu firmy prywatne w 2014r. stanowiły 93% wszystkich firm miasta, w gminie Ciechocin - 96,4%, w gminie Golub-Dobrzyń - 98%, w gminie Radomin - 94,4% i w gminie Zbójno - 92,8%.

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminach ORSG w latach 2014r.

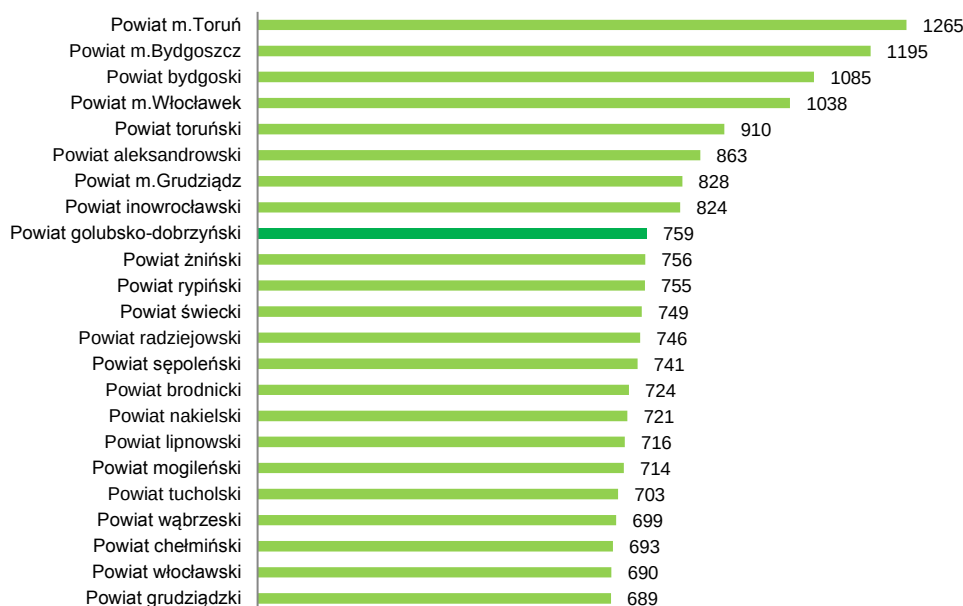
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

O obrazie gospodarki ORSG, podobnie jak i całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego decydują podmioty sektora prywatnego. W 2014r. drugą pod względem popularności formą prawną prowadzenia działalności gospodarczej były spółki prawa handlowego (3,3% wszystkich podmiotów sektora prywatnego). Jako ważny czynnik dla rozwoju ORSG należy uznać znaczącą liczbę stowarzyszeń i organizacji społecznych, stanowiących 5,2% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na tym terenie.

Poziom przedsiębiorczości, liczony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców, w 2014r. na ORSG wynosił - 68 i był znacznie niższy od powiatowego (76) i wojewódzkiego (97). Dokonując analogicznych porównań dla roku 2004, widocznym jest, iż poziom przedsiębiorczości na ORSG (68,4) był wyższy od powiatowego (64,3) i niższy od wojewódzkiego (89,5).

Analizując wartości wskaźnika liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 10 tys. mieszkańców we wszystkich powiatach województwa kujawsko-pomorskiego można zauważyć, że powiat golubsko-dobrzyński zajmuje obecnie 9 miejsce, zaś w roku 2013r. była to pozycja 10.

Wykres 11. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w województwie kujawsko-pomorskim w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie golubsko-dobrzyńskim największy potencjał gospodarczy skupiony jest w dwóch miastach, a mianowicie Golubiu-Dobrzyniu i nienależącym do ORSG Kowalewie Pomorskim. W miastach tych zlokalizowanych jest najwięcej przedsiębiorstw, zarówno osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jak i spółek prawa handlowego. Łącznie jest to ponad 60% wszystkich prywatnych podmiotów. Dominującą pozycję zajmuje natomiast miasto Golub-Dobrzyń, które może pełnić funkcje Ponadlokalnego Ośrodka Równoważenia Rozwoju.

Poniższa tabela zawiera zestawienie najważniejszych danych statystycznych dotyczących sfery gospodarczej ORSG, na tle danych dla powiatu.

Tabela 9. Wybrane dane statystyczne dotyczące sfery gospodarczej powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gmin oraz ORSG w 2014r.

	Golub-Dobrzyń (m.)	Gmina Ciechocin	Golub-Dobrzyń (w.)	Gmina Radomin	Gmina Zbójno	ORSG	POWIAT
PODMIOTY GOSPODARCZE							
Sektor publiczny	88	8	12	12	19	139	176
Sektor prywatny	1163	214	603	201	244	2425	3273
Ogółem	1251	222	615	213	263	2564	3449
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	921	171	513	156	197	1958	2652
Spółki prawa handlowego	50*	11*	11*	3*	5*	80*	114*
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	40	16	36	16	19	127	155
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	11,1	6,7	9,4	6,2	7,3	8,1	9,2
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	971	549	720	543	596	676	759

Źródło: www.stat.gov.pl * Brak danych za rok 2014. Dane dotyczą 2013r.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji w powiecie golubsko-dobrzyńskim w latach 2004 – 2014

	PKD 2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	PKD 2007
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	A	174	192	191	189	201	214	218	228	237	231	191	A
Górnictwo i wydobywanie	C	2	2	2	4	5	6	6	8	8	9	10	B
Przetwórstwo przemysłowe	D	427	423	408	418	426	379	362	351	335	338	357	C
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	E	10	11	9	9	8	7	5	5	6	8	7	D
Budownictwo	F	320	321	345	400	449	451	511	492	508	519	506	F
Handel i usługi	G	1034	1028	1003	969	979	911	905	853	838	841	868	G
Hotele i restauracje, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	H	66	70	64	63	63	59	69	64	59	60	61	I
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	I	283	277	271	270	267	249	246	239	241	246	248	H
Pośrednictwo finansowe	J	84	83	85	89	95	78	78	72	68	67	70	K
Administracja publiczna i obrona narodowa	L	33	33	46	60	61	64	113	120	135	156	159	N O
Edukacja	M	73	79	85	84	84	82	94	95	120	137	129	P
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	N	116	109	111	122	126	140	137	138	144	149	160	Q

Źródło: www.stat.gov.pl

NAJWAŻNIEJSZE BRANŻE PRZEMYSŁU I USŁUG

Najwięcej firm w województwie kujawsko - pomorskim, podobnie jak średnio w Polsce, działało w 2014r. w obszarze handlu (26%). Druga pod względem liczby aktywnych firm jest branża budowlana (11,6%), a trzecia przetwórstwa przemysłowego (10%). Największy wpływ na sytuację na regionalnym rynku pracy miały w 2014r. trzy sekcje: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Sekcje te osiągają najwyższe wskaźniki pod względem liczby podmiotów oraz wielkości zatrudnienia w województwie.

Do głównych obszarów działalności podmiotów gospodarczych ORSG zalicza się handel i usługi - 24,5% podmiotów, budownictwo – 14,6%, przetwórstwo przemysłowe- 10,3%. Sytuację bardzo zbliżoną do tej z 2013r. obrazują dane sprzed 10 lat (2004r.) - handel i usługi 33,5%, przetwórstwo przemysłowe 13,6%, budownictwo 10,4%. W wymienionych sektorach na przestrzeni analizowanych 10 lat tylko w budownictwie odnotowano wzrost liczby przedsiębiorstw, w pozostałych nastąpił spadek ich liczby. Do największych podmiotów gospodarczych działających w ORSG zalicza się w mieście Golubiu-Dobrzyń: ADABET Kazimierz Adamski, CERAMIK S.C. Ewa Markiewicz Marek Markiewicz, TM DRUTPOL Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne MURABET, DOMBUD RP, działające w branży budowlanej, AGROLOK Sp. z o.o., GOLPASZ S.A. z branży produkcji rolnej oraz działającej w przemyśle ciężkim motoryzacyjnym firma ISTRAIL Sp. z o.o, Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. – wytwarzanie ciepła, pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody. W gminie Ciechocin: Zakład Produkcyjno-Handlowy DANSTAL – branża budownicza oraz BSB Poland Sp. z o.o. - wykonawca konstrukcji i detali stalowych oraz aluminiowych. W gminie Golub-Dobrzyń: Żywność Ekologiczna BIO FOOD Sp. z o.o. – przetwórstwo rolno-spożywcze. W gminie Radomin: Zakład Przetwórstwa Zbóż AGDOR Sp. j. – przetwórstwo rolno-spożywcze, Przedsiębiorstwo Obsługi Rolnictwa PRO-AGRO Wytwórnia Pasz i Koncentratów Sp. z o.o. – produkcja rolna, Zakład Produkcyjno – Usługowo - Handlowy Kroll Karol Kwiecień – branża drzewna. W gminie Zbójno: ABM FORMTEC Sp. z o.o. – instalacje przemysłowe, konstrukcje stalowe, formy tworzyw sztucznych.

DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW W OBSZARACH INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zakłada szczególne wsparcie dla branż zgodnych z tzw. inteligentnymi specjalizacjami regionu kujawsko-pomorskiego. Inteligentne specjalizacje są to obszary, które mają szczególnie istotny wpływ na rozwój gospodarczy regionu oraz posiadają silne zaplecze naukowe prowadzące wysoko zaawansowane badania, które mogą stanowić podstawę radykalnego rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw¹.

W województwie kujawsko-pomorskim wyłoniono osiem następujących inteligentnych specjalizacji:

- najlepsza bezpieczna żywność - przetwórstwo, nawozy i opakowania,
- medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna,
- motoryzacja, urządzenia transportowe i automatyka przemysłowa,
- narzędzia, formy wtryskowe, wyroby z tworzyw sztucznych,
- przetwarzanie informacji, multimedia, programowanie, usługi ict ,
- biointeligentna specjalizacja - potencjał naturalny, środowisko, energetyka,
- transport, logistyka, handel - szlaki wodne i lądowe,
- dziedzictwo kulturowe, sztuka, przemysły kreatywne.

Analizując największe podmioty gospodarcze można wskazać, że dominującą rolę na ORSG pełnią branże związane z potencjałem naturalnym: rolnictwo, produkcja i przetwórstwo żywności oraz przetwórstwo drewna. Głównie są to przedsiębiorstwa z branży rolno-spożywczej m.in. Żywność

¹ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020

Ekologiczna BIO FOOD Sp. z o.o., AGROLOK Sp. z o.o., GOLPASZ S.A., Zakład Przetwórstwa Zbóż AGDOR Sp. j., Przedsiębiorstwo Obsługi Rolnictwa PRO-AGRO Wytwórnia Pasz i Koncentratów Sp. z o.o., oraz drzewnej - Zakład Produkcyjno – Usługowo - Handlowy Kroll Karol Kwiecień. Ich działalność wpisuje się w inteligentne specjalizacje „Najlepsza bezpieczna żywność - przetwórstwo, nawozy i opakowania” oraz „Biointeligentna specjalizacja - potencjał naturalny, środowisko, energetyka”.

INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Potencjał gospodarczy każdego obszaru, by mógł się rozwijać powinien móc korzystać z instytucjonalnego wsparcia biznesu. Instytucje te pełnią ważną funkcję wspierania innowacyjności w odniesieniu do przedsiębiorstw, jak i obszarów. Mogą one również pośredniczyć we współpracy sektora przedsiębiorstw z uczelniami i instytutami badawczymi. Wśród instytucji otoczenia biznesu najistotniejszą rolę odgrywają parki technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości oraz instytucje Krajowej Sieci Innowacji.

Tabela 11. Liczba ośrodków innowacji i inkubatorów przedsiębiorczości w Polsce w latach 2012 i 2014

Rodzaje ośrodków	2012	2014	Zmiany (%)
Parki technologiczne	54	42	-22
Inkubatory technologiczne	29	23	-20
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości - preinkubatory	21	24	+14
Inkubatory przedsiębiorczości	58	46	-20
Centra Transferu technologii	41	41	0
Ogółem	203	176	-13,3%

Źródło: *Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) Raport z badania 2014r.*

Proinnowacyjne otoczenie biznesu musi zapewnić profesjonalne usługi pozwalające na szybki dostęp do informacji i dające możliwość ich przetwarzania. W jego strukturze powinny jednocześnie funkcjonować ośrodki pośredniczące we współpracy nauki i gospodarki. Aby realizować te zadania, proinnowacyjne otoczenie biznesu musi być wspierane w rozwijaniu swoich zasobów rzeczowych i ludzkich. Niezbędnym jest sieciowe działanie jego instytucji na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, które umożliwi szerszą wymianę informacji i doświadczeń z regionami wysoko rozwiniętymi.

Tabela 12. Liczba mieszkańców i firm przypadająca na 1 ośrodek w województwie kujawsko - pomorskim

Województwo	Liczba ludności	Liczba firm	Liczba ośrodków w 2014r.	Liczba mieszkańców na ośrodek	Liczba firm na ośrodek
Kujawsko-pomorskie	2 096 404	191 252	8	262 051	23 907

Źródło: *Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) Raport z badania 2014r.*

Najsilniejsza koncentracja tego typu ośrodków ma miejsce wokół aglomeracji i dużych miast. Na terenach wiejskich i w małych miastach działa jedynie 17% tego rodzaju podmiotów i taki stan utrzymuje się już od kilku lat.

Dla ORSG jak i całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego najważniejsze instytucje, na wsparcie których liczyć mogą lokalni przedsiębiorcy znajdują się w Golubiu-Dobrzyniu. Są to banki, w tym jeden z najważniejszych to Bank Spółdzielczy, który ma tu swoją centralę oraz inne posiadające na terenie miasta swoje oddziały bądź filie jak: BGŻ BNP Paribas, PKO BP, Pekao S.A., Getin Bank, Euro Bank. Urząd Skarbowy w Golubiu-Dobrzyniu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział terenowy, Kasa

Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego placówka terenowa, Kujawsko-Pomorski Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oddział Przysiek. Na bazie podpisywanych umów pomiędzy samorządami a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym realizowanych jest wiele wspólnych projektów skierowanych głównie do przedsiębiorców z tego terenu. Szkolenia, warsztaty tematyczne, doradztwo zarówno dla osób bezrobotnych oraz dla małych podmiotów gospodarczych prowadzi w ramach swej działalności Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu.

Szczególną rolę w rozwoju gospodarczym obszarów odgrywają specjalne strefy ekonomiczne (SSE). Dla województwa kujawsko-pomorskiego szczególne znaczenie odgrywa Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna posiadająca liczne podstrefy, w tym Kowalewie Pomorskim, niestety nienależącym do ORSG. Założyć jednak można, że funkcjonowanie na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego strefy ekonomicznej ma wpływ nie tylko na rozwój Kowalewa Pomorskiego, ale również pośrednio wpływa na rozwój gmin wchodzących w skład ORSG, choćby poprzez ludzi (mieszkańców gmin ORSG), znajdujących zatrudnienie w obrębie funkcjonowania strefy. Całkowita powierzchnia terenu zlokalizowanego w gminie Kowalewo Pomorskie wynosi 7,8218ha i charakteryzuje się taką infrastrukturą techniczną jak: drogi, wodociągi, kanalizacja, gaz ziemny, linie telefoniczne.

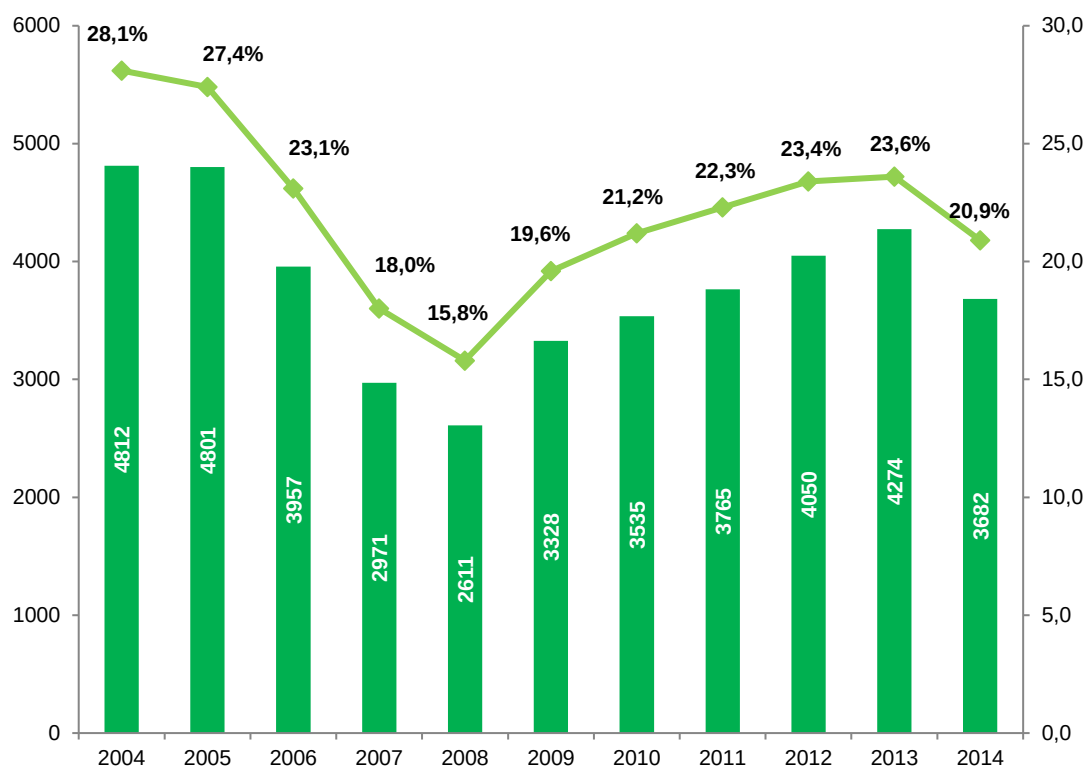
Ponadto obecni i przyszli przedsiębiorcy mogą korzystać z pomocy instytucji otoczenia biznesu funkcjonujących w większych miastach regionu kujawsko – pomorskiego.

BEZROBOCIE

Na koniec 2014 roku stopa bezrobocia w powiecie golubsko-dobrzyńskim była wysoka i wynosiła 20,9%, choć w stosunku do roku 2013 była niższa o 2,7 p.p. Nadal jednak nie zbliżyła się do najniższej stopy z roku 2008, z czasu dobrej koniunktury gospodarczej zarówno w Polsce, jak i na świecie. Pod względem stopy bezrobocia, powiat zajmował szesnaste (na 23) miejsce w województwie. W omawianym okresie wojewódzka stopa bezrobocia osiągnęła poziom 15,7%, zaś krajowa 11,5%.

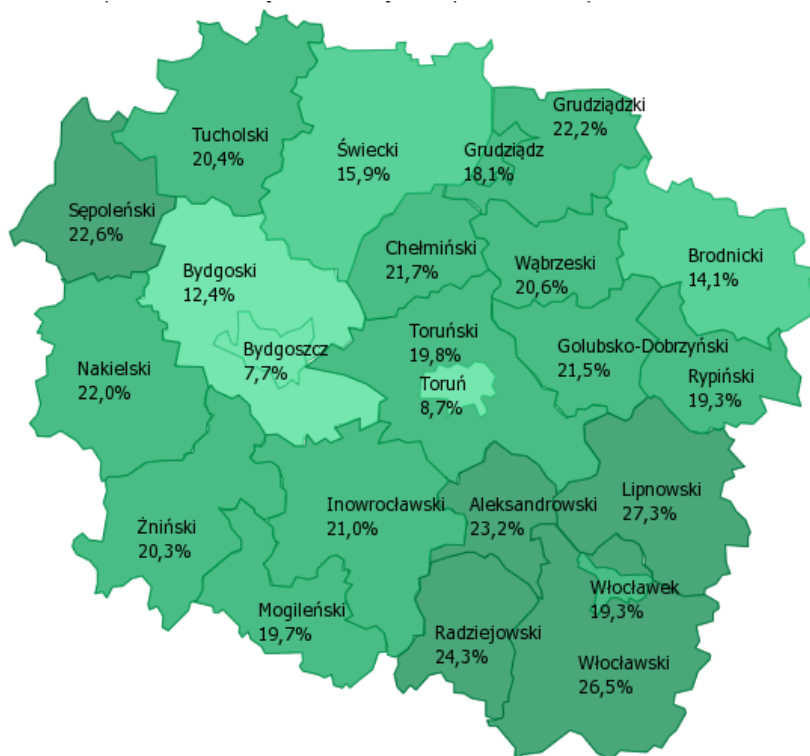
Na przestrzeni 11 lat (2004-2014) nastąpił w powiecie spadek liczby osób bezrobotnych o 1130 osób, co stanowi spadek o 23,5%, zaś na ORSG spadek ten wyniósł 18,5%. Najmniejszy spadek nastąpił w gminach Ciechocin (7,3%) i Zbójno (9,18%), zaś największy w gminach miejskiej i wiejskiej Golub-Dobrzyń (odpowiednio 29,3% i 27%). W grupie osób bezrobotnych na koniec 2004r. kobiety stanowiły 51,6% ogółu bezrobotnych w powiecie, zaś w grudniu 2014r. ich udział wzrósł zarówno na ORSG (58,1%) jak i w całym powiecie golubsko-dobrzyńskim (57,9%).

Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w powiecie w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

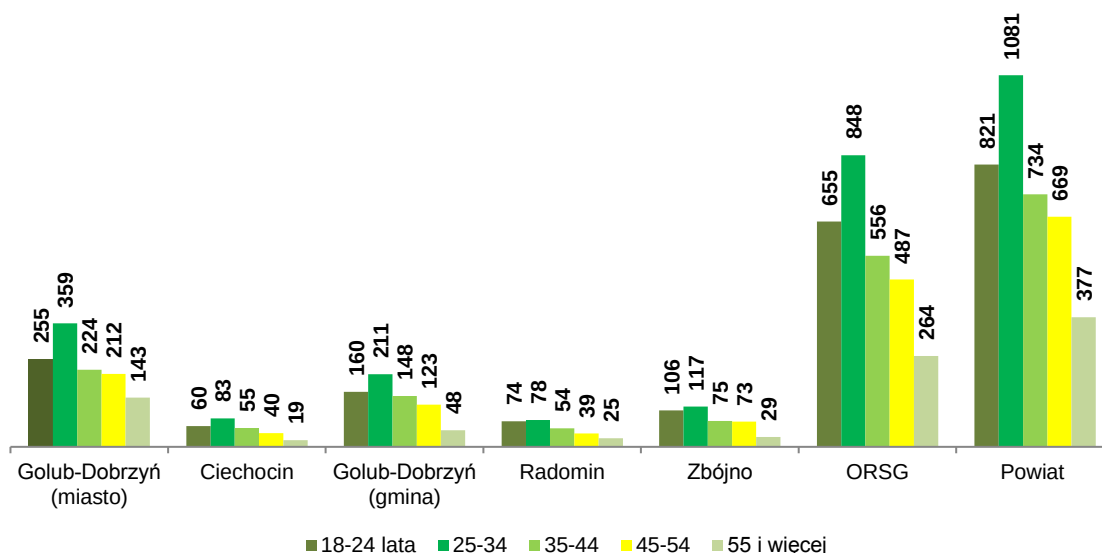
Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w styczniu 2015r.

Źródło: opracowanie wup.torun.pl

W 2005r. najliczniejszą grupę bezrobotnych ORSG stanowiły osoby w wieku 18-24 lata zaraz przed grupą wiekową 25-34, natomiast w 2014r. najliczniejszą grupą byli bezrobotni w wieku 25-34 lata, tuż przed grupą wiekową 18-24 lata. Grupa wiekowa bezrobotnych 18-34 lata w 2005r. stanowiła 60,2% (2 258 osób) ogółu bezrobotnych, natomiast w 2014r. 52,9% (1 404 osoby). Największy udział osób w tym przedziale wiekowym został zanotowany w gminach Radomin – 61,6% oraz Ciechocin - 65,2%.

Wykres 13. Bezrobotni wg przedziałów wieku w powiecie, gminach i ORSG w 2014r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Udział osób bezrobotnych ORSG zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku wyniósł 13%. Największy odnotowała gmina Zbójno (16,4%), następnie miasto Golub-Dobrzyń (13,7%), gmina Golub-Dobrzyń (12,8%) oraz gminy Ciechocin (10,4%) i Radomin (11,5%).

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych ORSG najliczniejszą grupę w 2014r. stanowili bezrobotni z wykształceniem zawodowym – 945 osoby (33%), następnie z wykształceniem gimnazjalnym i niższym - 856 osób (30%) oraz policealnym i średnim - 536 osób (19%). Najmniej liczne grupy bezrobotnych to osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 351 osób (12%) oraz wyższym i wynosiła 151 osób (5%). Z analizy poszczególnych gmin ORSG wynika, że tylko w gminach Radomin oraz Zbójno wśród bezrobotnych dominowała grupa z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, w pozostałych utrzymywała się tendencja charakterystyczna dla całego ORSG, gdzie największą grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Jedną z liczniejszych grup bezrobotnych ORSG w 2014r. były osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy powyżej jednego roku - 1870 osób (66%). Bezrobocie długotrwale wynika także z niskich kwalifikacji osób bezrobotnych tworzących tę grupę, bo to właśnie brak kwalifikacji blokuje w dużej mierze powrót tych osób na rynek pracy.

Analizując odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych można zauważyć, iż w gminach powiatu odnotowano czwarty najwyższy wskaźnik w tym zakresie (66,5% przy średniej wojewódzkiej 61,2%). Z tego względu nieodzowne jest projektowanie skutecznych działań w obszarze reintegracji społeczno-zawodowej w odniesieniu do tej grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

POTRZEBY RYNKU PRACY

Profile kształcenia w jednostkach oświatowych na danym terenie są ważnym elementem wpływającym w bardzo dużym stopniu na lokalny rynek pracy. Od tego, w jakich branżach osoby zostaną wykształcone, będzie zależał w dużym stopniu wygląd przyszłego rynku pracy. Monitoring

zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala na analizę struktury osób bezrobotnych oraz zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności, co może również posłużyć do bardziej precyzyjnego określenia obecnych potrzeb rynku pracy.

Przeprowadzone badania wskazują, że w województwie kujawsko-pomorskim poszukiwani byli głównie robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy przy pracach prostych, pracownicy usług i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych. W ramach 4 edycji badań 65,1% planowanych miejsc pracy było w tych trzech grupach (w każdej z grup nieco ponad 20,0%). Co 6. miejsce pracy było skierowane do operatorów maszyn i urządzeń. Ponad połowa oferowanych miejsc pracy wiązała się z posiadaniem wykształcenia zasadniczego zawodowego.

Organem opiniodawczo-doradczym w zakresie wydawania opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego jest Powiatowa Rada Rynku Pracy w Golubiu-Dobrzyniu. W oparciu o analizy i badania rynku pracy powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013 roku Powiatowa Rada Rynku Pracy wydała pozytywną opinię w sprawie nowych kierunków kształcenia dla takich zawodów jak: technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik handlowiec oraz technik pojazdów samochodowych.

Poniższa tabela zawiera zestawienie zawodów nadwyżkowych i deficytowych w porównaniu z ofertą szkół funkcjonujących w regionie.

Tabela 13. Zawody deficytowe i nadwyżkowe na terenie ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego w 2014r.

Zawody deficytowe	Zawody nadwyżkowe	Kierunki kształcenia szkół na terenie ORSG
Archiwista, Księgowy, Pozostali urzędnicy do spraw podatków, Opiekun osoby starszej, Florysta, Technik prac biurowych, Sekretarka, Recepcjonista, Asystent do spraw księgowości, Magazynier, Barman, Fryzjer, Technik handlowiec, Kasjer handlowy, Sprzedawca w stacji paliw, Doradca klienta, Asystent nauczyciela przedszkola, Ogrodnik, Robotnik leśny, Cieśla, Hydraulik, Spawacz metodą MIG	Technik rolnik, Technik ekonomista, Sprzedawca, Pozostali rolnicy upraw polowych, Rolnik, Malarz budowlany, Zgrzewacz, Mechanik samochodów osobowych, Cukiernik, Stolarz, Krawiec, Szwaczka, Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani, Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych, Sprzątaczką biurową, Robotnik budowlany, Pakowacz, Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, Robotnik placowy	Technik Ekonomista, Technik Rolnik, Technik Ochrony Środowiska, Mechanik pojazdów samochodowych, Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, Elektromechanik, Kowalstwo artystyczne, Rachunkowość, Informatyka, Technik BHP, Technik Architektury Krajobrazu, Kucharz małej gastronomii, Sprzedawca, Piekarz, Cukiernik, Rzeźnik-wędliniarz, Fryzjer, Stolarz, Cieśla, Murarz, Elektryk, Ślusarz, Operator obrabiarek skrawających, Krawiec, Malarz, Technik administracji, Technik ochrony fizycznej osób i mienia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu

Wyniki badań przeprowadzonych w zakresie komplementarności kształcenia zawodowego i rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim naświetlają potrzeby, dostrzegane przez przedsiębiorców, głównych uczestników rynku pracy. Wśród podmiotów, biorących udział w badaniu, najliczniejszą grupę stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (2-9 pracowników) – 21 podmiotów oraz małe przedsiębiorstwa (10-49 pracowników) – 20 podmiotów. Natomiast 11 przedsiębiorstw zatrudniało 50-249 pracowników, co pozwoliło je zaklasyfikować do kategorii firm o średniej wielkości. Biorąc pod uwagę wymienione przez przedsiębiorców mocne i słabe strony aktualnego systemu kształcenia zawodowego, 73,1% przedsiębiorców uważa, iż należałoby dokonać zmian w sposobie przygotowania młodych ludzi do wykonywania zawodu. Wśród zmian określanych jako niezbędne do przeprowadzenia

w aktualnym kształceniu zawodowym, najczęściej mówiono o zwiększeniu czasu poświęcanego na praktykę, zarówno w ramach warsztatów szkolnych, ale również bezpośrednio u potencjalnych pracodawców. Istotne jest, aby uczeń miał szanse odbycia praktyk w jak największej liczbie firm. Przedsiębiorcy zwracają także uwagę, aby były to stosunkowo duże podmioty gospodarcze, chociażby ze względu na wykorzystywanie bardziej nowoczesnej technologii w tych miejscach pracy. Ponadto młodzi ludzie muszą kształcić się w ramach określonych specjalizacji zawodowych, które powinny być efektem zapotrzebowania na dane kompetencje na rynku pracy. Opinie te potwierdzają słowa respondenta: „Oszacowanie jakie zawody są potrzebne i dopiero wtedy kształcić odpowiednią liczbę osób – dopasować liczbę do potrzeb”.

Tabela 14. Wybrane dane statystyczne rynku pracy powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gmin oraz ORSG - stan na 31.12.2014r.

	Golub Dobrzyń (m.)		Gmina Ciechocin		Golub-Dobrzyń (w.)		Gmina Radomin		Gmina Zbójno		ORSG		POWIAT	
	RYNEK PRACY													
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Liczba osób bezrobotnych ogółem/kobiet	1 137	682	265	141	704	406	288	177	445	242	2 839	1 648	3682	2135
Stopa bezrobocia %													20,9	
Liczba osób długotrwale bezrobotnych/kobiety	767	500	168	94	445	290	186	132	304	180	1870	1196	2448	1555
Bezrobotni w wieku 18 - 24	223	137	78	43	165	97	71	46	126	66	663	389	821	491
Bezrobotni w wieku 25 - 34	320	213	72	43	211	143	92	62	128	87	823	548	1 081	716
Bezrobotni w wieku 35 - 44	221	146	47	29	149	77	56	30	92	49	565	331	734	435
Bezrobotni w wieku 45 - 54	226	130	42	18	127	69	44	31	66	32	505	280	669	365
Bezrobotni w wieku 55 i więcej	147	56	26	8	52	20	25	8	33	8	283	100	377	128
Bezrobotni z wykształceniem wyższym	73	58	15	9	36	31	13	12	14	9	151	119	189	146
Bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	188	133	60	39	121	90	66	47	101	58	536	367	703	483
Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	156	118	20	14	86	63	45	36	44	35	351	266	423	327
Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	369	191	86	48	261	118	83	44	146	80	945	481	1 234	622
Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	351	182	84	31	200	104	81	38	140	60	856	415	1 130	557
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym %	13,7%*		10,4%*		12,8%*		11,5%*		16,4%*		13,0%*		12,8%*	

Źródło: www.stat.gov.pl

TERENY INWESTYCYJNE

Niewystarczająca podaż dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, brak instrumentów wsparcia, słabość rozwiązań systemowych, brak odpowiednich narzędzi promocyjnych, to wszystko, tworzy barierę ograniczającą możliwość lokowania inwestycji na danym obszarze. Przewyciężenie takiej bariery wymaga długotrwałych i wspólnych działań zmierzających do zintegrowania lokalnych wspólnot.

Szansę swoją wykorzystało Kowalewo Pomorskie. Działająca na tym terenie, jak już wspominaliśmy, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna zajmuje obszar 7,8218ha i charakteryzuje się pełną infrastrukturą techniczną. Obecnie brak jest na tym terenie powierzchni do zagospodarowania. Dlatego też, ważnym staje się rodzący na ORSG Golubsko-Dobrzyński Park Przemysłowo-Technologiczny. Taką nazwę ma nosić nowa strefa przemysłowa, która powstanie na terenie miasta i gminy Golub-Dobrzyń. W ramach podjętej współpracy władz obu gmin opracowana zostanie koncepcja zagospodarowania terenu inwestycyjnego o powierzchni 15,6 ha obejmującego teren miasta Golub-Dobrzyń (przy PEC) oraz gminy Golub-Dobrzyń (Wrocki). Dodatkowo miasto Golub-Dobrzyń dysponuje ponad 2ha terenów z przeznaczeniem pod działalność usługową. Tereny te rozlokowane są na 6 działkach o powierzchniach: 974 m², 8626 m², 4508 m², 4508 m², 868 m², 394 m². Gmina Ciechocin posiada ok. 9 ha terenów inwestycyjnych przy drodze wojewódzkiej nr 569 relacji Golub-Dobrzyń – Dobrzejewice.

W gorszej sytuacji są pozostałe gminy ORSG. Brak terenów, bądź oferty inwestycyjnej, brak odpowiedniej infrastruktury drogowej, brak odpowiednio wykwalifikowanych pracowników oraz istnienie konkurencji, ze strony podstref SSE zlokalizowanych w Rypinie, Wąbrzeźnie na obszarach atrakcyjnych inwestycyjnie, czyni te gminy mało atrakcyjnymi przedsiębiorczo i spowalnia je w zakresie rozwoju lokalnej gospodarki.

ROLNICTWO

Pod względem przydatności rolniczej gminy powiatu golubsko-dobrzyńskiego znacznie się różnią. Przydatność tą dobrze charakteryzuje wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Najwyższą jakością gleby charakteryzują się gminy: Kowalewo Pomorskie (78,1 pkt.) i Radomin (75,6 pkt.), a najniższą gmina Golub-Dobrzyń (65,5 pkt.). Warto zaznaczyć, że przydatność rolniczą gleb powiatu golubsko – dobrzyńskiego jest wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Jednak około 20% gruntów rolnych jest zagrożonych procesami erozji gleb.

Tabela 15. Wskaźniki rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wskaźnik (pkt.)
Kowalewo Pomorskie	78,1
Ciechocin	73,0
Golub – Dobrzyń	65,5
Radomin	75,6
Zbójno	72,1
POWIAT	72,9

Źródło: Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego.

W strukturze użytkowania gruntów powiatu przeważają użytki rolne, które zajmują łącznie 44 182ha, co stanowi 72,1%. Grunty orne z sadami zajmują 40 179ha (65,6%), a trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują 2 884ha (4,7%). Lasy zajmują powierzchnię 12 414ha, co stanowi 20,3% powierzchni powiatu.

Według danych statystycznych GUS-u (PSR 2010r.) na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2010 roku działało 4 006 gospodarstw rolnych. W mieście Golub-Dobrzyń 84, w gminie Ciechocin

578, w gminie Golub-Dobrzyń 1 104, w gminie Radomin 692, w gminie Zbójno 550 i w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie 998. Dane statystyczne wskazują, że w 2010r. w rolnictwie, na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego pracowało 8 458 osób.

Powiat golubsko-dobrzyński określany jest jako obszar o charakterze rolniczym, o bardzo dużym znaczeniu w produkcji żywności, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (głównie hodowla trzody). Niekorzystną natomiast pozostaje struktura wielkościowa gospodarstw rolnych przy znacznych predyspozycjach do rozwoju rolnictwa wysokotowarowego.

Powiat predysponowany jest do rozwoju rolnictwa: głównie do produkcji zwierzęcej (gmina Ciechocin, gmina Golub-Dobrzyń, gmina Zbójno) oraz w uzupełnieniu do produkcji roślinnej (gmina Kowalewo Pomorskie i gmina Radomin). Ważnym aspektem w znaczeniu rolniczym tych terenów, jest wprowadzenie szczególnej ochrony gleb przed nierolniczym zagospodarowaniem oraz rozwój przemysłu przetwórczego na terenie powiatu, w powiązaniu z rolnictwem i lokalną obróbką płodów rolnych. Należy również podejmować wszelkie działania społeczne, które mogłyby przyczynić się aktywizacji społeczności wiejskiej, związanej z rolnictwem.

Wybrane dane statystyczne dotyczące rolnictwa na ORSG na tle powiatu golubsko – dobzyńskiego zawiera załącznik nr 2 do niniejszej Strategii.

PODSUMOWANIE

1. W zakresie rozwoju gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego dostrzega się braki w funkcjonowaniu podstawowego instrumentu wspierającego lokowanie inwestycji, jakim jest promocja gospodarcza. Brakuje wspólnych i długotrwałych działań zmierzających do zintegrowania lokalnych możliwości inwestycyjnych.
2. Analiza rynku pracy obrazuje niekorzystne zjawisko, jakim charakteryzuje się pod względem struktury wieku ORSG, jak i cały powiat golubsko-dobrzyński, a mianowicie, zwiększająca się grupa osób młodych pozostających bez pracy. Założyć można, że aktywizacji tej grupy nie sprzyjają preferencje pracodawców, którzy szukają głównie wykwalifikowanych, doświadczonych i odpowiedzialnych pracowników, ale i rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami pracodawców, a kompetencjami nabytymi w trakcie procesu kształcenia.
3. Dostrzega się również ogromne zagrożenie związane z realizacją planowanych przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej, a jest nim brak zapewnienia trwałości działań, co za tym idzie, zakończenie ich wraz z zamknięciem dopływu środków unijnych, bądź innych źródeł finansowania.
4. ORSG Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego charakteryzuje się słabą aktywizacją gospodarczą, przejawiającą się m. in. w:
 - niskich wartościach wskaźników liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców czy liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 1000 mieszkańców,
 - wysokim poziomie bezrobocia, w szczególności w grupie wiekowej 18 – 34 lata,
 - słabych warunkach do rozwoju przedsiębiorczości (brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej, brak obszarów inwestycyjnych objętych Specjalną Strefą Ekonomiczną, brak inkubatora przedsiębiorczości)
 - małej aktywności działań instytucji otoczenia biznesu.

POMOC SPOŁECZNA

Wyznacznikiem położenia ekonomicznego ludności są uzyskiwane przez nią dochody stałe: płace, emerytury i renty stałe. Brak stałego źródła dochodu wywołuje zapotrzebowanie na pomoc ze strony instytucji państwa i lokalnego środowiska społecznego. Wobec niemożności poznania położenia ekonomicznego ludności z punktu widzenia stałych źródeł dochodów, rozpatruje się to położenie w wymiarze wielkości i form pomocy społecznej świadczonej mieszkańcom powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

PLACÓWKI OPIEKI SPOŁECZNEJ

Infrastrukturę pomocy społecznej ORSG stanowią przede wszystkim:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu,
- Powiatowy Zespół d.s. orzekania o niepełnosprawności w Golubiu-Dobrzyniu,
- Miejski Ośrodek Polityki Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu,
- gminne ośrodki pomocy społecznej.

Ze względu na wzrost znaczenia ekonomii społecznej, na szczególną uwagę zasługują spółdzielnie socjalne, centra i kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej czy zakłady aktywności zawodowej. Na ORSG działają: Spółdzielnia Socjalna „Zorza”, Spółdzielnia Socjalna „Signum” oraz Klub Integracji Społecznej „Aktywni Razem”.

Istotną rolę w systemie pomocy społecznej odgrywają takie podmioty skupujące się na opiece i wsparciu osób, które z racji stanu zdrowia czy zaburzeń psychicznych wymagają pomocy innych, m. in. domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy. Na ORSG działają: Dom Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu dla osób dorosłych, niepełnosprawnych intelektualnie i Środowiskowy Dom Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu.

Postępujące starzenie się społeczeństwa przy jednoczesnym wydłużeniu przeciętnej długości trwania życia, rodzi potrzebę tworzenia zróżnicowanej oferty aktywności dla seniorów, miejsc spotkań oraz podmiotów skierowanych do tej właśnie grupy - temu służy Klub Seniora w Ostrowitem oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku w Golubiu-Dobrzyniu.

Ponadto w Golubiu-Dobrzyniu działa punkt wydawania posiłków „Raffalko”, a w gminie Zbójno Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza we Wielgiem, typu socjalizacyjnego. W sferze pomocy społecznej działa również szereg organizacji pozarządowych.

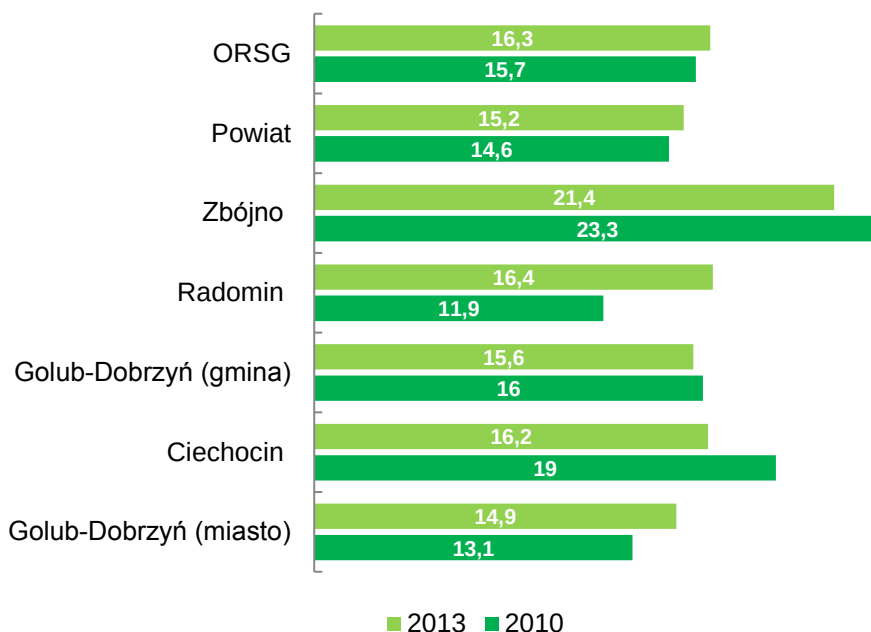
Na ORSG brak dziennych domów pomocy społecznej przeznaczonych dla osób starszych oraz mieszkań chronionych.

KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2013r. łączna liczba osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 5 505 osób, co stanowi 16,3% ogółu mieszkańców ORSG (wzrost o 0,6% w porównaniu z rokiem 2010). Najwięcej takich osób w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy odnotowano w gminie Zbójno – 21,4%, zaś najmniej w gminie miejskiej Golub – Dobrzyń – 14,9%. Sytuacja ta zbliżona jest do sytuacji zaobserwowanej na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gdzie w 2013r. z pomocy społecznej korzystało 15,2% społeczeństwa.

W gminach Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego poziom natężenia korzystania z pomocy społecznej jest wyższy niż w skali województwa. Powiat na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2014 zajął 15 miejsce wśród 23 powiatów pod względem odsetka mieszkańców korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej.

Wykres 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%) w roku 2010 i 2013

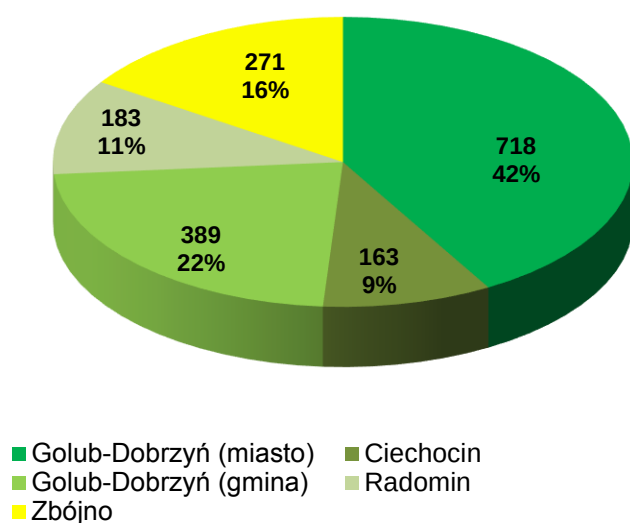

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W przeliczeniu na rodziny w 2013r. z pomocy społecznej na ORSG korzystały 1 724 rodziny, czyli o 107 rodzin więcej niż w roku 2010. Jeszcze większy wzrost nastąpił w całym powiecie golubsko-dobrzyńskim. Najwięcej gospodarstw objętych pomocą było w mieście Golub-Dobrzyń (42%), najmniej w gminie Ciechocin (9%).

Szczegółowe informacje na temat gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną znajdują się w załączniku nr 3 do niniejszej Strategii.

Wykres 15. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w 2013r. na ORSG

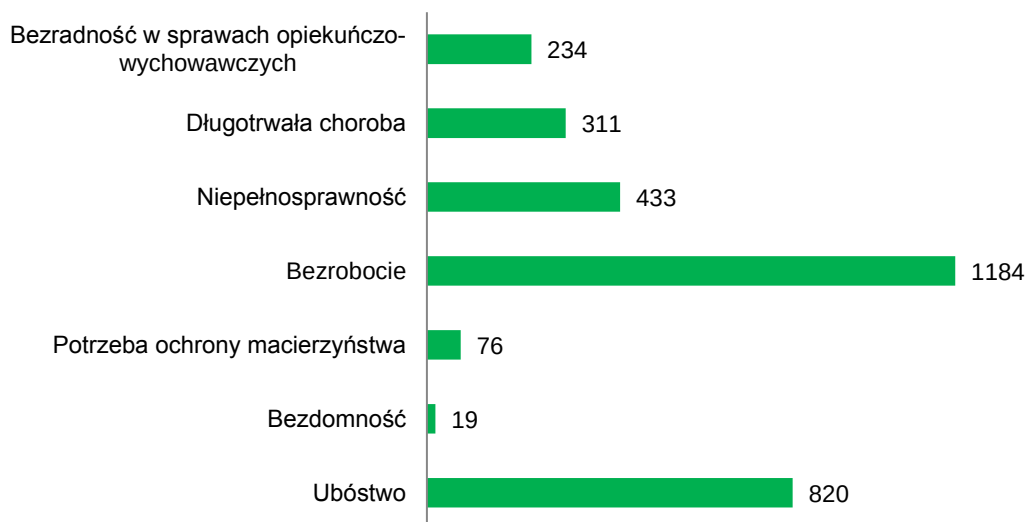
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

PRZYCZYNY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Problemy z funkcjonowaniem rynku pracy w ORSG powodują utrzymywanie się sfery ubóstwa i konieczność korzystania z pomocy opieki społecznej. W większości gmin jako najpoważniejszy problem społeczny wskazuje się **bezrobocie**. Na ORSG w 2013r. znajdowały się 1184 rodziny, które korzystały z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (najwięcej w mieście Golub-Dobrzyń – 542). Drugą największą grupą korzystających z pomocy społecznej są rodziny dotknięte **ubóstwem** – 820 (najwięcej w mieście Golub-Dobrzyń – 252). Trzecią najczęstszą przyczyną objęcia pomocą społeczną była **niepełnosprawność**. Z tego powodu z pomocy korzystały 433 rodziny (najwięcej w mieście Golub-Dobrzyń – 183).

Rodziny te są zagrożone wykluczeniem społecznym lub wykluczone społecznie. Ośrodki Pomocy Społecznej z ORSG podejmują czynności służące przeciwdziałaniu tym negatywnym zjawiskom społecznym w postaci różnego rodzaju form aktywizacji (szkolenia, wykonywanie prac społecznie użytecznych, robót publicznych i prac interwencyjnych). Udzielana jest im również pomoc finansowa w postaci zasiłków i pomoc rzeczowa.

Wykres 16. Najczęstsze przyczyny korzystania z pomocy społecznej na ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w 2013r. (liczba rodzin)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej

Szczegółowe informacje na temat liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną według przyczyn w poszczególnych gminach przedstawia załącznik nr 4 do niniejszej Strategii.

FORMY AKTYWIZACJI OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE

Bardzo ważną rolę w pomocy społecznej pełnią wszelkie formy aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, które wymagają odzyskania lub zwiększenia zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Działania w tym zakresie na ORSG podejmuje m. in. Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu.

Działania skierowane do osób bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu miały ułatwić im uczestnictwo w różnych formach zatrudnienia i dostępie do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług, miały zapobiegać ryzyku wykluczenia społecznego. Pomoc skierowano do najsłabszych, biernych społecznie, długotrwale bezrobotnych, narażonych na ryzyko społecznej marginalizacji. Dla osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy przygotowano takie formy aktywizacji, jak prace interwencyjne, roboty publiczne, staże zawodowe, prace społecznie użyteczne,

szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, inne szkolenia, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

W załączniku nr 5 do niniejszej Strategii zawarto dane na temat liczby osób objętych wymienionymi działaniami w 2014r.

Do form aktywizacji osób wykluczonych społecznie wskazanych w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu zalicza się:

- organizację turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- organizację wycieczek integracyjnych dla osób niewidomych i słabo widzących we współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych w Golubiu-Dobrzyniu oraz Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Golubiu-Dobrzyniu,
- współorganizację olimpiady dla osób niepełnosprawnych.

Wskazane formy aktywizacji są możliwe do realizacji przy wsparciu ze środków PFRON. Ponadto do końca 2014r. zrealizowano projekty systemowe POKL pn. „Szansa na aktywną integrację”, dzięki którym niepełnosprawni uczestnicy: ukończyli kursy zawodowe, uczestniczyli w treningu kompetencji i umiejętności społecznych, warsztatach z doradcą zawodowym, ukończyli kursy pierwszej pomocy, wyjeżdżali na basen, uczestniczyli w wycieczkach integracyjnych, uczestniczyli w turnusach rehabilitacyjnych. Także Środowiskowy Dom Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu poprzez prowadzone terapie zajęciowe wspiera aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych.

Analizując stan pomocy społecznej w gminach powiatu golubsko-dobrzyńskiego, zaobserwowano sytuację niskiego stopnia rozwoju form wsparcia rodziny. Na terenie ORSG odnotowany został najniższy wśród powiatów województwa odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej (jedynie 0,05% przy średniej wojewódzkiej 7,9%). W ramach OZPS tylko w gminie miejskiej Golub-Dobrzyń wykazano realizację tej formy wsparcia. Biorąc pod uwagę skalę rozwoju asystentury rodzinnej, trzeba wskazać, iż wśród 33 gmin w województwie, które w 2014 roku nie prowadziły takiej usługi wsparcia dla rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, znajdowały się 2 gminy z powiatu golubsko-dobrzyńskiego (Ciechocin, Radomin). W gminie miejskiej Golub-Dobrzyń i w gminie Radomin w 2014 roku pracownicy ośrodków pomocy społecznej nie zawarli kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej. Kontrakt socjalny jest podstawowym narzędziem pracy socjalnej, które wykorzystywane jest m.in. aby skutecznie mobilizować klientów ośrodków do korzystania z form aktywizacji społeczno-zawodowej.

DOSTĘP DO USŁUG OPIEKUŃCZYCH NAD OSOBAMI STARSZYMI

Na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego funkcjonuje jeden dom pomocy społecznej. Atutem placówki jest jej wielkość. Przeznaczony jest dla 12 osób. Mała liczba miejsc pozwala na prowadzenie specyficznej działalności terapeutycznej opartej w znacznej mierze o relacje charakterystyczne dla domu rodzinnego. Każdy mieszkaniec DPS-u, niezależnie od stopnia niepełnosprawności, pełni określoną, dostosowaną do jego możliwości i potrzeb funkcję. Stosunkowo niewielka liczba mieszkańców i pracowników pozwala stworzyć atmosferę bardzo przypominającą dom rodzinny. Mała liczba mieszkańców umożliwia dobrą obserwację problemów z jakimi się borykają przez każdego z członków funkcjonującego w Domu Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego. Jednakże zaznaczyć należy, że obszar ORSG charakteryzuje się najniższą wartością wskaźnika liczby miejsc w domach pomocy społecznej przypadającej na 10 tys. mieszkańców (jedynie 2,6 przy średniej wojewódzkiej 19,1).

Ponadto usługi opiekuńcze na terenie ORSG realizowane są przez opiekunki zatrudnione przez GOPS/MOPS w miejscu zamieszkania osób korzystających z tego rodzaju usług. Gmina Ciechocin w 2014r. była jedyną gminą z obszaru Powiatu, w której ta forma wsparcia nie była świadczona.

Poniższa tabela obrazuje podstawowe dane w zakresie realizacji środowiskowych usług opiekuńczych na obszarze ORSC Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego

Tabela 16. Realizacja środowiskowych usług opiekuńczych na terenie ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego (stan na 10.2015r.)

Jednostka Terytorialna	Liczba zatrudnionych opiekunów	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	Potrzeby w zakresie rozwoju usług opiekuńczych
Ciechocin	-	-	Zatrudnienie dwóch opiekunów środowiskowych
Golub – Dobrzyń (m.)	7	35	Podniesienie poziomu kompetencji opiekunów świadczących usługi opiekuńcze przez udział w szkoleniach z zakresu pierwszej pomocy, pracy z osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi
Golub – Dobrzyń (w.)	4	8	Objęcie usługami opiekuńczymi 12 osób
Radomin	2	6	Objęcie usługami opiekuńczymi 6 osób
Zbójno	1 (1/2 etatu)	4	Szkolenie opiekunów w zakresie specjalistycznych usług oraz profesjonalizacji usług opiekuńczych, zwiększenie nakładów na zatrudnienie opiekunki na pełen etat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS/MOPS

Biorąc pod uwagę postępujące starzenie się społeczeństwa, rozwój sektora usług opiekuńczych realizowanych do tej pory na tak niewielką skalę, należy uznać za jeden z celów priorytetowych. Jest to szczególnie ważne także biorąc pod uwagę, że powiat golubsko-dobrzyński wyróżnia się drugą najwyższą wśród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego wartością odsetka osób niepełnosprawnych w populacji osób w wieku poprodukcyjnym (39,1%, wyższa od średniej wojewódzkiej wynoszącej 32,8%)².

Ponadto trendy demograficzne wymuszają rozwój oferty różnych form aktywizacji osób starszych, a także osób niepełnosprawnych. Aktualnie oferta ta jest słabo rozwinięta. Na terenie miasta Golub-Dobrzyń działają Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Na terenie gminy Golub-Dobrzyń działa jeden Klub Seniora. Na terenie Gminy Ciechocin w miejscowości Nowa Wieś od 2014 roku działa klub seniora, który w chwili obecnej jest na etapie rozwijania swojej działalności. Z okazji świąt okolicznościowych np. Dzień Babci i Dzień Dziadka, Dzień Seniora organizowane są spotkania integracyjne dla osób starszych. Również istniejące na terenie gminy Koła Gospodyń Wiejskich swoją działalnością poprzez organizowanie wycieczek przyczyniają się do zwiększenia aktywności osób starszych. Na obszarze gmin Zbójno i Radomin tego typu formy

² Na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej

aktywizacji osób starszych nie są realizowane w ogóle. Ponadto na obszarze ORSG dostrzega się potrzebę organizacji kursów i zajęć sportowo – ruchowych skierowanych do seniorów.

DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE DLA POWRACAJĄCYCH NA RYNEK PRACY PO URLOPACH MACIERZYŃSKICH

Na ORSG realizowane są działania aktywizacyjne skierowane do kobiet powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich:

- grant na telepracę dla pracodawcy na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy dla bezrobotnego rodzica powracającego na rynek pracy,
- świadczenia aktywizacyjne dla pracodawcy za zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy bezrobotnego rodzica powracającego na rynek pracy.

Zaznaczyć jednak należy, że na terenie ORSG odnotowano najniższą wartość odsetka dzieci objętych opieką żłobkową (0,2% przy średniej dla województwa wynoszącej 3,5%)³.

PODSUMOWANIE

1. Wskaźnik udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest wyraźnie skorelowany z bezrobociem, dlatego pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej powinna zakładać szerokie działania wspierające i aktywizujące przedsiębiorczość mieszkańców, co powinno przyczynić się również do zmniejszania się zjawiska ubóstwa.
2. Wszelkie formy aktywizacji w obecnej sytuacji rynku pracy stają się zasadne, jednak dostrzega się również ogromne zagrożenie związane z realizacją tych przedsięwzięć. Brak zapewnienia gwarancji efektywności działań, co za tym idzie, po zakończeniu uczestnictwa w proponowanych formach aktywizacyjnych, powrót do rejestru bezrobotnych. Brak możliwości realizacji form aktywizacyjnych po zakończeniu finansowania zewnętrznego.
3. Starzenie się społeczeństwa może okazać się najważniejszym wyzwaniem stojącym przed władzami powiatu i gmin, zwłaszcza w kontekście polityki opieki nad osobami starszymi.
4. Na terenie ORSG zaobserwować można aktywność organizacji pozarządowych, w szczególności w realizacji działań z wykorzystaniem dotacji unijnych. Aktywność ta mogłaby być jeszcze większa w sytuacji wsparcia ich działań zewnętrznymi źródłami finansowania, uzupełniającymi ich wkład własny do projektów realizowanych z dotacją UE.

³ Na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej

OCHRONA ZDROWIA

Jednym z wyznaczników wysokiego poziomu życia mieszkańców, a także jednym z głównych uwarunkowań aktywnego udziału obywateli w kreowaniu rozwoju społeczno- gospodarczego, jest odpowiedni stan zdrowia. Pomoc społeczna, podobnie jak i opieka zdrowotna na terenie powiatu realizowane są na dwóch poziomach, gminnym i powiatowym.

Na potencjał społeczny danej jednostki administracyjnej duży wpływ ma również infrastruktura zdrowotna. Według danych statystycznych z końca 2014r. na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego opiekę nad zdrowiem mieszkańców na poziomie podstawowym i specjalistycznym sprawowały: Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu, 13 przychodni lekarskich (zakładów opieki zdrowotnej) oraz 15 aptek bądź punktów aptecznych. Na ORSG w tym samym czasie funkcjonowało 9 przychodni i 12 aptek bądź punktów aptecznych.

ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ

Najważniejszym obiektem opieki zdrowotnej powiatu golubsko-dobrzyńskiego jest Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu. Jako ośrodek diagnostyczno-leczniczy świadczy usługi w zakresie leczenia stacjonarnego, ambulatoryjnego, ratownictwa medycznego, podstawowej opieki zdrowotnej i rehabilitacji. W 7 oddziałach szpitalnych rozlokowanych jest 225 łóżek (dane GUS z 2013r.), gdzie leczeni są pacjenci z całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Wskaźnikiem, który odzwierciedla dostępność ludności do opieki medycznej jest liczba łóżek szpitalnych przypadająca na 10 tys. mieszkańców. W powiecie golubsko-dobrzyńskim wskaźnik ten wzrósł z 45,4 w 2005r. do 49,2 w roku 2013 i znajdował się powyżej średniej wojewódzkiej, która wówczas wynosiła 45,3. Mimo wszystko sytuacja ta jest niekorzystna biorąc pod uwagę rosnące zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną związane z procesem zmian struktury demograficznej społeczeństwa powiatu oraz rolę szpitala, jako ważnego ośrodka opieki ambulatoryjnej na tym obszarze.

Na terenie powiatu funkcjonują następujące zakłady opieki zdrowotnej: w mieście **Golubiu-Dobrzyniu** - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GOL-MED” Sp. z o.o., P.H.U.M.J. Lenartowicz s.c. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Medyk”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Chirurgia Jednego Dnia”, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, w **gminie Golub-Dobrzyń** - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrockach, w **gminie Ciechocin** - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nad Drwęcą”, w **gminie Zbójno** - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mój Medyk”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mężykowscy” s.c, w **mieście Kowalewo Pomorskie** - „PRO VITA” Spółka Cywilna – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP”.

Określone potrzeby inwestycyjne związane z infrastrukturą zdrowia w poszczególnych gminach odnoszą się głównie do sfery funkcjonowania na tej przestrzeni osób niepełnosprawnych. Wymienia się tu: zakup bądź ewentualne remonty podjazdów dla niepełnosprawnych, dostosowanie w budynkach toalet do potrzeb tych osób, zakup i montaż podjazdów/podnośników oraz powołanie i wyposażenie gabinetów fizjoterapii/rehabilitacji.

PROGRAMY PROFILAKTYCZNE, DZIAŁANIA EDUKACYJNE Z ZAKRESU ZDROWIA

Najbardziej efektywnym sposobem poprawy stanu zdrowia jest wprowadzanie programów profilaktycznych skierowanych do jak najszerszej grupy ludności, zwłaszcza do grup szczególnie narażonych na występowanie chorób cywilizacyjnych. Przede wszystkim mowa jest tutaj o grupie osób w wieku produkcyjnym, wśród których powodem absencji zawodowej, jak i orzeczenia o niezdolności do pracy, w dużej mierze jest nieodpowiedni styl życia. Nieodpowiedni sposób odżywiania, niedobór aktywności fizycznej, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem są głównym powodem występowania chorób cywilizacyjnych.

Analiza potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego stała się podstawą do podjęcia decyzji w zakresie prowadzenia działań profilaktycznych. Wpisując się w potrzeby mieszkańców, powiat we wrześniu 2013 r. zadeklarował przystąpienie do dwóch programów zdrowotnych, w wyniku czego zrealizował jeden z nich tj. „Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko-Pomorskim”, mający na celu przeprowadzenie badań diagnostycznych krwi w kierunku HBsAg oraz badań diagnostycznych krwi na obecność przeciwciał anti-HCV dla mieszkańców powiatu.

Działalnością w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego zajmuje się Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Golubiu-Dobrzyniu. Na terenie powiatu podejmowane są przedsięwzięcia propagujące zasady zdrowego stylu życia oraz pobudzające aktywność prozdrowotną ludzi na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie. Działalność tę Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Golubiu – Dobrzyniu inicjuje poprzez realizację programów edukacyjnych, interwencji nieprogramowych i akcji prozdrowotnych. Wdrażając krajowe, wojewódzkie lub powiatowe interwencje programowe i nieprogramowe z edukacją dociera do ponad 23 tys. mieszkańców powiatu. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat realizowano programy z zakresów:

- Profilaktyka HIV/AIDS
- Trzymaj Formę! (VI edycja)
- Ogólnopolski Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce
- Wojewódzki program edukacyjno – zdrowotny „Etykieta rozszyfrowana – wiem co kupuję i jem”
- Wojewódzka interwencja nieprogramowa „Uroczystości komunijne bez zatruć pokarmowych !”
- Wojewódzka interwencja nieprogramowa „Bezpieczne wakacje”
- Programy lokalne Grypa

Ich szersza charakterystyka zawarta została w załączniku nr 6 do niniejszej Strategii.

Obecne zapotrzebowanie na programy profilaktyczne i ewentualne działania edukacyjne z zakresu zdrowia dotyczą: objęcia (bezpłatnymi lub za symboliczną 1zł) szczepieniami przeciw grypie wszystkich seniorów 65+, objęcia szczepieniem przeciw wirusowi brodawczaka wszystkich dziewczynek w 12 roku życia, upowszechnienia świadomości szczepień dodatkowych (grypa, ospa wietrzna, pneumokoki), edukacji dietetyczno/ruchowej (promocja zdrowego stylu życia) oraz edukacji dotyczącej używek.

PODSUMOWANIE

1. Rozwój sektora usług medycznych jest szczególnie ważny, biorąc pod uwagę zmiany demograficzne zachodzące w społeczeństwie, większą podatność na choroby cywilizacyjne oraz rolę Golubia-Dobrzynia jako medycznego centrum powiatu i ORSG. Dlatego też, jednym z kluczowych priorytetów województwa kujawsko-pomorskiego jest dalsza modernizacja Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu. Ma to podstawowe znaczenie dla zapewnienia dobrej dostępności i wysokiej jakości opieki zdrowotnej. Instrumentem poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego będzie utworzenie jednego, spójnego systemu usług medycznych w regionie składającego się ze Specjalistycznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz szpitali powiatowych.
2. Podkreślenia wymaga fakt, że trwanie życia będzie się sukcesywnie wydłużało, sprzyjając zwiększeniu zarówno liczby, jak i odsetka ludności w starszym wieku w ogólnej populacji Polski. Należy również oczekiwać sukcesywnego wzrostu w polskim społeczeństwie świadomości znaczenia dobrego zdrowia. Zdrowy styl życia (rozumiany jako stan dobrego – fizycznego, psychicznego i społecznego – samopoczucia) jest obecnie szczególnie propagowany wśród dzisiejszych 40-50-latków. Zatem, należy spodziewać się pozytywnych zmian w stanie zdrowia ludności, a także w jego samoocenie, tj. zwiększenia wskaźnika osób określających swoje zdrowie jako dobre lub bardzo dobre – szczególnie w młodszych grupach osób starszych.

EDUKACJA

W opracowaniu przedstawiono w zarysie aktualny stan edukacji świadczonej na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, w tym o ile to było możliwe z wyszczególnieniem Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, zarówno edukacji świadczonej w szkołach i placówkach prowadzonych przez powiat golubsko-dobrzyński, jak i w szkołach i placówkach prowadzonych przez gminy należące do powiatu, a także prowadzonych przez inne podmioty na terenie powiatu⁴.

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA

Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach publicznych i niepublicznych, oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych oraz publicznych i niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego: punktach przedszkolnych i zespołach wychowania przedszkolnego. Na obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego wychowanie przedszkolne oprócz oddziałów przedszkolnych w 12 publicznych szkołach podstawowych zapewnia:

- 5 przedszkoli publicznych,
- 2 przedszkola niepubliczne,
- 8 innych form wychowania przedszkolnego w tym:
 - 3 niepubliczne zespoły wychowania przedszkolnego,
 - 5 niepublicznych punktów przedszkolnych.

Szczegółowe zestawienie placówek wychowania przedszkolnego działających na ORSG i Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zawiera załącznik nr 7 do niniejszej Strategii.

Przedszkola publiczne działają we wszystkich gminach powiatu z wyjątkiem gminy Ciechocin. W gminie Zbójno działają 2 przedszkola publiczne. Po jednym przedszkolu niepublicznym jest w mieście Golub-Dobrzyń i gminie Ciechocin. Wszystkie inne formy wychowania przedszkolnego są formami niepublicznymi. Najwięcej innych form wychowania przedszkolnego działa w gminie Golub-Dobrzyń (3 zespoły wychowania przedszkolnego i 1 punkt przedszkolny). Zespoły przedszkolne w gminie Golub-Dobrzyń są jedynymi zespołami wychowania przedszkolnego w województwie kujawsko-pomorskim.

⁴ W opracowaniu oprócz źródeł wymienionych, korzystano z informacji o stanie realizacji zadań oświatowych powiatu golubsko-dobrzyńskiego i gmin powiatu z lat szkolnych od 2009/2010 do 2012/2013. W opracowaniu wykorzystano także inne informacje przygotowanych przez pracowników Starostwa Powiatowego, pracowników urzędów miast i gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz dyrektorów szkół, w tym dane z odpowiednich stron internetowych. W przygotowaniu opracowania korzystano z publikacji Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, Głównego Urzędu Statystycznego, a także ogólnie dostępnych danych Systemu Informacji Oświatowej, danych ze stron internetowych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku oraz danych Systemu Ewaluacji Oświaty.

Tabela 17. Edukacja przedszkolna na ORSG i terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

Jednostka terytorialna	Placówki wychowania przedszkolnego		Liczba dzieci objętych wychow. przedsz.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychow. przedsz.	Liczba miejsc w przedsz.	Liczba dzieci w przedsz.
	ogółem	w tym przedsz.				
Golub-Dobrzyń (m.)	5	2	494	71,1	272	278
Golub-Dobrzyń (w.)	10	1	228	58,6	118	104
Ciechocin	4	1	120	58,2	36	35
Radomin	5	1	108	68,6	25	22
Zbójno	4	2	135	57,8	124	108
ORSG	28	7	1085	64,5	575	547
Kowalewo Pomorskie	8	1	323	48,4	100	99
Powiat	36	8	1408	60,2	675	646
Województwo kujawsko - pomorskie				67,4		
Polska				74,1		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z tabeli na obszarze rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym jest niższy niż średnia wojewódzka, jest jednak wyższy niż średnie dla sąsiednich powiatów ziemskich. Województwo kujawsko – pomorskie posiada obok województwa warmińsko – mazurskiego najniższy odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw od 2016r. oddziały przedszkolne staną się przedszkolami, a szkoły z oddziałami przedszkolnymi staną się zespołami szkoły podstawowej i przedszkola. Obecnie w powiecie działają tylko 2 zespoły zawierające przedszkola: Zespół Szkół w Działyniu oraz Zespół Szkół w Zbójnie. W wyniku tej nowelizacji ustawy zmieni się sieć przedszkoli w gminach. Obecnie przepisy ustawy o systemie oświaty obligują gminy do zapewnienia miejsc w przedszkolach wszystkim pięcioletkom i tym sześciolatkom, które nie poszły do pierwszej klasy szkoły podstawowej. Od roku szkolnego 2017/2018 gminy muszą zapewnić wychowanie przedszkolne wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat w przedszkolach publicznych lub niepublicznych albo w innych formach wychowania przedszkolnego. Wymaga to dokładnej analizy obecnej sieci placówek wychowania przedszkolnego pod kątem zapewnienia tych miejsc wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym, nie tylko wszystkim 5-latkami, ale także dzieciom w wieku 3 - 4 lata, których rodzice wyrażą takie życzenie oraz ewentualnego podjęcia działań organizacyjnych i inwestycyjnych w tym zakresie.

Z informacji uzyskanych z urzędów gmin wynika, że w związku z nowymi zadaniami gmin dotyczącymi zapewnienia miejsc dzieciom w wieku od 3 do 6 lat oraz ustawowymi przekształceniami oddziałów przedszkolnych w przedszkola, planuje się inwestycje w gminie Ciechocin (rozbudowa Szkoły Podstawowej w Ciechocinie, w której znajdują się oddziały przedszkolne stające się z dniem 1 września 2016 roku przedszkolem) oraz w gminie Zbójno (budowa nowych przedszkoli w nowych miejscach).

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Szkoły podstawowe

Na obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego działa 16 publicznych ogólnodostępnych szkół podstawowych (w tym jedna filia) i 1 niepubliczna szkoła podstawowa.

Szczegółowe zestawienie szkół podstawowych działających na ORSG i powiatu golubsko-dobrzyńskiego zawiera załącznik nr 8 do niniejszej Strategii.

Organizację publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminy ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego oraz miasto i gminę Kowalewo przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Szkolnictwo podstawowe na ORSG oraz w Kowalewie Pomorskim w roku szkolnym 2013/2014

Jednostka terytorialna	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym w oddziałach przedszkolnych	Liczba uczniów na jeden oddział
Golub-Dobrzyń (m.)	2	44	1009	186	22,9
Golub-Dobrzyń (w.)	5	33	507	72	15,4
Ciechocin	2	15	302	69	20,1
Radomin	3	20	287	59	14,4
Zbójno	4	25	418	88	13,2
Ogółem w szkołach podstawowych	16	137	2523	474	17,9
Liczba uczniów i oddziałów w publicznych szkołach podstawowych miasta i gminy Kowalewo Pomorskie					
Kowalewo Pomorskie	5	47	929	188	19,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej

Należy zwrócić uwagę, że wszystkie publiczne szkoły podstawowe działające na obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego prowadzone są przez gminy. Najwięcej publicznych szkół podstawowych działa w gminie wiejskiej Golub-Dobrzyń (5 publicznych i 1 niepubliczna w Sokołowie prowadzona przez stowarzyszenie). Najmniej szkół podstawowych jest w gminie Ciechocin i mieście Golub-Dobrzyń (po 2 szkoły).

Gimnazja

Na ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego funkcjonuje 6 gimnazjów, natomiast na terenie całego Powiatu 7.

Szczegółowe zestawienie gimnazjów działających na ORSG i powiatu golubsko-dobrzyńskiego zawiera załącznik nr 9 do niniejszej Strategii.

W każdej z gmin wiejskich powiatu działa po jednym gimnazjum ogólnodostępnym prowadzonym przez gminę. W mieście Golub-Dobrzyń działają 2 gimnazja: jedno prowadzone przez miasto Golub-Dobrzyń i drugie (nie posiadające obwodu) prowadzone przez powiat golubsko-dobrzyński.

Na terenie miasta i gminy Kowalewo Pomorskie działa jedno gimnazjum w Kowalewie Pomorskim.

Młodzież gimnazjalną obejmują (realizacja obowiązku szkolnego i podstawy programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum) także pierwsze 3 klasy (obecnie jest tylko klasa I i II) Ogólnokształcącej Szkoły Sztuk Plastycznych w Golubiu-Dobrzyniu. Na obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko – dobzyńskiego działają także dwa gimnazja specjalne.

Na obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko – dobzyńskiego i szerzej na terenie powiatu nie działają gimnazja integracyjne, dwujęzyczne, sportowe, gimnazja z oddziałami i integracyjnymi, sportowymi, dwujęzycznymi i oddziałami przysposabiającymi do pracy. Na terenie powiatu działają wyłącznie publiczne gimnazja dla młodzieży - nie działają gimnazja dla dorosłych.

Organizację szkół gimnazjalnych prowadzonych przez gminy ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego oraz miasto i gminę Kowalewo Pomorskie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Liczba uczniów i oddziałów w gimnazjach ORSG oraz w Kowalewie Pomorskim w roku szkolnym 2013/2014

Gimnazjum	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba uczniów na jeden oddział
Gimnazjum im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu	8	199	24,9
Gimnazjum im. Działyńskiego w Golubiu-Dobrzyniu	9	209	23,2
Gimnazjum w Nowej Wsi	6	146	24,3
Gimnazjum w Gałczewie	13	283	21,8
Gimnazjum w Radominie	6	124	20,7
Gimnazjum w Zbójnie	7	164	23,4
Ogółem w gimnazjach	49	1125	23,0
Liczba uczniów i oddziałów w gimnazjum miasta i gminy Kowalewo Pomorskie			
Gimnazjum w Kowalewie Pomorskim	17	414	24,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej

Jednym z głównych problemów, w z którym boryka się obecnie szkolnictwo w całym kraju, w tym szkolnictwo regionu kujawsko – pomorskiego, jest niż demograficzny. Kolejnym problemem istotnym dla rozwoju regionu jest niska jakość edukacji, przejawiająca się m.in. niskim poziomem wyników edukacyjnych uczniów, który plasuje region w grupie województw osiągających niższe niż przeciętne w Polsce wyniki sprawdzianów w szkołach podstawowych i egzaminów gimnazjalnych.

Analiza wyników sprawdzianów w województwie kujawsko - pomorskim w latach 2011-2013 (OKE w Gdańsku) pokazuje, iż uczeń szkoły podstawowej w regionie uzyskał w 2013 roku wynik niższy (59,0%) od swojego rówieśnika w kraju (60,1%)⁵. Analogiczna tendencja miała miejsce także w latach 2011-2012. Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych w 2013 roku pokazuje, że statystyczny uczeń z województwa kujawsko-pomorskiego również i tu uzyskał wynik niższy od swojego rówieśnika w kraju we wszystkich częściach egzaminu. Analiza wyników potwierdza również występujące dysproporcje między wynikami gimnazjalistów ze szkół wiejskich, a wynikami gimnazjalistów ze szkół wielkomiejskich⁶.

Wyniki sprawdzianu w klasie VI Szkoły Podstawowej oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego na ORSG i powiatu golubsko-dobrzyńskiego stanowią załączniki nr 10 do nr 13 do niniejszej Strategii.

SKOLNICTWO PONADGIMNAZJALNE

Sieć szkół ponadgimnazjalnych na ORSG i całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego tworzą:

1. Szkoły publiczne:
 - publiczne szkoły ponadgimnazjalne ogólnodostępne dla młodzieży,
 - szkoły specjalne,
 - szkoły publiczne dla dorosłych,

⁵ Wyniki sprawdzianów w latach 2011-2013 w województwach kujawsko-pomorskim i pomorskim oraz w kraju, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku (<http://www.oke.gda.pl>)

⁶ Wyniki egzaminu gimnazjalnego w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w 2013 roku - zestawienie, OKE w Gdańsku

- publiczne szkoły artystyczne.
- 2. Szkoły niepubliczne:
 - szkoły ponadgimnazjalne niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych prowadzone przez osoby fizyczne,
 - szkoły artystyczne niepubliczne.

Szczegółowe zestawienie szkół ponadgimnazjalnych działających na ORSG i powiatu golubsko-dobrzyńskiego zawiera załącznik nr 14 do niniejszej Strategii.

Wszystkie publiczne szkoły ponadgimnazjalne, oprócz Ogólnokształcącej Szkoły Sztuk Pięknych, prowadzone są przez powiat golubsko-dobrzyński. Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych wchodzi w skład Zespołu Szkół Miejskich Golubiu-Dobrzyń.

Organizacja szkół publicznych prowadzonych przez powiat golubsko-dobrzyński zobrażona została w poniższych tabelach.

Tabela 20. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach ponadgimnazjalnych na ORSG

Szkoła/Zespół szkół	Rok szkolny 2011/2012		Rok szkolny 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Zespół Szkół Nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyń:	492	23	502	19	524	19
Liceum Ogólnokształcące im. Anny Wazówny			302	11	325	11
Gimnazjum im. Anny Wazówny			200	8	199	8
Zespół Szkół Nr 2 w Golubiu-Dobrzyń:	536	21	545	22	544	21
Zasadnicza Szkoła Zawodowa			185	8	185	8
Technikum			302	12	302	11
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych			58	2	56	2
Zespół Szkół Nr 3 w Golubiu-Dobrzyń:	96	12	102	11	98	12
Szkoła Podstawowa Specjalna				4	32	4
Gimnazjum Specjalne				4	33	4
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna				1	8	1
Szkoła Przystosowująca do Pracy				2	26	3
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wielgim:	52	12	60	7	57	7
Szkoła Podstawowa Specjalna			17	2	16	2
Gimnazjum Specjalne			24	3	20	3
Szkoła Przystosowująca do Pracy			19	2	21	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej oraz danych Starostwa Golubsko-Dobrzyńskiego

Tabela 21. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach ponadgimnazjalnych w Kowalewie Pomorskim

Szkoła/Zespół szkół	Rok szkolny 2008/2009		Rok szkolny 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014	
	Liczba ucniów	Liczba oddziałów	Liczba ucniów	Liczba oddziałów	Liczba ucniów	Liczba oddziałów
Zespół Szkół im. Lecha Wałęsy w Kowalewie Pomorskim:	273	13	300	11	327	12
Zasadnicza Szkoła Zawodowa			69	3	77	3
Technikum			184	7	193	7
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych			47	1	57	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Oświatowej oraz danych Starostwa Golubsko-Dobrzyńskiego

Podstawowymi wyznacznikami wyboru szkoły ponadgimnazjalnej przez absolwentów gimnazjów są przede wszystkim:

1. Oferta szkół ponadgimnazjalnych,
2. Wyniki egzaminów maturalnych.

Szczegółowa oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących na ORSG i Powiatu zawarta została w załączniku nr 15 do niniejszej Strategii.

Poziom jakości nauczania przejawiający się w wynikach egzaminów końcowych w przypadku szkół ponadgimnazjalnych przedstawia się znacznie lepiej niż w przypadku szkół niższych szczebli. Spośród 16 661 absolwentów w 2013 roku w województwie kujawsko - pomorskim, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych, 81,51% otrzymało świadectwa dojrzałości, czyli zdało egzamin maturalny (w kraju odsetek ten wyniósł 80,10%)⁷.

Wyniki egzaminów maturalnych na ORSG i powiatu golubsko-dobrzyńskiego stanowią załączniki nr 16 i nr 17 do niniejszej Strategii.

DORADZTWO EDUKACYJNO-ZAWODOWE

Żadne z gimnazjów powiatu golubsko-dobrzyńskiego nie posiada etatu doradcy zawodowego. Etatów doradcy zawodowego nie posiadają także szkoły ponadgimnazjalne. Zadania związane z doradztwem zawodowym pełnią w ramach czynności dodatkowych nauczyciele przedmiotów np. języka polskiego lub pedagogzy szkolni. Tylko część z tych osób ukończyła studia podyplomowe z zakresu doradztwa zawodowego. Osoby te w niewielkim wymiarze prowadzą zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej, współpracują z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego, wspierają nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zajęcia z zakresu orientacji zawodowej prowadzą pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz doradcy zawodowi Powiatowego Urzędu Pracy. Zajęcia z doradcami zawodowymi były także realizowane w ramach projektów POKL w ramach działania 9.1. Potrzeby z zakresu doradztwa zawodowego przewyższają zakres prowadzonych dotąd działań.

Na terenie ORGS doradztwo edukacyjno-zawodowe prowadzi również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Golubiu-Dobrzyniu.

⁷ Sprawozdanie z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w 2013 roku w województwie kujawsko-pomorskim, OKE w Gdańsku

Szeroka oferta usług Poradni obejmuje następujące działania:

- badania psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne,
- diagnozowanie w zakresie potrzeb edukacyjnych oraz odchyleń i zaburzeń rozwojowych,
- terapia logopedyczna, pedagogiczna, psychoterapia, socjoterapia i ART,
- profilaktyka logopedyczna, przesiewowe badania mowy,
- przesiewowe badania słuchu i wzroku,
- wspomaganie rozwoju małego dziecka (diagnoza i terapia),
- warsztaty i konsultacje w zakresie orientacji i poradnictwa zawodowego,
- konsultacje i porady dla uczniów i ich rodziców zagrożonych patologią społeczną i uzależnieniem,
- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo,
- warsztaty dla uczniów w zakresie profilaktyki uzależnień,
- konsultacje, pomoc merytoryczna i poradnictwo dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- pedagogizacja rodziców,
- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- wspomaganie dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nadpobudliwych i zahamowanych psychoruchowo.

Oferta kierowana jest do szkół i do rodziców.

KSZTAŁCENIE USTAWICZNE DOROSŁYCH

W powiecie golubsko-dobrzyńskim nie ma centrów kształcenia ustawicznego i centrów kształcenia praktycznego. Według danych Systemu Informacji Oświatowej w roku szkolnym 2013/2014 na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego nie miała siedziby żadna niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego, stąd jedynymi formami pozaszkolnymi mogły być formy prowadzone przez podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie art. 83a ustawy o systemie oświaty. Od lipca 2014 roku do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonych przez Starostę Golubsko-Dobrzyńskiego wpisano Centrum Kształcenia Dorosłych „Bakałarz” kształcące młodzież i dorosłych:

- w szkołach dla dorosłych,
- na kursach:
 - przygotowujących do egzaminów wstępnych do szkoły średniej i szkoły wyższej,
 - kwalifikacyjnych w różnych zawodach i specjalnościach (mistrzowskich, czeladniczych, kotłów CO, energetycznych kierowców wózków jezdniowych, spawaczy, fryzjerskich, kosmetycznych, komputerowych pilarzy i innych),
 - bezpieczeństwa i higieny pracy dla różnych grup pracowniczych,
 - pedagogicznych dla instruktorów praktycznej nauki zawodu,
 - komputerowych,
 - języków obcych,
 - zleconych przez urzędy pracy i zakłady pracy,
 - innych, zgodnie z zapotrzebowaniem.

Na liście placówek i instytucji, które uzyskały akredytację Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty nie ma placówek i instytucji z powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Mieszkańcy powiatu golubsko-dobrzyńskiego korzystają z oferty placówek kształcenia ustawicznego z sąsiednich powiatów i Torunia.

Do Rejestru Instytucji Szkoleniowych wojewódzkich urzędów pracy wpisano 6 instytucji z siedzibą na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego prowadzących działalność szkoleniową, w tym 5 w Golubiu – Dobrzyniu, z których 3, jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy, w ostatnich trzech latach prowadziły szkolenia na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego:

- OSK MOT-OR Ryszard Ośka – 6 kursów, 26 przeszkolone Osoby,
- Centrum Kształcenia Dorosłych – 5 kursów, 13 przeszkolonych osób,
- Ośrodek Kształcenia i Promocji Edukator – 2 kursy, 53 przeszkolone osoby.

Poza tym szkolenia prowadziło 19 instytucji posiadających siedzibę poza terenem powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Instytucje te przeprowadziły na terenie powiatu łącznie 21 kursów w ramach których przeszkolono 116 osób.

FINANSOWANIE OŚWIATY

Podstawą finansowania szkół i placówek publicznych w gminach jest subwencja oświatowa. W każdej z gmin powiatu wydatki na oświatę znacznie przewyższają subwencję. Według Vademecum samorządowca gminy powiatu wydawały na oświatę w latach 2012 i 2013 odpowiednio:

- gmina Ciechocin 129% i 136% subwencji oświatowej.
- miasto Golub-Dobrzyń 189% i 182% subwencji oświatowej.
- gmina wiejska Golub-Dobrzyń 143% i 158% subwencji oświatowej.
- gmina Radomin 135% i 128% subwencji oświatowej.
- gmina Zbójno 127% i 148% subwencji oświatowej.
- gmina i miasto Kowalewo 129% i 133% subwencji oświatowej.

PODSUMOWANIE

1. Sieć obwodowych szkół podstawowych i gimnazjów nie ulegała zmianie w ostatnich latach. Sieć obwodowych szkół podstawowych i gimnazjów w gminach nie wymaga większych zmian.
2. Szkoły ponadgimnazjalne powiatu rekrutują około 2/3 absolwentów gimnazjów z gminy. Pozostali absolwenci korzystają z oferty sąsiednich powiatów zwłaszcza Torunia.
3. Warto przeanalizować wybory szkół i zawodów przez absolwentów gimnazjów i monitorować trafność tych wyborów. Warto stworzyć wspólny system doradztwa kariery: samorządu powiatowego i gmin we współpracy z lokalnym środowiskiem (lokalnym rynkiem pracy).
4. Średnie efekty nauczania mierzone wynikami egzaminów zewnętrznych w szkołach podstawowych, gimnazjach i technikach są na ogół niższe od średnich efektów nauczania w szkołach województwa i kraju. Także związane z egzaminami zewnętrznymi wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej nie są korzystne dla większości gimnazjów i techników powiatu.
5. Wyniki egzaminów zewnętrznych nie są jedynymi wskaźnikami edukacji prowadzonej w szkołach. Ewaluacja zewnętrzna wykazała, że średni poziom jakości kształcenia i wychowania w badanych szkołach i placówkach jest średnio niższy niż w województwie.
6. Warto przygotować wspólny dla gmin i powiatu plan działań służących podniesieniu jakości kształcenia w oparciu o istniejące w powiecie potencjały - istnieje pole do doskonalenia procesu kształcenia i wychowania w szkołach powiatu. Warto rozważyć współpracę w tym zakresie z powiatem wąbrzeskim posiadającym podobne problemy.
7. Dla stworzenia wysokiej, zróżnicowanej i efektywnej oferty kształcenia zawodowego w szkołach konieczna jest współpraca z sąsiednimi powiatami służąca korelacji kształcenia w zawodach.
8. Brak na terenie powiatu placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego które mogłyby prowadzić kształcenie w formach pozaszkolnych, zwłaszcza kwalifikacyjne kursy zawodowe.

KULTURA I SPORT

Szczególne znaczenie dla sytuacji społeczno-gospodarczej danego terenu ma potencjał kulturalny. Ważną rolę w życiu kulturalnym powiatu golubsko-dobrzyńskiego odgrywają m.in. biblioteki, szkoły, domy kultury, chóry, a także organizacje społeczne. Działalność kulturalną na ORSG rozwijają działające tu ośrodki kultury w Golubiu-Dobrzyniu i Szafarni.

Bardzo ważnym, jednocześnie najlepszym magnesem przyciągającym gości na teren powiatu są Międzynarodowe Turnieje Rycerskie organizowane na Zamku Golubskim. Kolejnym cennym obiektem kultury jest położony niedaleko Golubia-Dobrzynia, jedyny w regionie, jeden z dwóch w Polsce, Ośrodek Chopinowski w Szafarni. Odbývają się tu jedyne w Europie Międzynarodowe Konkursy Pianistyczne dla Dzieci i Młodzieży. Organizuje się tu: koncerty, konkursy literackie i plastyczne, wystawy sztuki współczesnej oraz turnieje wiedzy o Fryderyku Chopinie. Natomiast Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna jest najstarszą placówką kulturalną w powiecie. Posiada ona bogaty księgozbiór, w którego skład wchodzi około 53 tys. pozycji. Jest również organizatorem sesji popularno-naukowych, wystaw i spotkań z ciekawymi ludźmi.

Z poniższego zestawienia wynika, że w powiecie nie występuje duża liczba instytucji kultury, jednak działają one bardzo prężnie, a organizowane przez nie imprezy przyciągają rzesze turystów z Polski i nie tylko. Funkcjonuje tu najwięcej bibliotek (12 placówek wraz z filiami) oraz 2 domy kultury i 2 muzea z oddziałami. Brak jest natomiast kin, teatrów oraz instytucji muzycznych. Poza ww. instytucjami w gminach funkcjonują świetlice wiejskie, będące miejscem odbywania się m. in. zebrań wiejskich, imprez okolicznościowych, spotkań kół gospodyń wiejskich. Niemniej jednak instytucje kultury mają szczególne znaczenie dla przekazu wartości kulturowych, istotnych z punktu widzenia funkcjonowania całego społeczeństwa. W tym kontekście ważne jest odpowiednie finansowanie tych instytucji, aby mogły one właściwie realizować powierzona im misję publiczną⁸.

Tabela 22. Instytucje kultury na ORSG (2014r.)

Jednostka terytorialna	Biblioteki i filie	Domy i ośrodki kultury	Muzea z oddziałami
Golub-Dobrzyń (m.)	3	1	1
Golub-Dobrzyń (w.)	4	0	0
Ciechocin	2	0	0
Radomin	1	1	1
Zbójno	2	0	0
ORSG	12	2	2
Powiat	16	3	2
Kujawsko – Pomorskie	425	197	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na zamku w Golubiu-Dobrzyniu, znajduje się Muzeum Regionalne PTTK. Zbiory liczą 559 muzealiów z dziedziny archeologii, etnografii i historii (głównie militaria). Łączna powierzchnia ekspozycyjna, zlokalizowana w 4 pomieszczeniach wynosi 415 m². Wśród muzealiów Muzeum w Golubiu-Dobrzyniu na uwagę zasługują XIV-wieczne i XV-wieczne armaty oraz kopie armat i machin wykonane dla potrzeb filmu (m.in. słynna kolubryna z filmu „Potop”). Rekwizyty te zostały przekazane do Muzeum przez Wytwórnię Filmów Fabularnych w Łodzi. W dziale etnograficznym zobaczyć można XIX-wieczne zabytki kultury materialnej z terenu ziemi dobrzyńskiej, m.in. kompletny warsztat

⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 -2020

garncarski, warsztat rzeźnicki, narzędzia pracy rybaków itp. Muzeum organizuje wystawy czasowe, tematycznie związane z zamkiem i działalnością PTTK. Wspólnie z miejscowym Biurem Obsługi Ruchu Turystycznego urządzone są imprezy o randze krajowej i międzynarodowej, m.in. Krajowe Konkursy Krasomówcze dla przewodników PTTK i młodzieży, Wielkie Turnieje Rycerskie, Golubskie Hubertusy, spektakle historyczne, bale kostiumowe itp. W imprezach tych wykorzystywane są bogate zbiory kostiumów i kopii broni rycerstwa polskiego z okresu od XIII do XVI w.

Wydarzeniem, które przyciąga do Golubia-Dobrzynia turystów z Polski i Europy jest Międzynarodowy Turniej Rycerski organizowany co roku przez Bractwo Rycerskie. Podczas turnieju na zamkowym dziedzińcu odbywają się potyczki rycerzy, turnieje kusznicze i krasomówcze, a także przedstawienia teatralne. Przy zamku działa Szkoła Rycerska, w której najmłodsi mogą kształcić swoje umiejętności.

Życie kulturalne mieszkańców organizuje Ośrodek Sportu i Rekreacji w Golubiu-Dobrzyniu, prowadząc m. in. zajęcia dla dzieci i młodzieży w dziedzinie muzyki, plastyki, teatru i tańca. Ośrodek organizuje szereg imprez kulturalnych, do najważniejszych należą:

- Ogólnopolska Noc Szachowa,
- Przegląd Chórów Seniora Polski Północnej,
- Przegląd Twórczości Artystycznej Dzieci i Młodzieży,
- Konfrontacje Muzyczne,
- Dożynki Powiatowe,
- Halowa Spartakiada Samorządowców Powiatu.

W okresie letnim organizowane są Dni Golubia-Dobrzynia oraz Mieszczańskie Pohulanki.

Dużą aktywność przejawiają działające w Golubiu-Dobrzyniu chóry i amatorskie zespoły muzyczne. Najbardziej znanym jest chór „Halka” działający nieprzerwanie od 18 lat, zdobywca wielu nagród na festiwalach szczebla krajowego i wojewódzkiego. Nawiązuje on do tradycji chóru działającego w Golubiu-Dobrzyniu pod tą samą nazwą już w czasach zaboru pruskiego.

Kulturę sportową na ORSG rozwija przede wszystkim klub MKS „Drwęca”, którego tradycje sportowe sięgają lat 20. XIX w. W jego strukturach działa sekcja piłki nożnej i sekcja szachowa. Ponadto przy Ośrodku Sportu i Rekreacji działa sekcja kolarska. Działający w powiecie Klub Biegacza „Rytm” organizuje szereg masowych imprez biegowych. Na ORSG działalność sportową prowadzi również 19 klubów sportowych i 12 uczniowskich klubów sportowych.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego znajduje się na pograniczu historycznych ziem: Chełmińskiej i Dobrzyńskiej. Drwęca stanowi nie tylko granicę geograficzną. W przeszłości stanowiła granicę między Polską a państwem zakonu krzyżackiego. Oddzielała województwo chełmińskie od ziemi dobrzyńskiej, a następnie zabór pruski od rosyjskiego. Podziały te zostawiły piętno na historii tych terenów, a w niektórych aspektach (np. charakter zabudowy, typ wsi, układ pól), widoczne są nawet dziś.

Na ORSG znajdują się liczne obiekty zabytkowe chronione na podstawie wpisu do rejestru zabytków (załącznik nr 18 do niniejszej Strategii) i ewidencji zabytków. Na szczególną uwagę zasługują poniższe obiekty kultury, które stanowią duży potencjał pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego:

- starówka golubska po rewitalizacji,
- zamek i mury obronne w Golubiu-Dobrzyniu,
- pałac w Szafarni,
- drewniany kościół w Dulsku,
- klasztor Karmelitów w Oborach,
- kościół p.w. św. Katarzyny w Golubiu-Dobrzyniu,
- murowany kościół we Wrockach,
- kościół ewangelicki w Ostrowitem,
- pałac w Zbójnie,

- pałac w Sokołowie.

Większość obiektów zabytkowych na ORSG jest zadbana i sukcesywnie odnawiana i restaurowana. Część obiektów zabytkowych jest własnością prywatną, część jest w rękach gmin, a część Skarbu Państwa. Obiekty sakralne to przeważnie własność kościelna. Niestety niektóre zabytki są zaniedbane. Należy wymienić przede wszystkim pałac w Zbójnie, który jest najlepszym przykładem niewykorzystanych dotychczas możliwości adaptacji. Obecnie właścicielem rezydencji jest Urząd Gminy w Zbójnie, który planuje remont pałacu wraz z kompleksowym zagospodarowaniem terenu przypałacowego. Podjęcie prac determinuje pozyskanie środków finansowych.

PODSUMOWANIE

1. Miasto Golub-Dobrzyń samo w sobie jest ośrodkiem kulturalnym o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniającym najlepsze warunki do rozwoju wszystkich dziedzin kultury oraz powszechny dostęp do jej dóbr.
2. Poza obszarem miejskim wszelkie formy działań kulturalnych podejmowane są poprzez domy i ośrodki kultury, biblioteki i organizacje pozarządowe.
3. Ważną rolę w popularyzowaniu kultury na terenie wsi pełnią także szkoły, które często prowadzą własne, pozalekcyjne zajęcia artystyczne. Biorąc pod uwagę edukację kulturalną młodzieży, ważna jest współpraca pomiędzy ośrodkami kultury a szkołami.
4. Znaczącymi walorami kulturowymi oraz środowiskowymi, predysponującymi do funkcji turystycznej powiatu golubsko-dobrzyńskiego o randze ogólnokrajowej i międzynarodowej staje się miasto Golub-Dobrzyń oraz rzeka Drwęca.
5. Potencjał dziedzictwa natury i kultury Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego nie jest do końca wykorzystany. Przejawia się to przede wszystkim:
 - brakiem wystarczającej liczby szlaków edukacyjnych i turystycznych,
 - małą promocją istniejących szlaków turystycznych np. Szlak św. Jakuba itp.
 - słabo rozwiniętą bazą turystyczną i noclegową oraz agroturystyką,
 - słabo zagospodarowaną turystycznie rzeką Drwęcą,
 - brakiem wspólnej sieci ścieżek rowerowych,
 - brakiem przewodników turystycznych mogących oprowadzać po całym powiecie,
 - brakiem wspólnej promocji powiatu.

OBSZARY PROBLEMOWE WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI

Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta czy gminy i powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym w odniesieniu do zidentyfikowanych tam obszarów problemowych. Służy podniesieniu atrakcyjności danego obszaru dla podmiotów gospodarczych i potencjalnych nowych jego mieszkańców, jak również wsparciu rozwoju kapitału społecznego oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych powinna mieć charakter złożony i interdyscyplinarny, dlatego kluczowe jest prowadzenie zintegrowanych, czyli równoległych i wzajemnie uzupełniających się działań w wielu sferach⁹.

Zidentyfikowanie obszarów problemowych o negatywnych zjawiskach natury społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i funkcjonalnej oraz wskazanie potencjalnych sposobów ich zniwelowania w kontekście nadania tym obszarom nowej jakości funkcjonalnej i zapewnienia warunków do ich zrównoważonego rozwoju nastąpi w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji, do opracowania których będą zobowiązane wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, chcące prowadzić procesy rewitalizacyjne.

Tabela 23. Obszary problemowe wskazane do rewitalizacji

Jednostka terytorialna	Obszary problemowe
Golub-Dobrzyń	Zgodnie z zapisami Lokalnego Programu Rewitalizacji, obszar rewitalizacji w mieście Golubiu – Dobrzyniu zajmuje powierzchnię 1,413 km² (co stanowi blisko 1/5 powierzchni całego miasta) oraz zamieszkuje go 2898 osób (tj. 23,71% ludności miasta). W jego skład wchodzi 27 ulic, tj.: 1000-Lecia, Bohaterów Westerplatte, Bohaterów Września, Hubala, Katarzyńska, Ks. Ignacego Charszewskiego, Ks. Jana Twardowskiego, Marsz. Józefa Piłsudskiego, Obrońców Warszawy, Piaskowa, Wojska Polskiego, 17 Stycznia, Browarowa, Chopina, Dworcowa, Gen. Józefa Hallera, Kościelna, Licealna, Mostowa, Podmurna, PTTK, Rynek, Wodna, Zamkowa, Zamurna, Brodnicka (numery 1,2,3,5,5a,9a). Na ww. obszarze zidentyfikowano problemy społeczne (ubóstwo, starzejące się społeczeństwo, uzależnienie od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej) oraz problemy w innych sferach (niski wskaźnik przedsiębiorczości, niski poziom skanalizowania i zwodociągowania, znaczne pokłady azbestu, zły stan techniczny budynków, braki w infrastrukturze turystycznej oraz w infrastrukturze służącej dzieciom i młodzieży). Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy będzie realizacja szeregu projektów społecznych w powiązaniu z projektami infrastrukturalnymi polegającymi na remoncie tzw. Domku Pod Kapturem oraz remoncie i modernizacji budynku zlokalizowanego przy ul. Brodnickiej 2.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

⁹ Krajowa Polityka Miejska (projekt wersja I), Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE. TURYSTYKA I REKREACJA

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Rzeźba terenu

Pod względem fizycznogeograficznym obszar powiatu golubsko-dobrzyńskiego znajduje się w makroregionie Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie, centralna część obszaru powiatu (okolice Golubia-Dobrzynia) leży w mezoregionie Dolina Drwęcy, północna część w mezoregionie Pojezierze Chełmińskie, a południowa część na Pojezierzu Dobrzyńskim. Takie zróżnicowanie położenia świadczy o zróżnicowaniu komponentów środowiska geograficznego i wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych obszaru powiatu.

Rzeźba terenu i budowa geologiczna na obszarze powiatu są zróżnicowane. Powierzchnia ORSG charakteryzuje się występowaniem urozmaiconej rzeźby młodoglacjalnej. W krajobrazie zaznacza się wyraźnie głęboka Dolina Drwęcy. Jej zbocza osiągają do 40m wysokości. Z jednej strony stanowią naturalne bariery fizjograficzne dla zagospodarowania przestrzennego, z drugiej zaś strony z ich górnych krawędzi roztaczają się malownicze panoramy doliny Drwęcy i jej otoczenia. Na ORSG występuje wiele innych ciekawych form geomorfologicznych. Są to pagórki i wzgórza morenowe, kemy, wały ozów, rynny subglacjalne i doliny wód roztopowych. Urozmaicają one krajobraz wysoczyzn morenowych. Na szczególną uwagę zasługują jednak bardzo rzadkie polodowcowe formy rzeźby terenu - drumliny, tzw. „drumliny zbójeńskie”. Kształtem swym przypominają podłużne wały osiągające miejscami do 2 km długości, tworzące malownicze zespoły składające się z kilkunastu rzędów równoległych do siebie wzniesień, przedzielonych zagłębieniami bezodpływowymi. Są atrakcją turystyczną i obiektem badań naukowych.

Budowa geologiczna decyduje o występowaniu surowców naturalnych. Na ORSG występują powszechnie zasoby kruszywa naturalnego. Jednak ze względu na przeważające użytkowanie leśne, udokumentowanych i eksploatowanych złóż jest niewiele. Część rozpoznanych wstępnie złóż nie jest i raczej nie będzie eksploatowana z uwagi na ochronę przyrody. Eksploatowane są złoża piasków i żwirów w rejonie Elgiszewa, Ciechocina i Rudawia (gm. Ciechocin), Białkowa, Sokoligóry i Sokołowa (gm. Golub-Dobrzyń) i Dulśka (gm. Radomin). Na części powiatu golubsko-dobrzyńskiego na podstawie udzielonych koncesji prowadzono metodami sejsmicznymi badania poszukiwawcze złóż gazu z łupków. Wyniki tych prac nie zostały jeszcze podane do wiadomości publicznej. Nie został wykonany żaden odwiert.

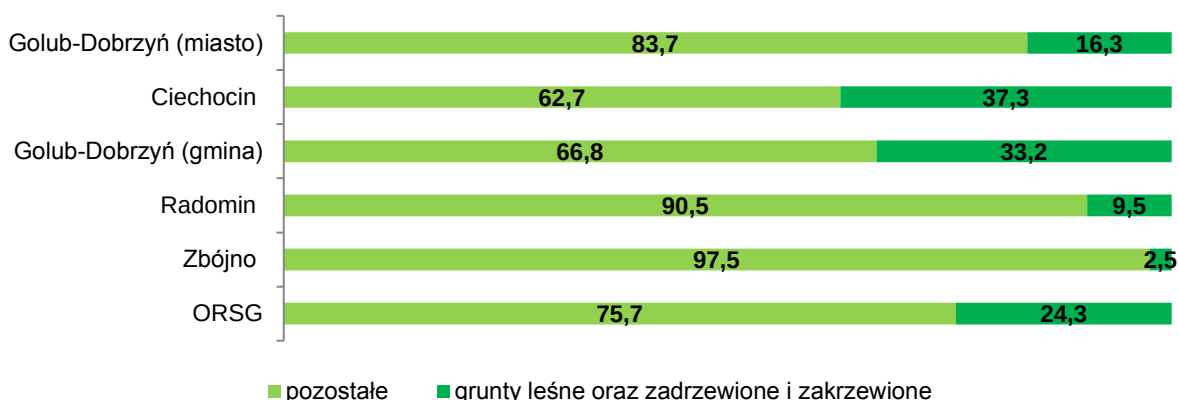
Grunty, lasy i wody

Przydatność rolnicza gleb na ORSG jest zróżnicowana, 85% gleb ocenia się jako dobre lub średnie. Na terenach wysoczyzn morenowych występują dość żyzne gleby brunatne i płowe. Gleby brunatne można spotkać głównie w północno-zachodniej, wschodniej oraz południowo-zachodniej części ORS, natomiast gleby płowe obejmują tereny przyległe do doliny Drwęcy i na południu. Wytworzyły się one z glin morenowych i piasków gliniastych. Tereny te, użytkowane są przez intensywne rolnictwo. Na obszarach dolin rzecznych dominują ubogie w składniki pokarmowe, wytworzone z piasków, gleby bielicoziemne (bielicowe i rdzawe). Są to gleby mało przydatne rolniczo. W większości pokryte są przez lasy lub też przeznaczone są pod zalesienie. Przydatność rolniczą gleb dobrze charakteryzuje wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Najwyższą jakością gleby charakteryzują się gmina Radomin (75,6 pkt), a najniższą gmina Golub-Dobrzyń (65,5 pkt). Warto zaznaczyć, że przydatność rolniczą gleb powiatu golubsko-dobrzyńskiego jest wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Jednak około 20% gruntów rolnych jest zagrożonych procesami erozji gleb. Najmniejszy obszar zajmują gleby powstałe w wyniku osuszania torfowisk. Są to tzw. gleby torfowe lub murszowe. Występują one szczególnie w sąsiedztwie wrastających jezior oraz w pradolinie Drwęcy i w dolinach jej dopływów.

Lasy i grunty leśne na ORSG zajmują 24,3% jego powierzchni (11 453 ha). Na ORSG występują dwa duże kompleksy leśne położone w dolinie Drwęcy, na północny-wschód i południowy-zachód od

Golub-Dobrzynia. Pierwszy z nich obejmuje tzw. Kotlinę Konstancjewską, tj. rozszerzenie doliny Drwęcy. Drugi kompleks obejmuje tzw. Kotlinę Elgiszewską. Pozostałe tereny leśne występują lokalnie i w mniejszych skupiskach. Najwyższym wskaźnikiem lesistości charakteryzują się gminy: Ciechocin (37,3%) i Golub-Dobrzyń (33,2%). W strukturze udziału poszczególnych gatunków drzew dominują sosny, następnie dęby, brzozy i olchy. Lasy sosnowe mają małe wymagania glebowe i mogą rosnąć w miejscach, gdzie inne gatunki giną. Jednak spotykane są również lasy na żyznych siedliskach, dębowe, bukowe, modrzewiowe, chronione np. w rezerwacie „Tomkowo”. Lasy ORSG charakteryzują się II (średnim) stopniem zagrożenia pożarowego.

Wykres 17. Udział procentowy lasów w powierzchni gmin ORSG (2014r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

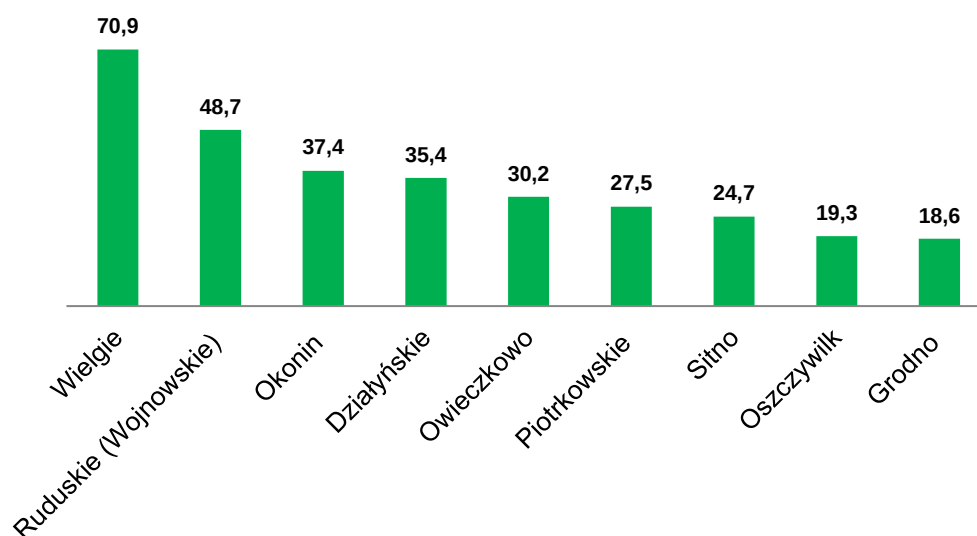
Na kształtach dzisiejszych stosunków wodnych wpływ miał topniejący lodowiec. Pod względem hydrograficznym ORSG położony jest w dorzeczu Wisły, w przeważającej części w zlewni jej prawobrzeżnego dopływu Drwęcy. Ośią hydrograficzną powiatu jest Drwęca, która przyjmuje kilka niewielkich dopływów: Kujawska, Struga Wąbrzeska i Struga Młyńska (prawe) oraz Ruziec, Lubianka i Struga Ciechocińska (lewe).

Drwęca jest typową rzeką pojezierną, silnie meandrującą. Zakola ze szczególną intensywnością występują w miejscach rozszerzeń dna doliny, zwanymi kotlinami. Rzece towarzyszą liczne starorzecza. Jest atrakcyjnym szlakiem kajakowym. Badania monitoringowe jakości wód Drwęcy z 2013r. w zakresie potencjału ekologicznego wykazały II klasę (stan dobry). Ocena fizykochemiczna wskazała stan dobry, a stan bakteriologiczny określono jako zadowalający. Źródłami zanieczyszczeń wód Drwęcy są zarówno źródła punktowe (nieoczyszczone ścieki) oraz zanieczyszczenia obszarowe (z terenów rolnych). Niezbędne jest kontynuowanie działań w zakresie porządkowania gospodarki ściekowej poprzez: budowę nowych sieci kanalizacji sanitarnej, budowę nowych przepompowni i przyłączy, rozdzielanie kanalizacji deszczowej od sanitarnej i budowa kanalizacji deszczowej na terenach silnie zurbanizowanych.

Na ORSG licznie występują jeziora, w szczególności na terenie Pojezierza Dobrzyńskiego. Jezior o powierzchni powyżej 1 ha jest 33. Największe jezioro Wielgie, zwane też Wielickim zajmuje powierzchnię ponad 77 ha.

Najpowszechniejszym typem jezior spotykanym w obrębie ORSG są jeziora rynnowe. Wypełniają one przegłębienia w dnach rynien polodowcowych. Niekiedy ich brzegi są trudno dostępne, lecz większość jezior jest zagospodarowana turystycznie. Najpopularniejszym akwenem i intensywnie użytkowanym turystycznie jest Jezioro Okonin. Należy one do najczystszych jezior województwa kujawsko-pomorskiego. Stan jego wód oceniono na II klasę. Pozostałe sklasyfikowane jeziora: Wielgie (Wielickie) – II klasa, Ruduskie – III klasa, Owieczkowo – poza klasą, Sitno – II klasa, Grodno – II klasa. Jeziora ORSG w większości są predysponowane do rozwoju turystyki i rekreacji oraz gospodarki rybackiej. Mają znaczenie retencyjne i mikroklimatyczne.

Wykres 18. Największe jeziora na ORSG (ha)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.wios.bydgoszcz.pl/>

Zanieczyszczenie środowiska

Główne źródła emisji substancji do powietrza atmosferycznego na ORSG stanowią zakłady produkcyjne, kotłownie oraz ruch komunikacyjny. Obszar powiatu golubsko-dobrzyńskiego, podobnie jak cała strefa „kujawsko-pomorska” według badań rocznej oceny powietrza atmosferycznego, znalazł się w niekorzystnej strefie C ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych: pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu i ozonu. Problemem jest tzw. „niska emisja” której źródłem są paleniska domowe wykorzystujące paliwa węglowe. Niezbędna są działania w zakresie zmiany systemów grzewczych na niskoemisyjne lub bezemisyjne, z wykorzystaniem na większą skalę odnawialnych źródeł energii.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na ORSG są: droga krajowa nr 15 i droga wojewódzka nr 534. Ze względu na bardzo duże natężenie ruchu największe uciążliwości notowane są w Golubiu-Dobrzyniu. Sytuację poprawić może budowa obwodnic. Oddziaływanie akustyczne pozostałych dróg wojewódzkich i dróg powiatowych jest znacznie mniej uciążliwe.

Warto zauważyć, że Uchwałą Nr XIX/166/01 Rady Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego z dnia 19 marca 2001r. zakazano używania silników spalinowych na jednostkach pływających na 6 jeziorach na terenie powiatu: Słupno, Gajewo, Grudno, Korza, Mlewiec i Okonin. Celem zakazu jest zachowanie równowagi przyrodniczej tych akwenów oraz ochrona wypoczywających nad jeziorami przed skutkami hałasu.

Obszary chronione

Na ORSG znajdują się liczne formy prawnej ochrony przyrody i krajobrazu. Ponadto w koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA dolina Drwęcy stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym łączący dolinę Wisły z terenami Pojezierza Mazurskiego.

Na ORSG znajdują się części dwóch obszarów chronionego krajobrazu: Doliny Drwęcy oraz Drumliny Zbójeńskie. Są to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Zajmują około 52% powierzchni ORSG.

W granicach ORSG znajdują się również 2 rezerваты przyrody. Obejmują one obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej,

wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Są to rezerваты: faunistyczny „Rzeka Drwęca” i leśny „Bobrowisko”.

Warto zwrócić uwagę, że zwłaszcza ochrona rezerwatowa rzeki Drwęcy i pasa terenu o szerokości 5m po obu stronach rzeki stanowi istotne ograniczenie. Według ustawy o ochronie przyrody na terenie rezerwatów przyrody zabrania się w szczególności: ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska; używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. W odniesieniu do tego ostatniego zakazu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w drodze zarządzeń wyznaczył na terenie powiatu miejsca postojowe na kilometrze rzeki: 43 (gmina miejska Golub-Dobrzyń), 45 (gmina miejska Golub-Dobrzyń) oraz w miejscowości Elgiszewo, gm. Ciechocin, działki nr ewid. 79/1 oraz 279/1. Na wyznaczonych miejscach postojowych dopuszcza się wykonanie nieoświetlonych pomostów pływających, nieosadzonych w dnie rzeki, o charakterze sezonowym od 1 maja do 30 września.

Ponadto na ORSG znajdują 34 pomniki przyrody żywej oraz nieożywionej, a także użytki ekologiczne o łącznej powierzchni ponad 213,8 ha. Do najciekawszych pomników przyrody zaliczyć trzeba 9 modrzewi polskich rosnących na "Górze Modrzewiowej" w Płonnym oraz aleję bukową przy drodze Radomin – Bocheniec.

Znajduje się tu również część obszaru europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 –Dolina Drwęcy o powierzchni 748,2ha. Teren ten ma status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. "Dolina Drwęcy" obejmująca rzekę Drwęcę ze starorzeczami, łąkami i lasami w dnie jej doliny. Ochrona obszaru Natura 2000 wymaga aby wszelka działalność nie prowadziła do degradacji chronionych siedlisk przyrodniczych oraz do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Cały teren ORSG znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”, w którym jako naczelną przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska. Zielone Płuca Polski uznawane są najczystszy region Polski i obejmują unikatowe przyrodniczo tereny, należące do najcenniejszych w kraju i Europie systemów ekologicznych. Całkowity obszar funkcjonalny Zielonych Płuc Polski obejmuje 63 234 km² kraju, co stanowi 20,2% powierzchni Polski.

TURYSTYKA I REKREACJA

O bardzo wysokiej atrakcyjności turystycznej ORSG decydują zróżnicowane i wysokie walory środowiska przyrodniczego, walory kulturowe, korzystne położenie komunikacyjne oraz położenie na pojezierzach i nad rzeką Drwęcą. Miasto powiatowe - Golub-Dobrzyń jest ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

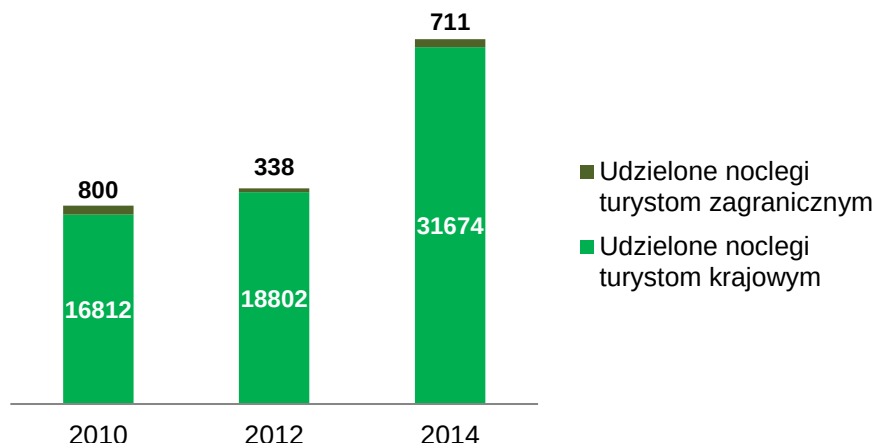
Na ORSG rozwinęły się różne rodzaje aktywności turystycznej i rekreacyjnej. Są to obiekty bazy noclegowej: hotele, motele, zajazdy, ośrodki wczasowe, pensjonaty, kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne, pola namiotowe i campingowe. Spośród licznych obiektów wymienić należy:

- Hotel Vabank w Golubiu-Dobrzyniu,
- Hotel Osada Karbówko Wellnes&Spa w Elgiszewie,
- Hotel i restauracja na Zamku Golubskim,
- Przystań wodna i camping „Zacisze” w Golubiu-Dobrzyniu,
- Ośrodek Wypoczynkowo-Wędkarski w Ostrowitem,
- Dworek myśliwski - Pałac w Sokołowie,
- Ośrodek AGRO-SPA Wzgórze Słońca - Nowogród.

W sezonie turystycznym w Golubiu-Dobrzyniu działa punkt informacji turystycznej.

Według danych z 2014r. na ORSG znajdowało się 270 miejsc noclegowych, czyli o 22 więcej niż w 2012r. W 2014r. udzielono łącznie ponad 32 tys. noclegów, w tym 711 turystom zagranicznym. Z roku na rok liczba turystów rośnie. W 2014r. liczba udzielonych noclegów była wyższa aż o 68% w porównaniu z rokiem 2012.

Wykres 19. Noclegi udzielonym turystom polskim i zagranicznym w latach 2010, 2012, 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Infrastrukturę turystyczną na obszarze powiatu stanowią: szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, kajakowe), ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne. Powstają one z inicjatywy i staraniem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Turystyczne szlaki piesze wyznaczono głównie na terenach doliny Drwęcy.

Tabela 24. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na ORSG (2014r.)

Rodzaj szlaku	Opis
Pieszzy	■ szlak żółty - szlak PTTK prowadzi z Torunia przez Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Szafarnię, Płonne do Radomna. Jest to fragment europejskiego szlaku E11. ■ szlak zielony - z Ciechocina przez Olszówkę, Skępsk i Gajewo do Jabłonowa Pomorskiego. ■ szlak niebieski – z Ciechocina do Chełmży. ■ szlak pielgrzymkowy Camino Polaco – jeden ze szlaków w ramach „Drogi św. Jakuba” prowadzący do Santiago de Compostela w Hiszpanii.
Rowerowy	■ szlak zielony – prowadzący z Torunia przez Golub-Dobrzyń do Brodnicy i Radomna
Samocho-dowy	■ „Szlak Tysiąclecia” – łączący Poznań, Lednicę, Gniezno, Trzemeszno, Mogilno, Strzelno, Kruszwicę, Inowrocław, Toruń, Kowalewo Pomorskie, Ostrowite, Golub-Dobrzyń, Brodnicę, Nowe Miasto Lubawskie, Lubawę, Grunwald, Olsztynek i Olsztyn. ■ „Szlak Grunwaldzki” – biegnący z Torunia przez Kowalewo Pomorskie, Ostrowite, Golub-Dobrzyń, Brodnicę, Kurzętnik, Nowie Miasto Lubawskie, Bratian, Lubawę, Złotowo aż do Grunwaldu. ■ „Szlak Towarzystwa Jaszczurzego” – szlak prowadzący przez miejsca związane z działalnością Towarzystwa Jaszczurzego oraz przez zabytki architektury i urbanistyki późnego średniowiecza. Przebiega z Torunia przez Chełmno, Stolno, Lisewo, Płużnicę, Wąbrzeźno, Ryńsk, Kowalewo Pomorskie, Ostrowite, Golub-Dobrzyń, Lipnicę, Pułkowo, Wrocki, Brodnicę, Jabłonowo Pomorskie, Rywałd Królewski, Radzyń Chełmiński, Pokrzywno, Grudziądz, Rogóźno, Łasin do Kwidzyna. ■ Łączna długość – 290 km ■ „Szlak zamków Ziemi Chełmińskiej” – szlak przez ziemię chełmińską, połączony ze zwiedzaniem licznych zamków krzyżackich oraz biskupich, prowadzący z Torunia przez Zamek Bierzgłowski, Papowo Biskupie, Wąbrzeźno, Radzyń Chełmiński, Pokrzywno, Grudziądz, Rogóźno Zamek, Nowe Miasto Lubawskie, Kurzętnik, Brodnicę, Golub-Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie, Złotorię z powrotem do Torunia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://wirtualneszlaki.pl>

Obszar powiatu jest ubogi w ścieżki rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe. Rozbudowa tego typu ciągów powinna być realizowana przede wszystkim ze względu na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, zwłaszcza dzieci i młodzieży, dla których rower jest często podstawowym środkiem lokomocji umożliwiającym dotarcie do szkoły. Budowę sieci ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, postuluje się realizować w sposób koncentryczny - do Golubia-Dobrzynia z uwzględnieniem już istniejących odcinków np. wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 554 - od skrzyżowania z drogą krajową nr 15 do Napola i wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 534 do Białkowa.

Mapa 4. Walory turystyczne powiatu golubsko-dobrzyńskiego

Źródło: <http://serwis.bip.golub-dobrzyn.com.pl/531,mapy-powiatu.html>

Jednostki samorządu terytorialnego powiatu golubsko-dobrzyńskiego dostrzegają społeczną wagę sportu i aktywności fizycznej w rozwoju społeczności lokalnych. Sport i aktywność fizyczna są

coraz ważniejszym przejawem życia społecznego, łączą w sobie i twórczo rozwijają wiele pokrewnych dziedzin takich jak turystyka, edukacja, zdrowie, sprawy społeczne i gospodarka.

Samorządowcy powiatu golubsko-dobrzyńskiego będą wspierać inicjatywy związane z rozwijaniem aktywności fizycznej i sportu, zarówno w obszarze infrastruktury jak i działaniach skierowanych na kapitał ludzki. Naszym priorytetem są zdrowi i aktywni fizycznie mieszkańcy regionu.

Jednym z priorytetowych zadań realizowanych na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego powinna być - zintegrowana z systemem wojewódzkim - sieć dróg pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, wykorzystującą innowacyjne technologie. Realizacja tego zadania przyczyni się do rozwoju turystyki aktywnej, wzrostu aktywności fizycznej mieszkańców powiatu, poprawy ich zdrowia oraz bezpieczeństwa w regionie.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Na terenie OSRG prowadzone są różnorodne działania w zakresie edukacji ekologicznej.

Znajduje się tu ścieżka dydaktyczna „Szkółka Leśna - Przeszkoda”. Na 15 przystankach prezentowane są informacje na temat lasu, jego mieszkańców i ochrony przyrody. Liczne jeziora oraz stawy rybne to baza rozwoju rybołówstwa oraz wędkarstwa.

Edukację ekologiczną prowadzą praktycznie wszystkie szkoły znajdujące się na OSRG. Program zajęć edukacyjnych jest różnorodny. Przeważnie dotyczy zagadnień gospodarki odpadami, w szczególności selektywnej zbiórki odpadów. Liczne są także zajęcia edukacyjne dotyczące ochrony zasobów flory (w szczególności drzew) i fauny (w szczególności ptaków) oraz odnawialnych źródeł energii. W szkołach pracuje kadra nauczycielska bardzo dobrze przygotowana do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji ekologicznej. Potrzeby stanowią środki finansowe niezbędne do realizacji bieżących zadań, w tym warsztatów terenowych, zakupu pomocy dydaktycznych, zakupu nagród w konkursach wiedzy ekologicznej.

PODSUMOWANIE

1. Analizowany obszar posiada duży potencjał w zakresie wykorzystania zasobów naturalnych dla celów rekreacji, turystyki i wypoczynku. Jednakże infrastruktura turystyczna wymaga znacznego dokapitalizowania i stworzenia atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu.
2. Znaczne ograniczenia w zakresie rozwoju infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej (m.in. budowa marin i pól namiotowych) wynikają z ograniczeń formalno – prawnych, związanych z występowaniem obszarów chronionych przyrodniczo – NATURA 2000.
3. Warto podkreślić, że przyjęta Uchwałą Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013r. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+ wśród potencjalnych markowych produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego wymienia:
 - rozszerzenie potencjału muzealnego, turystycznego i rekreacyjnego zamku Golubskiego,
 - rewitalizację Golubskiej Starówki.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Problemy gospodarki komunalnej winny być zawsze traktowane priorytetowo w planach inwestycyjnych samorządów, które dążą w swych działaniach do rozwoju. Nierozwiązane w tym zakresie kwestie są jednymi z najistotniejszych zagrożeń dla środowiska naturalnego, zarówno w skali globalnej, regionalnej ale przede wszystkim w skali lokalnej. Podkreślić należy także, ogromne znaczenie społeczno-gospodarcze odpowiedniego stopnia rozwoju infrastruktury technicznej, który decyduje choćby o atrakcyjności danego regionu czy miejsca, a co najważniejsze - o warunkach pracy i życia.

INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA I GAZOWA

W świetle danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w latach 2004-2013 infrastruktura komunalna powiatu golubsko-dobrzyńskiego odnotowuje coraz bardziej korzystne zmiany. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej pozostał na zbliżonym poziomie, aczkolwiek z roku na rok wzrasta. Zwiększa się również dostępność mieszkańców powiatu do sieci kanalizacyjnej. Natomiast w przypadku sieci gazowej podstawowe wskaźniki dostępności kształtują się niestety na niskim poziomie.

Wodociągi

W roku 2013 w porównaniu do roku 2004 odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej wzrósł o 2,6%, co stanowiło 1 491 osób. Zwiększyła się również długość wybudowanej sieci i liczba przyłączy wodociągowych. Całkowita długość sieci wodociągowej w 2013r. wynosiła 1 081,6km (wzrost o 6,5% na przestrzeni 10 lat), do której przyłączonych było 8 140 budynków, w których łącznie zamieszkiwało ponad 40,5 tys. osób.

W 2013r. odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na ORSG wynosił 88,5%. Najlepiej zwodociągowane były gminy: miasto Golub-Dobrzyń (94,2% osób korzystających z sieci) oraz gmina Golub-Dobrzyń (91,8% osób korzystających z sieci). Mniej natomiast gmina Radomin (85,6% osób korzystających z sieci), gmina Ciechocin (79,0% osób korzystających z sieci) oraz gmina Zbójno (76,6% osób korzystających z sieci).

W latach 2004-2013 największy wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej odnotowano w gminach: Golub-Dobrzyń (5,8%), Radomin (5,4%), Zbójno (3,2%). Najmniejszym natomiast wzrostem charakteryzowały się gmina Ciechocin (2,7%), miasto Golub-Dobrzyń (0,8%) oraz miasto i gmina Kowalewo Pomorskie (0,7%).

Kanalizacja

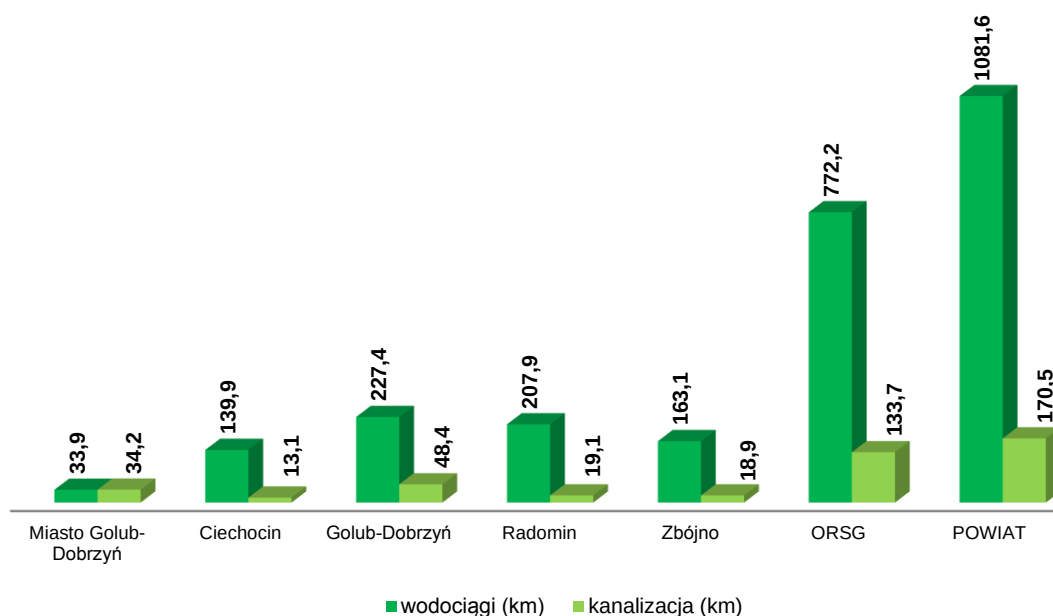
W omawianym okresie odnotowano na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego wzrost liczby przyłączy budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej o 741, tj. o 32,6%, natomiast sama długość sieci zwiększyła się o 49 km (40%). W latach 2004-2013 odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł o 10,8%.

W 2013r. odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na ORSG wynosił 61,7%. Najlepiej skanalizowane były gminy miasto Golub-Dobrzyń (88,6% osób korzystających z sieci) oraz gmina Golub-Dobrzyń (67,2% osób korzystających z sieci). Niższy stopień kanalizacji odnotowały pozostałe gminy: gmina Radomin (44,5% osób korzystających z sieci), gmina Zbójno (26,2% osób korzystających z sieci) oraz gmina Ciechocin (20,2% osób korzystających z sieci).

W latach 2004-2013 największy wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej miał miejsce w gminach: Radomin (28,6%), Golub-Dobrzyń (21,8%), Zbójno (18,7%). Najmniejszy natomiast w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie (6,5%), gminie Ciechocin (3,6%) i mieście Golub-Dobrzyń (1,1%).

Stopień skanalizowania i zwodociągowania gmin tworzących ORSG na tle powiatu przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Stopień skanalizowania i zwodociągowania terenu ORSG Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego w 2013r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Najlepszym miernikiem odzwierciedlającym poziom wyposażenia w wodociągi, kanalizację i gaz, jest udział ludności korzystającej ze zbiorowych urządzeń sieciowych w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki terytorialnej. W powiecie golubsko-dobrzyńskim z połączeń wodociągowych w 2013r. korzystało 89,1% mieszkańców, z połączeń kanalizacyjnych 57,0%. Na ORSG sytuacja wyglądała następująco: z połączeń wodociągowych korzystało 88,5% mieszkańców, z połączeń kanalizacyjnych 61,7%.

Dostęp do sieci wodociągowej klasyfikuje powiat na 9. miejscu w województwie. Natomiast odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej stawia powiat golubsko-dobrzyński na 8. miejscu w województwie kujawsko-pomorskim.

Poniższa tabela przedstawia wykaz aglomeracji z ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, ujętych w KPOŚK.

Tabela 25. Aglomeracje z terenu ORSG ujęte w KPOŚK

Nazwa aglomeracji	RLMa*	RLMrz**	Nazwa oczyszczalni
Golub-Dobrzyń	14 405	13 257	Golub-Dobrzyń
Radomin	3 961	4 136	Radomin
Zbójno	2 015	2 015	Zbójno

* RLMa – RLM z aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym aglomerację

**RLMrz – RLM rzeczywiste - rzeczywista równoważna liczba mieszkańców obliczona na podstawie sumy: liczby mieszkańców aglomeracji, wartości RLM pochodzącej od osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji (zarejestrowane miejsca noclegowe) oraz wartości RLM pochodzącej z przemysłu występującego na obszarze aglomeracji

Źródło: KPOŚK, Master plan zatwierdzony przez kierownictwo resortu środowiska w dniu 15.05.2015 r.

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. Aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki

ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten zawiera wykaz aglomeracji o Równoważnej Liczbie Mieszkańców RLM > 2 000, wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach.

Ujęcia wody, stacje uzdatniania wody

Na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego znajduje się 26 ujęć i 14 stacji uzdatniania wody. Badania przeprowadzone przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Golubiu-Dobrzyniu wskazują, iż stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych ulega systematycznej poprawie. Wodę dobrą, spełniającą wymogi sanitarne dostarczają wszystkie urządzenia wodociągowe. Podstawę zaopatrzenia powiatu w wodę do celów komunalnych i na potrzeby przemysłu stanowią ujęcia wód podziemnych.

Stan sanitarny oraz techniczny urządzeń wodociągowych na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego ulega każdego roku systematycznej poprawie.

W zakresie potrzeb modernizacyjnych stacji uzdatniania wody zlokalizowanych na ORSG, sygnalizuje się potrzebę całkowitej modernizacji stacji uzdatniania wody w Radominie i Dulsku. Natomiast w gminie Ciechocin podkreśla się to, że stacja uzdatniania wody zlokalizowana jest w miejscowości Nowa Wieś działa nieprzerwanie od ponad 20 lat. Po tak długim okresie eksploatacji wymaga gruntowej modernizacji, która pozwoli na prawidłową eksploatację w kolejnych latach.

Oczyszczalnie ścieków

System gospodarki wodno-ściekowej powiatu golubsko-dobrzyńskiego obejmuje trzy rodzaje rozwiązań:

- systemy kanalizacji zbiorczej wyposażone w grupowe (gminne, zakładowe) oczyszczalnie ścieków,
- systemy kanalizacji indywidualnej oparte na małych (przysagrodowych) oczyszczalniach ścieków,
- systemy kanalizacji indywidualnej oparte na zbiornikach wybieralnych (szambach).

Tabela 26. Gospodarka ściekowa na ORSG w 2013r.

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone (dm ³)	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	Zapotrzebowanie na przydomowe oczyszczalnie ścieków
Golub-Dobrzyń (m.)	429	-	-
Ciechocin	33	390	brak danych
Golub-Dobrzyń (w.)	64	517	brak danych
Radomin	27	223	100
Zbójno	52	20	40
Kowalewo Pomorskie	185	419	brak danych
ORSG	605	1150	-
POWIAT	790	1569	-

Źródło: www.stat.gov.pl

Na terenie powiatu wskaźnik ilości ścieków poddawanych procesowi oczyszczania w istniejących oczyszczalniach do ilości pobieranej wody na cele bytowo – gospodarcze jest stosunkowo wysoki i wynosi około 70% . Decyduje o tym funkcjonowanie dwóch dużych oczyszczalni ścieków w Golubiu – Dobrzyniu i Kowalewie Pomorskim, obsługujących największe na terenie powiatu skupiska mieszkańców. Występują jednak gminy, gdzie sieć kanalizacyjna jest słabo rozwinięta. Należą do nich: gmina Zbójno i Ciechocin.

Oznacza to, że dla zaspokojenia potrzeb powiatu w zakresie pełnego oczyszczania ścieków nie ma potrzeby budowy nowych oczyszczalni ścieków, a jedynie rozwój sieci i systemów kanalizacyjnych, powiązanych z istniejącymi oczyszczalniami, z których niektóre wymagałyby rozbudowy lub modernizacji.

Gazownictwo

Długość czynnej sieci gazowej na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r. wynosiła 23,4km, a odbiorcami gazu było 1011 gospodarstw domowych. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2004-2013 wzrósł zaledwie o 0,8%. Gazem ziemnym na terenie powiatu zasilane jest głównie Kowalewo Pomorskie. Aktualnie większość gospodarstw domowych korzysta z gazu propan-butan, dostarczanego w butlach. Odbiorcami gazu na terenie całego powiatu było 6,7% społeczeństwa, natomiast na ORSG było to zaledwie 0,1% społeczeństwa. Pod kątem ilości gospodarstw podłączonych do instalacji gazowej powiat zajmuje 18. miejsce w województwie kujawsko-pomorskim.

Zapotrzebowanie na rozbudowę sieci gazowej na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, a szczególnie na ORSG jest bardzo duże. Pojawiły się nowe możliwości dla gminy Golub-Dobrzyń, związane z podłączeniem do sieci gazowej budowanej z Kowalewa Pomorskiego do Golubia-Dobrzynia (gazociąg będzie prowadzony z Frydrychowa do PEC w Golubiu-Dobrzyniu). Jego trasa ma przebiegać przez Napole, Ostrowite, Podzamek, Golub-Dobrzyń. Władze gminy omówiły z Polską Spółką Gazownictwa oraz Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. techniczne uwarunkowania planowanej inwestycji i możliwości podłączenia budynków do sieci gazowej.

W załącznikach nr 19 i nr 20 przedstawiono zestawienie danych statystycznych odnośnie stanu infrastruktury komunalnej ORSG na tle powiatu golubsko – dobrzyńskiego.

GOSPODARKA ODPADAMI

Postępowanie z odpadami na terenie poszczególnych gmin regulowane jest stosownymi uchwałami rad, regulaminami utrzymania czystości bądź programami gospodarki odpadami.

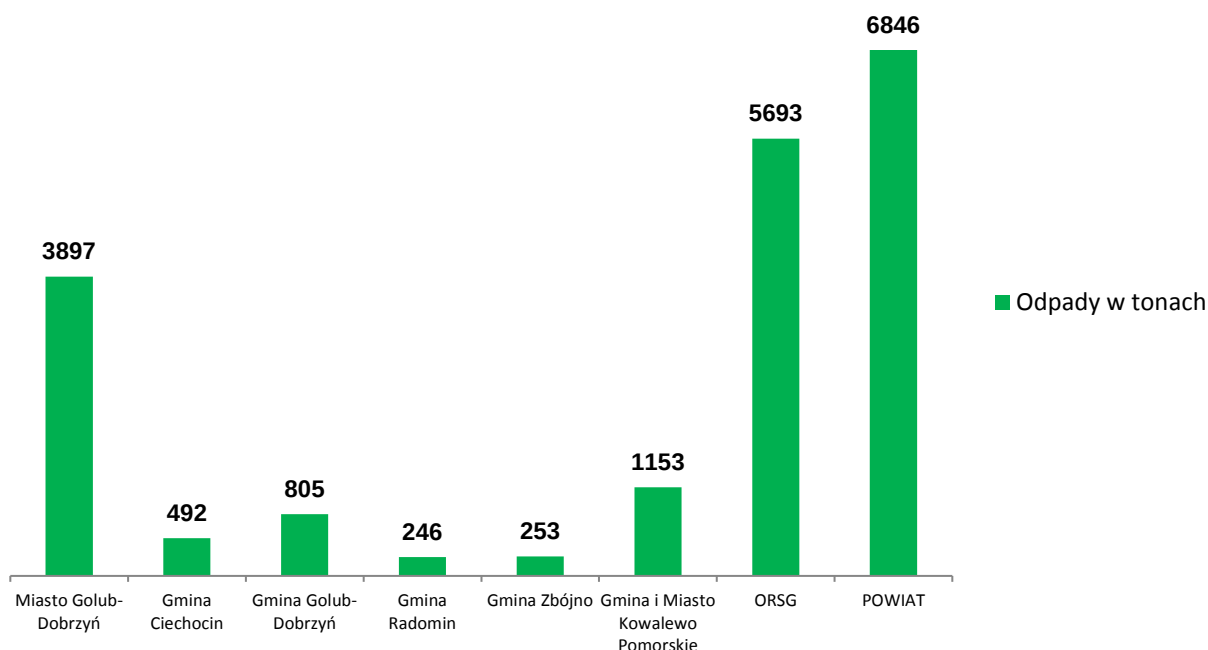
Od 1 lipca 2013r. – zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw – wszedł w życie nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin. Obowiązują nowe zasady zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych oraz rozliczania należności za odbiór tych odpadów, zarówno z nieruchomości zamieszkałych, jak i niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne. Obowiązek podpisania umowy z firmą wywozową, przejęła od mieszkańców gmina. Wyłania ona w przetargu firmę, która będzie odbierać od mieszkańców odpady. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy gminy uiszczają opłatę, opartą na określonej przez gminę stawce.

Wskazuje się następujące zalety nowego systemu:

- jednolite zasady ponoszenia opłat za wywóz śmieci dla wszystkich mieszkańców,
- niższe rachunki dla osób segregujących odpady – ekologiczni zapłacą mniej,
- brak konieczności zawierania samodzielnie umów z firmami zajmującymi się wywozem odpadów,
- ograniczenie liczby tzw. dzikich wysypisk,
- lepszy standard obsługi mieszkańców,
- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami problemowymi.

Wspomnieć należy również, iż wielkim sukcesem na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, a dokładnie w miejscowościach Sokołowo (gmina Golub-Dobrzyń) oraz Piątkowo (gmina Kowalewo Pomorskie) zakończyła się akcja likwidacji tzw. mogilników, czyli ziemnych składowisk odpadów toksycznych. Wszystkie wydobyte trucizny zostały przetransportowane do spalarni odpadów niebezpiecznych, zaś skażone ziemia i gruz trafiły na składowiska odpadów niebezpiecznych.

Wykres 21. Wytworzone odpady na terenie powiatu, gmin i ORSG w 2013r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Na terenie powiatu golubsko – dobrzyńskiego działają Gminne Składowiska Odpadów Rudaw oraz Rembiocha. Do 31.12.2014r. na terenie gminy Golub – Dobrzyń również funkcjonowało Składowisko Odpadów w Białkowie. Obecnie funkcjonuje tam Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W gminie Radomin dostrzega się natomiast potrzebę utworzenia takiego punktu.

Potrzeby związane z systemem gospodarki odpadami:

- Brak możliwości wyboru przez gminy Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) spowodował brak konkurencyjności cen i zawyżanie cen przez RIPOK-i.
- Zwiększenie dofinansowania na modernizację stacjonarnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.
- Utworzenie krótkich ścieżek dofinansowania działania popularyzowania edukacji ekologicznej (segregacji odpadów komunalnych u źródła).
- Uregulowanie kwestii nie osiągnięcia przez gminy wiejskie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania ponieważ posesje są wyposażone w kompostowniki, płyty obornikowe, gnojowniki i składowane tam bioodpady są wykorzystywane na własny użytek.

INTERNET, E-USŁUGI PUBLICZNE, BEZPIECZEŃSTWO DANYCH

Spółeczeństwo informacyjne to nowy typ społeczeństwa, ukształtowany w krajach, w których rozwój nowoczesnych technologii teleinformatycznych osiągnął bardzo szybkie tempo. Społeczeństwo informacyjne posiada nie tylko rozwinięte środki komunikowania się i przetwarzania informacji, lecz środki te stały się również podstawą tworzenia dochodu narodowego i dostarczają źródła utrzymania większości społeczeństwa. Ważnym aspektem jest ukierunkowanie społeczeństwa na dalszy rozwój tak, by wszyscy mogli w pełni wykorzystywać możliwości, jakie dają środki masowej komunikacji i informacji.

Powszechny dostęp do szybkiego Internetu to jeden z czynników warunkujących innowacyjny rozwój społeczeństwa. O ile w regionie dostęp do Internetu posiada aż 96% firm zatrudniających powyżej 9 osób, to wśród gospodarstw domowych odsetek ten wynosi nieco ponad 60% (podobnie jak w większości regionów Polski). Sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim nie odbiega w tym zakresie od sytuacji w kraju. Na bazie przeprowadzonych badań przez CBOS „Internauci 2013” z Internetu korzysta dwie trzecie Polaków (66%), natomiast jedna trzecia (32%) pozostaje poza siecią.

Należy zaznaczyć, że zapewnienie powszechnego dostępu do bardzo szybkiego Internetu (30 mb/s i więcej) jest jednym z kluczowych zadań, z jakimi będą musiały zmierzyć się kraje i regiony UE do 2020r. Sytuacja ta wymaga zdecydowanych działań od samorządów regionalnych oraz od samych firm, które muszą zdać sobie sprawę, że rozwój cyfryzacji będzie decydował o ich efektywności, produktywności i wynikającej z tego konkurencyjności.

Z badań CBOS wynika również, że istnieją wyraźne zależności pomiędzy wykluczeniem cyfrowym i informacyjnym a kryteriami takimi jak wiek, wykształcenie, czy miejsce zamieszkania. Prawdopodobieństwo wyposażenia gospodarstw domowych Polaków w komputer z dostępem do Internetu jest tym większe, im są oni młodszy i lepiej wykształceni. Do tego znaczenie ma również miejsce zamieszkania, gdyż jak się okazuje, mieszkańcy wsi rzadziej korzystają z Internetu niż mieszkańcy miast. Ponadto brak odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej dostęp do Internetu stanowi barierę dla mieszkańców tych obszarów.

Przeprowadzona w województwie kujawsko-pomorskim inwentaryzacja stanu infrastruktury szerokopasmowej pozwoliła na określenie obszarów wykluczenia cyfrowego. Mieszkańcy miejscowości z terenu powiatu golubsko-dobrzyńskiego objętych problemem wykluczenia cyfrowego już teraz są w gorszej sytuacji niż internauci. Nie korzystają na przykład z możliwości szukania pracy przez Internet. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu nie powinno być wyłącznie działaniem ukierunkowanym na dostarczanie technologii, ale przede wszystkim sposobem na zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zwiększenie spójności społecznej.

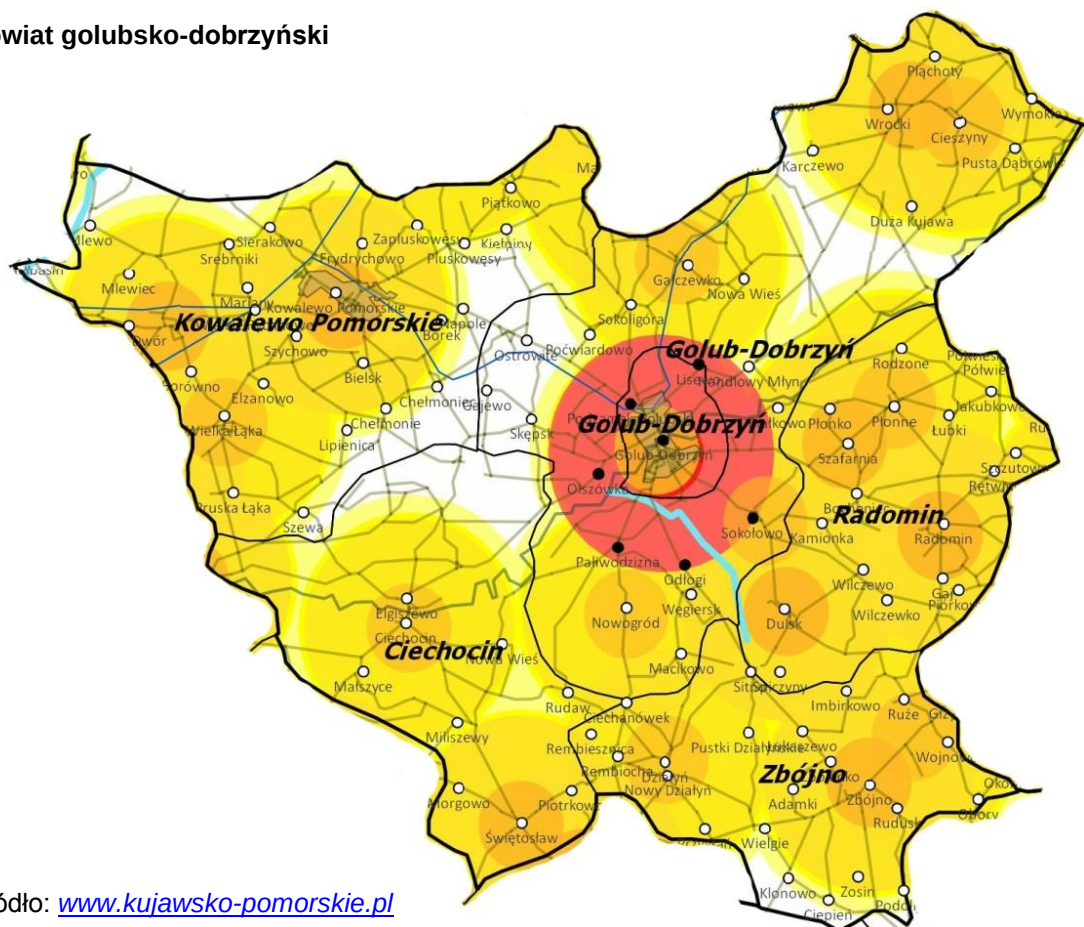
Białe punkty na mapie oznaczają miejscowości objęte problemem wykluczenia cyfrowego, analogicznie punkty czarne oznaczają miejscowości nieobjęte opisywanym problemem. Dwie palety barw odzwierciedlają zasięg dwóch operatorów komunikacyjnych. Zgodnie z założeniami inwentaryzacji dopiero dostępność na danym obszarze dwóch operatorów oferujących dostęp przewodowy lub w radiowym paśmie komercyjnym, na poziomie 2 i więcej MB/s pozwala zaklasyfikować dany obszar jako nieobjęty wykluczeniem cyfrowym. Obszary takie na mapie można zidentyfikować jako miejsca nakładania się zasięgów oznaczonych kolorami żółtym i różowym. Intensywniejsze kolory obszarów (ciemnożółty, ciemnoróżowy) oznaczają dostęp do usługi o prędkości min. 6 MB/s.

Potrzeby zidentyfikowane na ORSG związane z siecią Internet to przede wszystkim

- poprawa sprawności funkcjonowania powiatowego rynku usług telekomunikacyjnych oraz rozwój szkieletowej infrastruktury teleinformatycznej i lokalnej sieci dostępowej dla zapewnienia powszechnego, szybkiego i bezpiecznego dostępu do wiedzy, usług i informacji oferowanych poprzez Internet
- udostępnianie tzw. Hot-Spotów – punktów darmowego dostępu do Internetu na terenach użyteczności publicznej oraz w lokalizacjach o dużym ruchu turystycznym

Mapa 5. Mapa wykluczenia cyfrowego województwa kujawsko – pomorskiego.

Powiat golubsko-dobrzyński

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

E-usługi publiczne

Kluczowe znaczenie dla mieszkańców regionu, jak i działających na jego obszarze przedsiębiorców mają usługi związane z e-administracją, e-zdrowiem i e-kulturą. Dlatego też powiat powinien podjąć działania ukierunkowane na zwiększenie dostępności sektora publicznego, jego zasobów, informacji publicznej, kultury i dziedzictwa w życiu mieszkańców.

Ważnym krokiem w kierunku budowy e-administracji był nałożony w 2008r. na urzędy administracji publicznej obowiązek posiadania skrzynki podawczej, spełniającej jednolite standardy określone i opublikowane na E-PUAP. Pomimo wielu istniejących założeń i projektów mieszkańcy powiatu wciąż nie mogą załatwić spraw w całości drogą elektroniczną. W tym kontekście powinno się skutecznie inwestować w systemy umożliwiające uruchamianie usług publicznych o dwustronnej interakcji, minimalnie w stopniu dojrzałości 3, tj. umożliwiające transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy (itp. pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną). Należy nadmienić, że w przypadku tego typu usług, czy formularzy elektronicznych należy przygotować ich wzory i opublikować je w CRWDE.

Ważnym elementem w udostępnianiu usług publicznych powinien stać się także geograficzny system informacji przestrzennej. Wg danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, w powiecie Golubsko-Dobrzyńskim do projektu Infostrada Kujaw i Pomorza przystąpiły wszystkie Urzędy Gmin i Miast oraz Starostwo Powiatowe w Golubiu-Dobrzyniu. System Informacji Przestrzennej w ramach projektu Infostrada Kujaw i Pomorza jest ważnym elementem budowania Społeczeństwa Informacyjnego. System będzie zawierał szeroko pojęte dane przestrzenne dotyczące obiektów i zjawisk zdefiniowanych w określonym położeniu geograficznym, a także będzie

przyczyniał się do integrowania i usprawniania działalności administracji publicznej regionu, stanowiąc platformę wymiany i udostępniania danych.

Bardzo ważne z punktu widzenia mieszkańców jest podejmowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej poprzez uruchamianie specjalistycznych platform dostępowych. Umożliwi to „otwarcie” publicznych rejestrów geodezyjnych „na zewnątrz”. Mieszkańcy uzyskają dostęp do interesujących ich danych i informacji objętych ewidencjami i rejestrami prowadzonymi przez Starostę Golubsko-Dobrzyńskiego w ramach zadań rządowych, oraz dostęp do zintegrowanych baz danych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego za pośrednictwem standardowej przeglądarki internetowej, włącznie z naliczaniem opłat za udostępnione dane i informacje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Rzeczoznawcom lub geodetom umożliwi dostęp do zintegrowanych danych o nieruchomościach zgromadzonych w ewidencji gruntów i budynków, rejestrze cen i wartości nieruchomości oraz do dokumentów związanych, łącznie z naliczaniem opłat za udostępnione dane i informacje.

Zidentyfikowane na ORSG główne potrzeby związane z rozwojem e-usług to:

- uruchomienie w urzędach administracji publicznej na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego e-usług z zakresu podatków lokalnych, deklaracji czy innych informacji w postaci formularzy elektronicznych o dwustronnej interakcji, w stopniu dojrzałości min. 3,
- elektronizacja procedur wewnętrznych oraz rozwijanie referencyjnych rejestrów publicznych, w tym systemów informacji przestrzennej,
- umożliwienie mieszkańcom i przedsiębiorcom wglądu do danych w posiadanych systemach ewidencji gruntów, budynków i nieruchomości w zakresie prawa,
- przygotowanie i publikacja formularzy elektronicznych w CRWDE, uruchomienie elektronicznych kart usług w każdej jednostce administracji publicznej na terenie powiatu,
- wdrożenie elektronicznych archiwów, systemów obiegu dokumentów powiązanych z elektronicznymi usługami na platformie E-Puap,
- budowa i zwiększenie punktów potwierdzających profil zaufany na platformie E-Puap,
- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów teleinformatycznych umożliwiających zapewnienie dostępności do usług publicznych,
- uwzględnienie standardów WCAG 2.0 i krajowych ram interoperacyjności dotyczących dostępności dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności i dla osób starszych,
- poprawa funkcjonowania komunikacji elektronicznej w kontaktach z mieszkańcami i przedsiębiorcami,
- uruchomienie systemu e-learningowego dla wszystkich mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe.

Bezpieczeństwo danych

Aby można było zrealizować kluczowe i niezbędne usługi publiczne z zakresu e-administracji, e-zdrowia czy e-kultury niezbędna staje się pełna wewnętrzna informatyzacja urzędów. Zinformatyzowanie wewnętrznych procedur, czy choćby wprowadzenie elektronicznego archiwum i całkowite przejście na Elektroniczny Obieg Dokumentów to zadania jakie w najbliższych latach czekają administrację publiczną. Zrealizowanie tych zadań powinno być podstawą do dalszych działań w kierunku budowy e-formularzy czy systemu e-urzędu, e-instytucji itp. Ważne jest, aby z punktu widzenia mieszkańców ich dane znajdujące się we wszystkich systemach i rejestrach pozostawały bezpieczne. Zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych, interoperacyjność i integracja systemów powinna być priorytetem we wszystkich działaniach z zakresu informatyzacji.

Zidentyfikowane na ORSG główne potrzeby związane z bezpieczeństwem danych to:

- zapewnienie interoperacyjności, integracji oraz bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych
- elektronizacja rejestrów zawierających zbiory danych osobowych

- inwestycje i utrzymanie bezpieczeństwa systemów zgodnie z krajowymi ramami interoperacyjności

UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Drogi

Układ komunikacyjny jest istotnym czynnikiem decydującym o możliwościach rozwojowych danego obszaru. Rozwój przedsiębiorczości, a w szczególności pozyskiwanie inwestorów na obszar jednostki samorządowej, jest w znacznym stopniu uzależniony od posiadanych szlaków komunikacyjnych. Zewnętrzny układ infrastruktury drogowej tworzony jest przez sieć dróg krajowych i wojewódzkich.

Ważnym szlakiem komunikacyjnym biegnącym przez północno-zachodni teren powiatu (miasto i gmina Kowalewo Pomorskie oraz gmina Golub-Dobrzyń) jest droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica – Ostróda, łącząca Gniezno, Inowrocław, Toruń przez Kowalewo Pomorskie, Brodnicę z Ostródą. Z jednej strony droga ta stanowi połączenie z największymi miastami województwa, z drugiej zaś w połączeniu, na wysokości Ostródy, z drogą krajową nr 16, jest ważną arterią tranzytu turystycznego zarówno krajowego, jak i międzynarodowego. Planowana jest przebudowa drogi i podniesienie jej parametrów do drogi głównej ruchu przyspieszonego wraz z obwodnicą Kowalewa Pomorskiego.

Najważniejszymi drogami wojewódzkimi na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego są:

- droga wojewódzka nr 534 (Rypin – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno – Grudziądz, 83km),
- droga wojewódzka nr 554 (Sierakowo – Kikół, 47km),
- droga wojewódzka nr 569 (Golub-Dobrzyń – Dobrzejewice, 19km),
- droga wojewódzka nr 649 (Pluskowęsy – Sierakowo, 15km),
- droga wojewódzka nr 556 (Ostrowite – Zbójno, 14km).

Łączna długość dróg wojewódzkich przebiegających przez powiat wynosi ponad 67km. Jednym z mankamentów większości dróg, nie tylko w powiecie golubsko-dobrzyńskim, ale w całym kraju, jest to, że są to przeważnie drogi jedno-jedniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego.

Uzupełnieniem najważniejszych dróg wojewódzkich na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego są drogi powiatowe o nawierzchni bitumicznej i gruntowej, o łącznej długości 248km. Drogi powiatowe mają stanowić, w połączeniu z drogami wojewódzkimi alternatywę szybkiego przemieszczania się, sprawny dojazd do dróg krajowych i autostrady, a także połączenie dróg krajowych i wojewódzkich w celu utworzenia skrótów tzw. małych obwodnic dużych miast.

Stan techniczny dróg powiatowych na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego obrazuje poniższa tabela.

Tabela 27. Stan techniczny dróg powiatowych powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

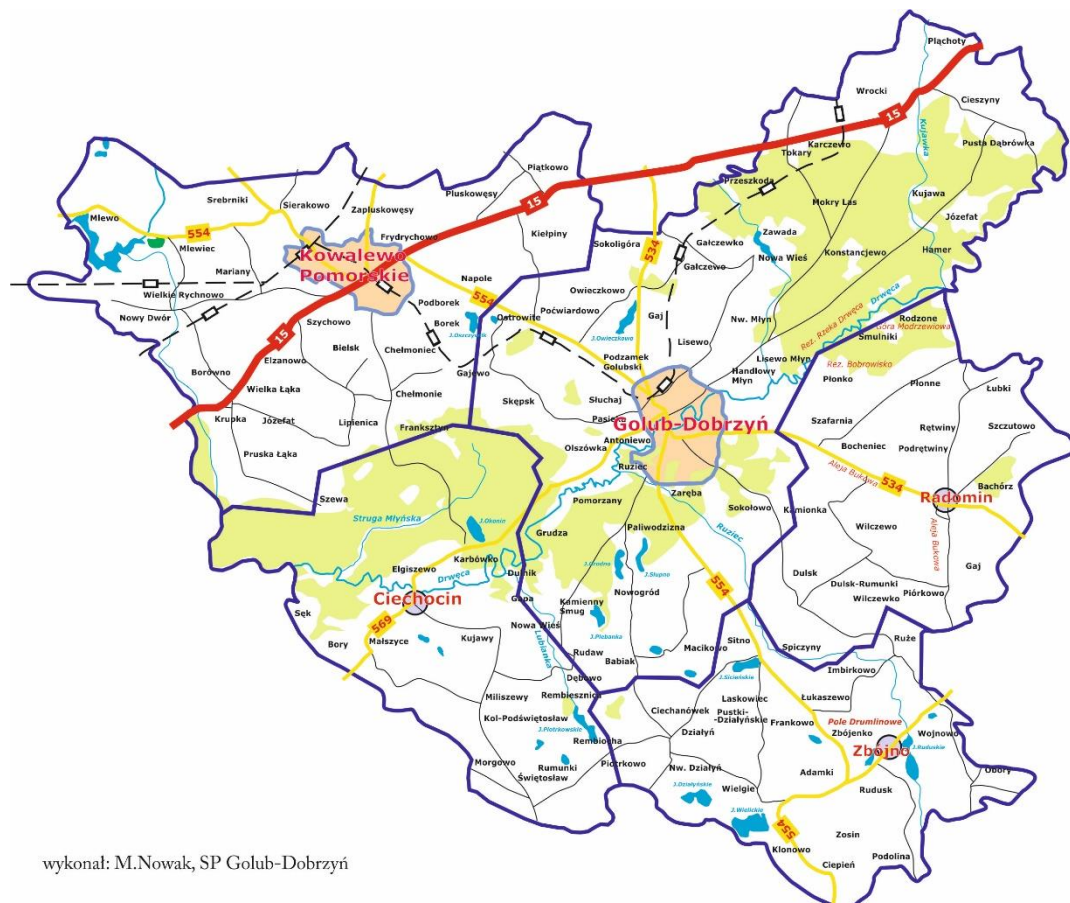
Klasyfikacja drogi	Stan drogi
Bardzo dobry	70,031km, 29% całości sieci dróg powiatowych
Dobry	82,106km, 34%
Ostrzegawczy	65,201km, 27%
Zły	19,319km, 8%
Bardzo zły	4,830km, 2%

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg i Transportu w Golubiu-Dobrzyniu

Podstawowe drogi powiatowe poprzez połączenia z drogami gminnymi oraz między drogami wojewódzkimi i niektórymi krajowymi zapewniać powinny spójność wpisując się w układ sieci drogowej

województwa kujawsko – pomorskiego. W wyniku przeprowadzonej oceny stanu technicznego dróg powiatowych w oparciu o wymagania Systemu Oceny Stanu Nawierzchni SOSN (Zarządzenie nr 9 Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 4 marca 2002r.) okazuje się, że stan techniczny nawierzchni jest zły. Spowodowane jest to licznymi deformacjami, spękaniami i słabą jakością nawierzchni, która podlegała nadmiernej eksploatacji.

Mapa 6. Sieć dróg powiatowych w powiecie golubsko-dobrzyńskim

Źródło: www.bip.golub-dobrzyn.com.pl

W załączniku nr 21 do Strategii zawarto tabelę obrazującą długość dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez teren ORSG.

Podstawowym problemem w sieci transportowej ORSG jest brak na jego terenie dróg szybkiego ruchu, w tym autostrady w bezpośrednim otoczeniu Golubia-Dobrzynia. Powoduje to nie tylko spadek atrakcyjności miasta w skali kraju (zwłaszcza w aspekcie gospodarczym), ale również rzutuje na wzrost kosztów transportu drogowego.

Ponadto samorządy zgłaszają zapotrzebowanie na budowę nowych linii oświetlenia drogowego, jak również na modernizację już istniejących linii – władze widzą korzyści płynące z wykorzystywania instalacji energooszczędnych, które będą miały przełożenie nie tylko na wymierne korzyści finansowe, ale ich wprowadzenie wpłynie także m. in. na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców (poprawa widoczności po zmroku) oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej.

Transport publiczny

Transport publiczny realizowany jest przede wszystkim przez autobusową komunikację międzygminną. Miasto Golub-Dobrzyń nie oferuje miejskiego transportu. Międzygminne połączenia autobusowe zapewniają:

- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Lipno,
- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Brodnica,
- Arriva Sp. z o.o. O/Toruń,
- PKS w Mławie S.A. (Grupa Mobilis)
- PKS Grudziądz Sp. z o.o.

Uzupełnieniem drogowego układu komunikacyjnego jest infrastruktura kolejowa. Główny węzeł kolejowy znajduje się na terenie miasta Kowalewo Pomorskie, czyli poza granicami ORSG. Leży jednak na ważnym szlaku kolejowym z zachodu kraju do Olsztyna. Linia pospieszna Poznań – Toruń – Jabłonowo Pomorskie – Iława – Olsztyn – Białystok przebiegająca przez północno-zachodnią część powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Przez teren powiatu przebiega także nieczynna obecnie linia lokalna: Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń – Brodnica.

Ciągi pieszo-rowerowe

Długość ciągów pieszo-rowerowych na terenie ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wynosi 15,925 km. Lokalizacji ścieżek została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 28. Długość ścieżek rowerowych

Jednostka terytorialna	Długość ścieżek rowerowych w km	Lokalizacja
Golub-Dobrzyń (m.)	2,5	Miasto Golub-Dobrzyń: ul. Brodnicka i Szosa Rypińska
Golub-Dobrzyń (w.)	13,425	Podzamek Golubski – Owieczkowo - 3,775 km Róziec – Paliwodzizna – 2,987 km Paliwodzizna – Nowogród – 1,223 km Golub Dobrzyń – Lisak – Handlowy Młyn – 3,464 km Golub Dobrzyń – Sokołowo – 1,976 km
Ciechocin	0	-
Radomin	0	-
Zbójno	0	-
ORSG	15,925	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

Długość ścieżek rowerowych/ciągów pieszo – rowerowych na terenie ORSG jest niewystarczająca. Wszystkie gminy widzą potrzeby budowy dalszych ich odcinków wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Ciągi pieszo – rowerowe mają za zadanie przede wszystkim usprawnienie komunikacji pomiędzy gminami, a także poprawę bezpieczeństwa rowerzystów na drogach. Mają również stanowić części rowerowych szlaków turystycznych, przede wszystkim w miejscach niebezpiecznych, narażonych na wypadki z udziałem kierowców.

Plany inwestycyjne dla układu komunikacyjnego ORSG

Dokonując analizy stanu układu transportowego na ORSG, nie sposób nie wspomnieć o planach inwestycyjnych związanych z rozwojem sieci komunikacyjnych.

W dokumentach planistycznych Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu wskazuje się podstawowe cele związane z polityką transportową na terenie województwa. Budowa, rozbudowa i przebudowa istniejącej sieci dróg krajowych i wojewódzkich ma służyć poprawie dostępności transportowej całego regionu i wzmocnieniu kooperacyjnych i handlowych powiązań międzyregionalnych.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 zawiera plany przedsięwzięć, które mają ogromne znaczenie dla dalszego rozwoju systemu transportowego powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Są to m. in.: przebudowa linii kolejowej nr 208, w tym dla zapewnienia dostępności obszaru powiatu w transporcie międzyregionalnym za pośrednictwem stacji w Kowalewie Pomorskim, realizacja obwodnicy Kowalewa Pomorskiego w ciągu drogi krajowej nr 15, podjęcie prac nad koncepcją całościowej realizacji drogi w standardzie GP2+2, realizacja obwodnicy Golubia-Dobrzyń w ciągu drogi wojewódzkiej nr 534. Kluczową sprawą dla rozwoju powiatu golubsko-dobrzyńskiego jest także modernizacja drogi krajowej nr 15 oraz odcinków dróg wojewódzkich 534 i 554.

EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Efektywność energetyczna oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii¹⁰.

Efektywność energetyczna i energia odnawialna są uznawane za filary zrównoważonej polityki energetycznej. Działania służące poprawie efektywności energetycznej mają na celu ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, a także zmniejszenie światowego zapotrzebowania na energię. W związku z powyższym, już na poziomie lokalnym należy dążyć do tego, aby w jak największym stopniu realizować projekty przyczyniające się do oszczędności energii.

Na ORSG największe potrzeby w zakresie poprawy efektywności energetycznej wykazują gminy wiejskie. Na terenie gminy Radomin wskazuje się 6 obiektów wymagających modernizacji energetycznej. Są to szkoły, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Gminny Ośrodek Kultury. Brak jest obiektów poddanych dotąd modernizacji energetycznej. W gminie Ciechocin większość obiektów użyteczności publicznej wymaga modernizacji. Obiektami wymagającymi modernizacji energetycznej w pierwszej kolejności są: Szkoła Podstawowa w Ciechocinie, Szkoła Podstawowa w Świętosławiu oraz budynek Urzędu Gminy w Ciechocinie. Obiektami poddanymi w ostatnich latach modernizacji energetycznej były: budynek użyteczności publicznej w Miliszewach oraz świetlice wiejskie w m. Nowa Wieś, Świętosław, Morgowo, Piotrkowo, Rudaw, Małszyce, Miliszewy, Elgiszewo. Na terenie gminy Golub-Dobrzyń wykonano termomodernizację sześciu budynków użyteczności publicznej. W roku 2015 gmina rozpocznie remont dwóch kolejnych. Najważniejszymi obiektami publicznymi poddanymi modernizacji energetycznej były: szkoły i świetlice wiejskie.

Ponadto samorządy zgłaszają zapotrzebowanie na budowę nowych linii oświetlenia drogowego, jak również na modernizację już istniejących linii – władze widzą korzyści płynące z wykorzystywania instalacji energooszczędnych, które będą miały przełożenie nie tylko na wymierne korzyści finansowe, ale ich wprowadzenie wpłynie także m. in. na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców (poprawa widoczności po zmroku) oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej. W Powiecie Golubsko – Dobrzyńskim istnieje problem wysokiej energochłonności oświetlenia ulicznego, co ma bezpośrednie przełożenie na wysokie koszty ich utrzymania. Poniższe zestawienie obrazuje stan obecny odnośnie oświetlenia w poszczególnych gminach ORSG.

¹⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

Tabela 29. Oświetlenie uliczne w poszczególnych gminach ORSG

Jednostka terytorialna	Oświetlenie uliczne
Miasto Golub-Dobrzyń	Liczba lamp ulicznych – 829 szt. Liczba lamp przestarzałych wymagających modernizacji – 892 szt. Długość linii oświetlenia ulicznego – 42 km Długość linii wymagających modernizacji – 24 km
Gmina Ciechocin	Liczba lamp ulicznych – 222 sztuki. Liczba lamp ulicznych przestarzałych – 212 sztuk. Długość linii oświetlenia ulicznego – 5 km.
Gmina Golub-Dobrzyń	Liczba punktów świetlnych (lamp ulicznych) – 343 szt. Liczba lamp przestarzałych – 25 szt. Długość linii oświetlenia drogowego napowietrznego – 25,906 km Długość linii oświetlenia drogowego kablowego – 0,624 km Długość linii wymagających modernizacji – 6 km
Gmina Radomin	Liczba lamp (Punkty świetlne sodowe) – 116 szt Długość linii oświetlenia (Linie napowietrzne) – 10,219 km
Gmina Zbójno	Na terenie Gminy Zbójno znajdują się 123 lampy uliczne, z czego wszystkie wymagają modernizacji. Ponadto na terenie Gminy Zbójno znajduje się 6,45 km linii oświetlenia ulicznego, z czego modernizacji wymaga cała długość ww. linii, czyli 6,45 km.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

PLANY GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020, realizacja jakichkolwiek działań wpisujących się w zakres Priorytetów Inwestycyjnych 4c i 4e musi wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru.

Poniższa tabela zawiera zestawienie informacji o stanie przygotowania takich planów przez poszczególne gminy ORSG Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego.

Tabela 30. Plany Gospodarki Niskoemisyjnej poszczególnych gmin powiatu golubsko – dobrzyńskiego

Jednostka terytorialna	Odwwołanie do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej
Miasto Golub-Dobrzyń	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń przystąpiła do opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej, termin przyjęcia planu – wrzesień 2015r.
Gmina Ciechocin	Gmina Ciechocin przystąpiła do opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej, termin przyjęcia planu – kwiecień/maj 2016r.
Gmina Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń przystąpiła do opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej, termin przyjęcia planu – marzec 2016r.
Gmina Radomin	Gmina Radomin przystąpiła do opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej, termin przyjęcia planu – kwiecień/maj 2016r.
Gmina Zbójno	Gmina Zbójno przystąpiła do opracowania planu gospodarki niskoemisyjnej, termin przyjęcia planu – listopad 2015r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

PODSUMOWANIE

1. Infrastruktura komunalna wymaga podjęcia większych prac modernizacyjnych głównych instalacji wodno-kanalizacyjnych i nie powinna zamykać się jedynie na pracach konserwatorskich i naprawczych uszkodzonych w danym momencie urządzeń.
2. Dobra dostępność komunikacyjna, pozwala na łatwy transfer wiedzy, zasobów pracy, przepływ surowców i materiałów, co sprzyja lokalizowaniu się firm na danym terenie i przyczynia się rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednym z mankamentów większości dróg w powiecie golubsko-dobrzyńskim, jest to, że są to przeważnie drogi jednojezdniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego. Ze względów na poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym pieszych oraz rowerzystów należy w pasie drogowym lokalizować ciągi pieszo-rowerowe.
3. Samorządy widzą konieczność realizacji inwestycji w zakresie rozwoju energooszczędnego oświetlenia ulicznego. Wpłynęłoby to nie tylko na poprawę stanu środowiska naturalnego, ale także znacznie zmniejszyłoby opłaty za energię. Jednakże dużą barierą w zakresie realizacji tego typu działań stanowią kwestie własnościowe infrastruktury energetycznej i brak zgody na wymianę oświetlenia ze strony operatora sieci.
4. Kluczowym problemem komunikacyjnym powiatu, a przede wszystkim ORSG jest brak czynnej linii kolejowej łączącej Golub-Dobrzyń z miastami wojewódzkimi i innymi regionami (odcinka linii kolejowej nr 209 łączącego Kowalewo Pomorskie z Brodnicą).
5. Mieszkańcy miejscowości z terenu powiatu golubsko-dobrzyńskiego posiadają dostęp do Internetu, jednakże jego jakość oraz możliwości przesyłu są nienajlepszej jakości.
6. Na obszarze powiatu golubsko-dobrzyńskiego jest jeszcze znaczna ilość obiektów użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych. Gminy opracowują plany gospodarki niskoemisyjnej w celu uzyskania możliwości dostępu do środków pomocowych UE.

NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY I BARIERY ROZWOJOWE

Z przeprowadzonej diagnozy oraz w wyniku prac zespołu planowania strategicznego, który uczestniczył przy opracowywaniu „Strategii Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego” wynika, że problemem kluczowym występującym na ORSG jest „**Niska innowacyjność w działaniach**”.

Ponadto na obszarze powiatu golubsko-dobrzyńskiego stwierdzono występowanie następujących problemów:

Tabela 31. Najważniejsze problemy i bariery rozwojowe ORSG

Niska innowacyjność w działaniach	1. Niski poziom oferty edukacyjnej szkół powiatu golubsko – dobzyńskiego	1.1. Słabe efekty kształcenia
		1.2. Słabe doradztwo zawodowe
		1.3. Słaba infrastruktura edukacyjna
	2. Słabo wykorzystany potencjał dziedzictwa natury i kultury	2.1. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna
		2.2. Utrudnienia formalno-prawne
	3. Słaba aktywność gospodarcza	3.1. Wysoki poziom bezrobocia, w szczególności wśród ludzi młodych
		3.2. Wykształcenie mieszkańców nieodpowiadające na zapotrzebowanie rynku pracy
		3.3. Słabe warunki do rozwoju przedsiębiorczości
	4. Niewystarczający stan infrastruktury technicznej	4.1. Niski poziom bezpieczeństwa na drogach publicznych – brak dostatecznej ilości ciągów pieszo-rowerowych
		4.2. Niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz budynków wielorodzinnych i odpowiedniego oświetlenia ulicznego
		4.3. Zły stan infrastruktury wodno – kanalizacyjnej
	5. Niedostatecznie rozwinięty system usług społecznych i zdrowotnych	5.1. Słaba aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych
		5.2. Starzejące się społeczeństwo
		5.3. Niski poziom usług medycznych i opiekuńczych
		5.4. Ograniczone środki finansowe na wkład własny

POTENCJAŁY I SZANSE OBSZARU

Potencjały i szanse obszaru, które należy wykorzystać do rozwiązania powyższych problemów to:

1. Korzystne położenie na ciągach komunikacyjnych – dostępność do autostrady A-1, dróg krajowych nr 10 i 15 oraz dróg wojewódzkich nr 534, 554, 569 i 556,
2. Potencjał przyrodniczo-kulturowy sprzyjający rozwojowi turystyki,
3. Porozumienie Samorządów dotyczące powstania parku przemysłowo-technologicznego oraz inkubatora przedsiębiorczości,
4. Bliskość dużych ośrodków miejskich,
5. Dobrze zdiagnozowany rynek pracy,
6. Wysoka świadomość potrzeb w zakresie podniesienia poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji, w szczególności kształcenia zawodowego,
7. Wysoka świadomość w zakresie kierunków rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywnych form aktywizacji wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem.

2. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA

Jednym z najważniejszych założeń Polityki Spójności na lata 2014-2020, oprócz wymiaru społeczno-gospodarczego, jest szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego, który weźmie pod uwagę potencjały i bariery poszczególnych terytoriów oraz ich wzajemne zależności. Celem takiego podejścia jest wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju obszarów, a także wykreowanie nowych form współpracy pomiędzy JST. Tak rozumiany wymiar terytorialny będzie wspierany w ramach RPO WK-P jako jeden z podstawowych instrumentów realizacji polityki terytorialnej regionu. Podejście terytorialne umożliwi realizację poszczególnych Priorytetów Inwestycyjnych w sposób najlepiej odpowiadający potrzebom poszczególnych ORSG¹¹.

Wsparcie ORSG w wymiarze terytorialnym będzie wyrażało się w koncentracji działań o charakterze prorozwojowym, wspieranych dostępnymi instrumentami finansowymi lub organizacyjnymi. Ponadto wsparcie to będzie polegało na wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych w ramach powiatu i zostanie skierowane w szczególności na obszary związane ze środowiskiem, edukacją oraz wyłączeniem społecznym i przeciwdziałaniem ubóstwu.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym zawarto główne problemy rozwojowe, uwarunkowania i potencjały ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w odniesieniu do poszczególnych priorytetów inwestycyjnych przewidujących zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego.

Tabela 32. Główne problemy rozwojowe, uwarunkowania i potencjały ORSG

Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy	Terytorialny wymiar wsparcia
4c Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	Zwiększona efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych	Na ORSG jednym ze zdiagnozowanych problemów i barier rozwojowych jest niewystarczający stan infrastruktury technicznej, przejawiający się m. in. w niskiej efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Na terenie ORSG największe potrzeby w zakresie poprawy efektywności energetycznej wykazują gminy wiejskie. Mimo poczynionych w ostatnich latach wielu inwestycji przyczyniających się do zwiększenia tej efektywności, nadal znaczna liczba budynków na ORSG wymaga interwencji. Gminy opracowują plany gospodarki niskoemisyjnej w celu uzyskania możliwości dostępu do środków pomocowych Unii Europejskiej.
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie	Zwiększone wykorzystanie transportu publicznego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych	Promowanie strategii niskoemisyjnych przejawiać ma się przede wszystkim poprzez rozwój infrastruktury transportu zbiorowego, działania mające na celu priorytetyzację ruchu pieszego i rowerowego oraz ograniczenie ruchu samochodowego, a także inwestycje w energooszczędne oświetlenie uliczne. Jednym z problemów obszaru jest zły stan techniczny sieci dróg lokalnych oraz brak wystarczających rozwiązań transportu zbiorowego. Dlatego też zarówno dla poprawy bezpieczeństwa, jak i stanu środowiska, niezmiennie ważne jest podejmowanie działań polegających na budowie sieci ścieżek pieszo-rowerowych, szczególnie na obszarach wiejskich. Mają one przede wszystkim za zadanie rozwinąć komunikacji niskoemisyjnej pomiędzy gminami i poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Długość istniejących ciągów pieszo-rowerowych nie zaspokaja potrzeb społeczności lokalnej, dlatego też budowę

¹¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 - 2020

łagodzące na zmiany klimatu		kolejnych odcinków ścieżek samorządy uznały jako jedno z priorytetowych zadań inwestycyjnych obszaru na lata 2015 – 2020. Samorządy widzą także konieczność realizacji inwestycji w zakresie rozwoju energooszczędnego oświetlenia ulicznego. Wpłynęłoby to nie tylko na poprawę stanu środowiska naturalnego, ale także znacznie zmniejszyłoby opłaty za energię. Jednakże dużą barierą w zakresie realizacji tego typu działań stanowią kwestie własnościowe infrastruktury energetycznej i brak zgody na wymianę oświetlenia ze strony operatora sieci.
6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych	Stopień zwodociągowania ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wynosi 88,5% i jest nieznacznie niższy niż średnia dla województwa i zbliżony do średniej dla kraju. Stopień skanalizowania obszaru wynosi 61,7%, czyli jest o 5 p.p. niższy od średniej dla województwa i 4 p.p. od średniej krajowej. Infrastruktura komunalna wymaga podjęcia większych prac modernizacyjnych głównych instalacji wodno-kanalizacyjnych i nie powinna zamykać się jedynie na pracach konserwatorskich i naprawczych uszkodzonych w danym momencie urządzeń. Problemem samorządów tworzących ORSG jest ograniczenie wynikające z zapisów RPO WK-P na lata 2014 – 2020 odnośnie wielkości aglomeracji – tylko aglomeracje od 2 do 10 tys. RLM mogą ubiegać się o środki unijne w ramach Programu.
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zwiększona atrakcyjność obiektów kultury regionu kujawsko-pomorskiego	Główny potencjał w zakresie kultury na ORSG skupia się wokół miasta Golub-Dobrzyń i Ośrodka Chopinowskiego w Szafarni, będących ośrodkami kulturalnymi o znaczeniu ponadlokalnym. Poza obszarem miejskim formy działań kulturalnych podejmowane są przez domy i ośrodki kultury, biblioteki i organizacje pozarządowe. Ważną rolę w popularyzowaniu kultury na terenie wsi pełnią także szkoły, które często prowadzą własne, pozalekcyjne zajęcia artystyczne. Głównym zidentyfikowanym problemem w obszarze kultury jest słabo wykorzystany potencjał dziedzictwa kulturowego.
9b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	Wzrost ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie	Rewitalizacja w pierwszej kolejności ma prowadzić do niwelowania negatywnych zjawisk natury społecznej i gospodarczej, a następnie środowiskowej i funkcjonalnej. W mieście Golubiu – Dobrzyniu w ramach projektów rewitalizacyjnych o charakterze przestrzenno – funkcjonalnym i technicznym planuje się realizację przedsięwzięć „Remont tzw. Domku Pod Kapturem w Golubiu – Dobrzyniu” oraz „Remont i modernizacja budynku zlokalizowanego przy ul. Brodnickiej 2 w Golubiu – Dobrzyniu”.
10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój	Lepsza jakość usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa zawodowego Lepszy dostęp do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym jest niższy niż średnia wojewódzka, jest jednak wyższy niż średnie dla sąsiednich powiatów ziemskich. Od 2016 r. oddziały przedszkolne staną się przedszkolami, a szkoły z oddziałami przedszkolnymi staną się zespołami szkoły podstawowej i przedszkola. Od roku szkolnego 2017/2018 gminy muszą zapewnić wychowanie przedszkolne wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat w

infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej		przedszkolach publicznych lub niepublicznych albo w innych formach wychowania przedszkolnego. Wymaga to dokładnej analizy obecnej sieci placówek wychowania przedszkolnego pod kątem zapewnienia tych miejsc wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym, nie tylko wszystkim 5-latkom, ale także dzieciom w wieku 3-4 lata, których rodzice wyrażą takie życzenie oraz ewentualnego podjęcia działań organizacyjnych i inwestycyjnych w tym zakresie. Potencjał rozwoju szkolnictwa zawodowego przejawia się przede wszystkim w wysokim stopniu znajomości potrzeb rynku pracy, a także w wysokim stopniu świadomości własnych ograniczeń. Aby prawidłowo dostosować ofertę kształcenia do potrzeb przyszłych pracodawców, konieczne jest zapewnienie wsparcia szkół zawodowych przede wszystkim w zakresie: stworzenia nowych pracowni dydaktycznych i doposażenia istniejących w wysokiej jakości sprzęt, zwiększenia liczby godzin zajęć praktycznych w szkołach (w szczególności w technikach) zwiększenia jakości staży i praktyk organizowanych w przedsiębiorstwach, a także przeszkolenia nauczycieli w zakresie znajomości najnowszych technologii obsługi maszyn. Tego typu wsparcie nie tylko poprawi jakość usług edukacyjnych szkolnictwa zawodowego, ale docelowo będzie miało przełożenie na rozwój gospodarki regionu i zmniejszenie bezrobocia szczególnie w grupie ludzi młodych.
8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	Zwiększenie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze nad dziećmi do lat 3 Zwiększenie dostępności miejsc świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3	Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach w przypadku Priorytetu Inwestycyjnego 8iv, przejawiać ma się głównie we wspieraniu aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich / rodzicielskich / wychowawczych itp. poprzez tworzenie i funkcjonowanie podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3. Na ORSG realizowane są działania aktywizacyjne skierowane do kobiet powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich: - grant na telepracę dla pracodawcy na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy dla bezrobotnego rodzica powracającego na rynek pracy, - świadczenia aktywizacyjne dla pracodawcy za zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy bezrobotnego rodzica powracającego na rynek pracy.
9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia	Ważnym problemem i barierą rozwoju powiatu jest wysoki poziom bezrobocia, w szczególności wśród ludzi młodych, a także słaba aktywność gospodarcza, co ma przełożenie na duży odsetek osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Dlatego też bardzo ważną rolę pełnią wszelkie formy aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, które wymagają odzyskania lub zwiększenia zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Działania w tym zakresie na ORSG podejmuje m. in. Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu. Wszystkie samorządy widzą konieczność kontynuacji zadań aktywizujących osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, polegających itp. na kursach zawodowych i kwalifikacyjnych, konsultacjach doradczych,

		wspieraniu psychologicznym, poradnictwie prawnym czy też podejmowaniu działań zwiększających poziom motywacji.
9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, jako jeden z najważniejszych problemów i barier rozwojowych na terenie ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego należy uznać starzejące się społeczeństwo. Dodatkowo przeprowadzona diagnoza obszaru wykazała niski poziom usług medycznych i opiekuńczych. W związku z powyższym w najbliższych latach należy skupić się na realizacji szeregu działań, których adresatami będą Osoby starsze, niepełnosprawne i zależne Duży potencjał i szanse obszaru stanowi wysoka świadomość w zakresie kierunku rozwoju usług opiekuńczych. Wśród planowanych działań wymienia się w szczególności stworzenie oferty prozdrowotnej dla seniorów w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego środowiska.
10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	Zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), doradztwo edukacyjno-zawodowe, rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz rozwijanie kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy poprzez staże zawodowe	Na ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zaobserwować można słabe efekty kształcenia, mierzone przede wszystkim wynikami egzaminów zewnętrznych, które są na ogół niższe od średnich efektów nauczania w szkołach województwa i kraju. Dlatego niezmiernie ważne jest opracowanie i wdrożenie planu działań służących podniesieniu jakości kształcenia w oparciu o istniejące w powiecie potencjały. W związku z tym należy położyć nacisk na rozwój kompetencji kluczowych uczniów na wszystkich poziomach kształcenia, realizowanych przez wszystkie szkoły powiatu. Planuje się realizację projektu mającego na celu rozwijanie takich kompetencji kluczowych uczniów jak: ICT, kompetencje matematyczno-przyrodnicze, języki obce, działania zwiększające kreatywność, innowacyjność i umiejętność pracy zespołowej, itp. Planowane przedsięwzięcie ma na celu także dostosowanie oferty edukacyjno-wychowawczo-profilaktycznej do indywidualnych potrzeb i możliwości rozwojowych każdego ucznia. Wśród podejmowanych działań należy kłaść nacisk również na podnoszenie kompetencji nauczycieli ukierunkowanych na rozwój umiejętności kluczowych u uczniów.
10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, Ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym	Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów szkół zawodowych, w szczególności poprzez podniesienie efektywności kształcenia zawodowego Uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe należące do grup	Najlepsze efekty kształcenia zawodowego, mające przełożenie na zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów, zostaną osiągnięte przy zapewnieniu kompleksowego wsparcia szkół zawodowych – począwszy od wsparcia inwestycyjnego, poprzez szkoleniowe, na zacieśnieniu współpracy z potencjalnymi pracodawcami skończywszy. Całemu temu procesowi towarzyszyć powinno profesjonalne wsparcie ucznia w zakresie poradnictwa edukacyjno – zawodowego, które prawidłowo określi jego predyspozycje zawodowe. Najważniejsze problemy i bariery rozwojowe na ORSG w dziedzinie edukacji to przede wszystkim niski poziom oferty edukacyjnej szkół, słabe efekty kształcenia, słabo rozwinięte doradztwo zawodowe oraz słaba baza edukacyjna. Wszystko to przekłada się na to, że

poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	defaworyzowanych na rynku pracy poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych oraz innych formach pozaszkolnych	wykształcenie mieszkańców nie odpowiada na zapotrzebowanie rynku pracy. Potencjał i szanse obszaru w tej dziedzinie można dostrzec w wysokiej świadomości potrzeb w zakresie podniesienia poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji, a w szczególności w zakresie kształcenia zawodowego. W związku z koniecznością podjęcia szeregu działań rozwijających system edukacji zawodowej planowana jest realizacja przedsięwzięć zakładających lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia dla potrzeb rynku pracy oraz wzmacnianie systemów kształcenia szkół zawodowych i ich jakości. Główny nacisk położyć należy na tworzenie i rozwój systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami, a także na realizację wysokiej jakości staży i praktyk u pracodawców.
---	---	--

3. CELE ROZWOJOWE

Realizacja Strategii ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego będzie możliwa poprzez osiągnięcie celów strategicznych i operacyjnych. Katalog celów kluczowych i odpowiadających im celów szczegółowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 33. Cele strategiczne i cele operacyjne

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
1	Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy	1.1. Podniesienie poziomu kształcenia 1.2. Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej 1.3. Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia 1.4. Doskonalenie kadry nauczycielskiej 1.5. Rozwój doradztwa zawodowego 1.6. Współpraca z instytucjami rynku pracy 1.7. Współpraca z pracodawcami
2	Efektywne wykorzystanie potencjałów ORSG z zachowaniem walorów środowiska naturalnego	2.1. Udostępnienie atrakcyjnych miejsc dla turystów 2.2. Odbudowa obiektów zasobów dziedzictwa 2.3. Zagospodarowanie doliny Drwęcy 2.4. Rewitalizacja obiektów historycznych 2.5. Rozwój infrastruktury turystycznej 2.6. Ochrona środowiska poprzez racjonalne zarządzanie energią
3	Atrakcyjne warunki do inwestowania	3.1. Przygotowanie terenów do prowadzenia działalności gospodarczej 3.2. Wspieranie działań dla rozwoju przedsiębiorczości 3.3. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie 3.4. Poprawa stanu infrastruktury technicznej 3.5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej
4	Poprawa stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu	4.1. Rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych 4.2. Zwiększenie dostępności do usług medycznych 4.3. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych 4.4. Wdrożenie programów profilaktycznych 4.5. Rozwój usług opieki nad dziećmi

Źródło: Opracowanie własne.

Cele Strategii ORSG są zgodne z dokumentami strategicznymi, które przedstawia poniższy schemat.

Schemat 1. Dokumenty strategiczne, z którymi wykazuje zgodność Strategia ORSG

Poziom wspólnotowy	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategie rozwoju miast i gmin ORSG
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Golub – Dobrzyń na lata 2016 - 2023
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	Plany Gospodarki Niskoemisyjnej
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plany Mobilności Miejskiej
	Krajowa Polityka Miejska	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Strategie Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

Źródło: *Opracowanie własne.*

Poniżej wykazano spójność Strategii ORSG z istniejącymi i przygotowywanymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Tabela 34. Zgodność Strategii ORSG z dokumentami strategicznymi

Poziom wspólnotowy	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym
Strategia Europa 2020	Strategia Europa 2020 jest długookresowym programem Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Strategia ORSG wykazuje spójność z dwoma z trzech głównych priorytetów Strategii Europa 2020: - Wzrost zrównoważony – transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej - Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną W celu realizacji priorytetów zdefiniowano siedem inicjatyw przewodnich stanowiących instrumenty realizacji celów Strategii Europa 2020. Strategia ORSG jest zgodna z następującymi inicjatywami:

	▪ Europa efektywnie korzystająca z zasobów – to działania na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii ▪ Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – to działania na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania podaży do popytu na rynku pracy ▪ Europejski program walki z ubóstwem – to działania na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020 jest dokumentem, który ma się przyczynić do trwałego wzrostu gospodarczego oraz tworzenia miejsc pracy, jak również do społecznie i ekologicznie zrównoważonego rozwoju poprzez wzmocnienie spójności terytorialnej Europy. Celem Agendy Terytorialnej UE jest wzmocnienie globalnej konkurencyjności i zrównoważenie wszystkich regionów Europy poprzez zidentyfikowanie i zmobilizowanie ich terytorialnych potencjałów. Służyć temu ma wspieranie policentrycznego rozwoju terytorialnego UE, szczególnie w nowych krajach członkowskich UE. Fundamentem Agendy Terytorialnej UE są trzy następujące główne cele, zgodność z którymi wykazuje Strategia ORSG: ▪ Rozwój zrównoważonego i policentrycznego systemu miast oraz nowych partnerstw pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi ▪ Zapewnienie równego dostępu do infrastruktury i wiedzy ▪ Zrównoważony rozwój, rozsądne zarządzanie oraz ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
Poziom krajowy	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Wizja zapisana w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju zakłada, że w roku 2030 polska gospodarka stanie się gospodarką konkurencyjną i innowacyjną. W osiągnięciu takiego stanu ma pomóc realizacja jedenastu celów strategicznych określonych w dokumencie. Strategia ORSG wykazuje spójność z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju: ▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki ▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” ▪ Cel 7 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska ▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	Strategia Rozwoju Kraju 2020 ma charakter średniookresowy. Jej głównym celem jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. W Strategii Rozwoju Kraju 2020 określono obszary interwencji. Strategia ORSG wpisuje się w dwa obszary strategiczne i odpowiadające im następujące cele: ▪ Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka – Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki, Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko ▪ Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna – Cel III.1. Integracja społeczna, Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Strategia ORSG wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne: ▪ Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów – 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw ▪ Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych – 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Wizja zapisana w dokumencie zakłada, że Polska w 2030 roku będzie krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym. Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Jednym z celów operacyjnych, które pozwalają urzeczywistnić realizację wizji KPZK jest Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. Strategia ORSG wpisuje się w powyższy cel.

Krajowa Polityka Miejska	Krajowa Polityka Miejska jest dokumentem, który ma na celu wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Uszczegółowieniem głównego celu KPM jest pięć celów szczegółowych, spójnych z celami postawionymi w dokumentach strategicznych Polski oraz Unii Europejskiej, kreujących miasto konkurencyjne, silne, spójne, zwarte i zrównoważone, sprawne. Strategia ORSG jest zgodna z następującymi celami Krajowej Polityki Miejskiej: ▪ Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia ▪ Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich
Poziom regionalny	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 identyfikuje specyficzne dla województwa kujawsko-pomorskiego wyzwania, które są związane z koniecznością ograniczenia bezrobocia, poprawą warunków życia ludności wiejskiej, nadaniu impulsów rozwojowych wschodniej części regionu, określeniu założeń polityki miejskiej oraz zbudowania tożsamości marki regionalnej. Określa ona cztery priorytety rozwojowe obszaru, w które wpisuje się Strategia ORSG: ▪ Konkurencyjna gospodarka ▪ Modernizacja przestrzeni wsi i miast ▪ Silna metropolia ▪ Nowoczesne społeczeństwo Strategia ORSG to dokument ściśle powiązany z polityką terytorialną, która jest instrumentem realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020. Zakres działań przewidzianych w Strategii pozostaje w zgodzie także z następującymi Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) w województwie kujawsko –pomorskim: ▪ Wzrost zatrudnienia – obszar ten obejmuje całe województwo kujawsko-pomorskie, w tym także powiat golubsko-dobrzyński ▪ Polityka miejska i rewitalizacja miast – zasięg przestrzenny obszaru dotyczy 52 miast województwa, w tym także jednego miasta wchodzącego w skład ORSG tj. Golubia-Dobrzyń
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Celem głównym, a zarazem wizją Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 jest dynamiczny wzrost innowacyjności Regionu Kujawsko-Pomorskiego w czołowej piątce województw w Polsce. Realizacja celu głównego obejmuje trzy cele strategiczne: ▪ Ukształtowanie innowacyjnych i kreatywnych postaw społeczności regionu, gdzie priorytetem jest odpowiednie rozwinięcie obszaru kształcenia ▪ Ukształtowanie sektora nauki jako zaplecza innowacyjnej gospodarki, cel zakłada ukształtowanie sektora nauki, w taki sposób, aby stanowił on efektywne zaplecze dla rozwijanej innowacyjnej gospodarki ▪ Ukształtowanie regionalnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności, cel skierowany jest na ukształtowanie regionalnej gospodarki, jako gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności, wykorzystującej możliwości wynikające z rozwiniętej gospodarki cyfrowej, bazującej na superszybkiej sieci internetowej nowej generacji

	Strategia ORSG wpisuje się we wszystkie wymienione wyżej cele.	
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	W procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych danego obszaru. Jedną z możliwych form realizacji polityki terytorialnej jest Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmujący terytorium wyznaczone granicami powiatu ziemskiego. Strategia ORSG wykazuje zgodność z Załoženiami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Celem głównym RPO WK-P 2014-2020 jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Strategia ORSG wpisuje się w cele szczegółowe, określone dla następujących osi priorytetowych: ▪ Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie ▪ Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku ▪ Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry ▪ Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy ▪ Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo ▪ Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja Realizacja przedsięwzięć zapisanych w Strategii ORSG przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w RPO, a tym samym wpłynie na realizację celów szczegółowych i celu głównego.	
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest podstawowym dokumentem zawierającym zasady polityki rozwoju przestrzennego województwa, który obejmuje swoim zasięgiem obszar powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Strategia ORSG wpisuje się w cel szczegółowy 1 Planu tj. zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym.	
Poziom lokalny		
Jednostka terytorialna	Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym
Powiat Golubsko-Dobrzyński	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego do roku 2015	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego do roku 2015 jest najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie powiatowym, wskazującym główne kierunki jego rozwoju. W Strategii wyznaczono pięć obszarów: gospodarkę, przestrzeń, społeczność, ekologię, infrastrukturę, dla których zdefiniowano priorytety, cele i kierunki działań. Strategia ORSG wykazuje spójność przede wszystkim z następującymi celami pierwszorzędnymi Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego: ▪ Stworzenie warunków dla inwestorów zewnętrznych ▪ Modernizacja sieci infrastruktury technicznej na terenie Powiatu ▪ Kompleksowe działania na rzecz edukacji, rehabilitacji zawodowej, społecznej osób niepełnosprawnych

Miasto Golub-Dobrzyń	Strategia Rozwoju Miasta Golub-Dobrzyń	Zgodnie z misją określoną w Strategii, Golub-Dobrzyń ma stać się silnym ośrodkiem lokalnym, nastawionym na kompleksową obsługę okolicznych terenów w zakresie handlu, rzemiosła, usług i edukacji. Realizacji misji mają służyć trzy cele strategiczne: rozwój zaplecza i restrukturyzacja okolicznego rolnictwa, wykorzystanie walorów turystyczno-krajobrazowych, rozwój infrastruktury lokalnej. Strategia ORSG wpisuje się w następujące programy realizacyjne dzięki, którym możliwe będzie osiągnięcie w. w. celów: ▪ Wspieranie lokalnego rzemiosła ▪ Zapewnienie warunków do rozwoju przemysłu przetwórczego ▪ Rozwój bazy turystycznej ▪ Przygotowanie odpowiedniej oferty turystycznej ▪ Rozwój infrastruktury technicznej ▪ Rozwój infrastruktury społecznej
Gmina Golub-Dobrzyń	Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń	Generalnym celem Strategii jest zapewnienie mieszkańcom gminy najlepszego środowiska życia i zamieszkiwania, dużej atrakcyjności inwestowania na terenie gminy oraz osiągnięcia sukcesu ekonomicznego społeczności lokalnej poprzez prowadzenie aktywnej polityki rozwoju przez władze samorządowe. W dokumencie określono następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje Strategia ORSG: ▪ Podniesienie atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych ▪ Stworzenie nowych miejsc pracy ▪ Rozwój infrastruktury technicznej
Gmina Ciechocin	-	-
Gmina Radomin	Strategia Rozwoju Gminy Radomin	Zgodnie z celem strategicznym dokumentu, Radomin ma stać się gminą rozwiniętą społecznie i gospodarczo. Celami operacyjnymi, które przyczynią się do realizacji celu głównego i zarazem tymi, w które wpisuje się Strategia ORSG są: ▪ Właściwie funkcjonująca infrastruktura społeczno-socjalno-kulturalna ▪ Wzrost liczby miejsc pracy ▪ Wykształcone społeczeństwo ▪ Aktywne społeczeństwo
Gmina Zbójno	Strategia Rozwoju Gminy Zbójno	Misją zapisaną w Strategii jest: zachowanie czystego środowiska naturalnego, rozwój turystyki, nowoczesne rolnictwo oraz poprawa warunków życia i pracy mieszkańców jako sposób na prawidłowy rozwój gminy. W dokumencie zdefiniowano pięć celów strategicznych, Strategia ORSG wpisuje się w następujące z nich: ▪ Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy ▪ Poprawa stanu infrastruktury technicznej ▪ Walka z bezrobociem i rozwój gospodarczy gminy ▪ Rozwój aktywności społecznej i edukacji
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Golub – Dobrzyń na lata 2016 - 2023	Zgodnie z zapisami Lokalnego Programu Rewitalizacji, obszar rewitalizacji w mieście Golubiu – Dobrzyniu zajmuje powierzchnię 1,413 km² (co stanowi blisko 1/5 powierzchni całego miasta) oraz zamieszkuje go 2898 osób (tj. 23,71% ludności miasta). W jego skład wchodzi 27 ulic, tj.: 1000-Lecia, Bohaterów Westerplatte, Bohaterów Września, Hubala, Katarzyńska, Ks. Ignacego Charszewskiego, Ks. Jana Twardowskiego, Marsz. Józefa Piłsudskiego, Obrońców Warszawy, Piaskowa, Wojska Polskiego, 17 Stycznia, Browarowa, Chopina, Dworcowa, Gen. Józefa Hallera, Kościelna, Licealna, Mostowa, Podmurna, PTTK, Rynek, Wodna, Zamkowa, Zamurna, Brodnicka (numery 1,2,3,5,5a,9a). Na ww. obszarze zidentyfikowano problemy społeczne (ubóstwo, starzejące się społeczeństwo, uzależnienie od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej) oraz problemy w innych sferach (niski wskaźnik przedsiębiorczości, niski poziom skanalizowania i zwodociągowania, znaczne pokłady azbestu, zły stan techniczny budynków, braki w infrastrukturze turystycznej oraz w infrastrukturze służącej dzieciom i młodzieży). Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy będzie realizacja szeregu projektów społecznych w powiązaniu z projektami infrastrukturalnymi polegającymi na remoncie tzw. Domku Pod Kapturem oraz remoncie i modernizacji budynku zlokalizowanego przy ul. Brodnickiej 2.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Jednostki samorządu terytorialnego, które w ramach Strategii ORSG chcą realizować projekty w ramach PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym oraz PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu są zobligowane do opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Gminy, które planują przeprowadzić działania finansowane w ramach wyżej wymienionych priorytetów inwestycyjnych rozpoczęły prace nad dokumentem. Stan prac nad poszczególnymi dokumentami został opisany w tabeli nr 27.
Plan Mobilności Miejskiej	Jednostki samorządu terytorialnego, które w ramach Strategii ORSG chcą realizować projekty w ramach PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu są zobligowane do opracowania Planu Mobilności Miejskiej. Gminy, które planują przeprowadzić działania finansowane w ramach tego priorytetu rozważają opracowanie dokumentu
Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność to nowy instrument terytorialny – wprowadzony przez KE do realizacji w perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Bazuje on na stosowanym w latach 2007-2013 w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WPRyby) podejściu LEADER. W ramach RLKS mogą być realizowane działania w ramach następujących priorytetów, które wchodzi w zakres polityki terytorialnej: ▪ 9d Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność ▪ 9vi Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność Strategie RLKS, które zostaną opracowane na lata 2014-2020 powinny wykazywać zgodność ze Strategią ORSG.

Źródło: Opracowanie własne.

4. PRIORYTETY INWESTYCYJNE

Priorytety inwestycyjne dla ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego stanowią uszczegółowienie celów, które zostały zdefiniowane w rozdziale 3 niniejszej Strategii i są one zgodne z ustalonymi kierunkami rozwoju.

Poniższa tabela przedstawia logikę interwencji strategicznej, wskazującą metody realizacji celów, zasięg terytorialny oraz mierzalne rezultaty realizacji poszczególnych działań w postaci planowanych do osiągnięcia wskaźników.

Tabela 35. Logika interwencji strategicznej

L.p.	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel	Sposób realizacji celu	Zasięg terytorialny działań	Wskaźniki celu
1.	Niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz budynków wielorodzinnych i odpowiedniego oświetlenia ulicznego	Efektywne wykorzystanie potencjałów ORSG z zachowaniem walorów środowiska naturalnego : Ochrona środowiska poprzez racjonalne zarządzanie energią	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	Powiat golubsko-dobrzyński	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 12 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 5 626 577,156 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 6530,812 t CO ₂ /rok Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 94,985 MWh/rok
2.	Niski poziom bezpieczeństwa na drogach publicznych – brak dostatecznej ilości ciągów pieszo-rowerowych	Poprawa stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu: Rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych	Gmina Golub-Dobrzyń Gmina Radomin	Długość wybudowanych dróg dla rowerów – 9,04 km Liczba osób korzystających z wybudowanych dróg dla rowerów – 250 os. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 44,06 t CO ₂ /rok

3.	Niski poziom bezpieczeństwa na drogach publicznych – brak dostatecznej ilości ciągów pieszo rowerowych	Efektywne wykorzystanie potencjałów ORSG z zachowaniem walorów środowiska naturalnego : Ochrona środowiska poprzez racjonalne zarządzanie energią	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia ulicznego	Miasto Golub-Dobrzyń Gmina Golub-Dobrzyń	Liczba nowo wybudowanych energooszczędnych punktów świetlnych – ok. 360 Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej kWh/rok – 232 296
4.	Niewystarczający stan infrastruktury technicznej	Atrakcyjne warunki do inwestowania: Poprawa stanu infrastruktury technicznej	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Gmina Zbójno Gmina Radomin Gmina Golub-Dobrzyń	Ilość zmodernizowanych stacji uzdatniania – 1 sztuka Liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 1 099 osób Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 10 os. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 65 % Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 2000 RLM Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 400 os.
5.	Słaba infrastruktura edukacyjna	Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy: Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej	Adaptacja istniejących obiektów na potrzeby świadczenia usług edukacji przedszkolnej. Wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz jakości świadczenia usług edukacyjnych	Gmina Ciechocin	Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 100 os. Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 100 os. Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 4 szt. Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – 80%

6.	Wysoki poziom bezrobocia, w szczególności wśród ludzi młodych Słaba aktywność gospodarcza Słaba aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych Starzejące się społeczeństwo Wysoka świadomość w zakresie kierunków rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywnych form aktywizacji wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem	Atrakcyjne warunki do inwestowania: Wspieranie działań dla rozwoju przedsiębiorczości Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie	Działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób rodzin i grup zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie	Powiat golubsko-dobrzyński	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 232 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 178 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 43 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 31 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 275 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 29 Liczba wizyt studyjnych (odwiedziny /rok) - 40 Liczba wyjazdów do teatru (odwiedziny/rok) - 40 Liczba wydanych decyzji (gospodarstwo domowe) - 40
----	--	--	--	-----------------------------------	--

					Liczba pikników integracyjnych (osoby/rok) - 80 Liczba zorganizowanych giełd pracy (osoby/rok) - 40 Liczba osób uczestniczących w wizycie studyjnej (liczba osób) - 40 Liczba osób uczestniczących w wyjeździe do teatru (liczba osób) - 40 Liczba osób, które otrzymały wsparcie finansowe w formie zasiłków (liczba osób) - 40 Liczba osób objętych wsparciem asystenta (liczba osób) - 6 Liczba osób z otoczenia uczestników objęta wsparciem (liczba osób) - 16 Liczba osób uczestniczących w pikniku integracyjnym (liczba osób) - 80
7.	Słaba infrastruktura edukacyjna	Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy: Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej	Rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego zwiększającej szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównującej zdiagnozowane deficyty Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi z niepełno- sprawnościami	Powiat golubsko- dobrzyński	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 265 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 99 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 9 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 9 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2

					lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% Liczba oddziałów (pomieszczeń) przedszkolnych wyremontowanych i wyposażonych w ramach projektu – 2
8.	Wykształcenie mieszkańców nieodpowiadające na zapotrzebowanie rynku pracy, Niski poziom oferty edukacyjnej szkół powiatu golubsko-dobrzyńskiego Słabe efekty kształcenia Słabe doradztwo zawodowe, Słaba infrastruktura edukacyjna Wysoka świadomość potrzeb w zakresie podniesienia poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji, w szczególności kształcenia zawodowego	Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy: Podniesienie poziomu kształcenia Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia Doskonalenie kadry nauczycielskiej Rozwój doradztwa zawodowego Współpraca z instytucjami rynku pracy Współpraca z pracodawcami	Realizacja działań, ukierunkowanych na rozwijanie kompetencji kluczowych w zakresie TIK, nauk matematyczno przyrodniczych, języków obcych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej; Podniesienie kwalifikacji lub kompetencji oraz pracowników pedagogicznych, ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych uczniów i indywidualnego podejścia do ucznia.	Powiat golubsko-dobrzyński	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] -283 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie [osoby] – 5093 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 244 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu [osoby] - 4281 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 12 Liczba szkół, w których pracownice przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 12 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje doradcy zawodowego – 7 Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które wykorzystują sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 15 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 32

					Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 14 Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – 14 Liczba uczniów zagrożonych przedwczesnym opuszczeniem systemu oświaty objętych wsparciem w programie – 121 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania kwalifikacji doradcy zawodowego – 7 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniów młodszych objętych pracą indywidualną – 184 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 9
9.	Wykształcenie mieszkańców nieodpowiadające na zapotrzebowanie rynku pracy, Niski poziom oferty edukacyjnej szkół powiatu golubsko-dobrzyńskiego Słabe efekty kształcenia Słabe doradztwo zawodowe Słaba infrastruktura edukacyjna Wysoka świadomość potrzeb w zakresie podniesienia poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji, w szczególności kształcenia zawodowego	Oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy: Podniesienie poziomu kształcenia Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej Dostosowanie bazy edukacyjnej do potrzeb kształcenia Doskonalenie kadry nauczycielskiej Rozwój doradztwa zawodowego Współpraca z instytucjami rynku pracy	Realizacja wysokiej jakości staży i praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami; Realizacja dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w zakresie przedmiotów zawodowych i związanych z nimi kursów i szkoleń, dostosowanych do potrzeb pracodawców; Wsparcie nauczycieli kształcenia zawodowego ukierunkowane na	Powiat golubsko-dobrzyński	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie – 2 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 50 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego – 4 Liczba nauczycieli placówek kształcenia zawodowego oraz

		Współpraca z pracodawcami	podniesienie kompetencji lub kwalifikacji; Działania ukierunkowane na podniesienie kompetencji instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz opiekunów praktyk lub staży u pracodawców; Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej szkół prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne.	instruktorów praktycznej nauki zawodu, uczestniczących w praktykach i stażach u pracodawcy – 0 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania/podniesienia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego – 0 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 360 Liczba uczniów szkół zawodowych korzystających z doradztwa zawodowego – 120 Liczba wyjazdów zawodoznawczych-8 Liczba zorganizowanych targów pracy -1 Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 2 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS – 4 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali/podnieśli kwalifikacje doradcy zawodowego – 0 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili
--	--	---------------------------	--	---

					kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 289 Liczba uczniów szkół i placówek, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu – 50 Liczba doposażonych/wyposażonych pracowni międzyszkolnych -5 Liczba pracodawców z którymi podjęto współpracę w zakresie organizacji praktycznych form nauczania zawodu - 16
10.	Niewystarczający stan infrastruktury technicznej	Poprawa stanu infrastruktury technicznej	Rewitalizacja obszarów miejskich	Miasto Golub - Dobrzyń	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 100 osób tygodniowo Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - ok. 300 osób, w tym 35 uczestników projektu EFS „Domek Harcerza – Pracownia Inspiracji” Liczba nowoutworzonych usług na obszarze rewitalizowanym -1 usługa

Źródło: Opracowanie własne

5. TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII

Nabór projektów do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego przeprowadzono przy zachowaniu partnerskiego modelu współpracy.

Idea partnerstwa była realizowana przez cały okres prac nad Strategią. W części diagnostycznej dokumentu dokonano analizy stanu obecnego, problemów i potrzeb rozwojowych całego obszaru w odniesieniu do potrzeb poszczególnych interesariuszy (jst, jednostki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, wspólnoty mieszkaniowe itp.). Gotowa diagnoza została skonsultowana ze wszystkimi jst tworzącymi ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego podczas wielu spotkań organizowanych w Starostwie Powiatowym. Na jednym ze spotkań przedstawiono wzór fiszki projektowej oraz ogłoszono nabór propozycji projektowych do Strategii. Projekty należało zgłaszać na formularzu przedstawionej na spotkaniu fiszki projektowej. Ideą naboru pomysłów projektowych było poznanie jak największej liczby planów i pomysłów na dalszy rozwój ORSG w latach 2015 – 2020. Dlatego też nabór fiszek projektowych nie ograniczał się jedynie do obszarów objętych polityką terytorialną.

Procedura wyboru projektów przewidzianych do finansowania w ramach polityki terytorialnej miała charakter dwuetapowy.

Wstępna selekcja (I etap oceny projektów) polegała na ocenie projektów pod kątem ich zgodności z Priorytetami Inwestycyjnymi w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 odnoszącymi się do poziomu powiatowego polityki terytorialnej. Kryterium to wynika z Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, gdzie wskazano źródła finansowania działań realizowanych w ramach Strategii ORSG i ma charakter kryterium dostępu. Oznacza to, że projekty, które spełniły kryterium zgodności z Priorytetami Inwestycyjnymi trafiły na listę projektów poddanych dalszej ocenie, natomiast pozostałe przedsięwzięcia znalazły się na **liście komplementarnej**.

Tabela 36. Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 odnoszące się do poziomu powiatowego polityki terytorialnej

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego:
▪ 4c – Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
▪ 4e – Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
▪ 6b – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie
▪ 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
▪ 9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
▪ 10a – Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
Europejski Fundusz Społeczny:
▪ 8iv – Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

▪ 9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
▪ 9iv – Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
▪ 10i – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
▪ 10iv – Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

II etap wyboru projektów polegał na wskazaniu przedsięwzięć priorytetowych dla ORSG do realizacji w okresie programowania 2014 – 2020. Wyboru zadań mających największy wpływ na rozwój obszaru w kolejnych latach dokonano z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- stopień w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie problemów danego obszaru
- stopień przygotowania inwestycji do realizacji
- termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia do 31 grudnia 2018r.
- realizacja projektu w partnerstwie
- wpływ projektu na zwiększenie zatrudnienia
- liczba problemów, które rozwiązuje projekt
- stopień w jakim projekt wpłynie na realizację założeń strategii województwa kujawsko-pomorskiego
- wpływ projektu na rozwój podmiotów działających w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego

Ocena przedsięwzięć z uwzględnieniem powyższych kryteriów pozwoliła utworzyć **listę podstawową i listę rezerwową** projektów do Strategii ORSG. W sytuacji, gdy projekt z listy podstawowej zgłoszony przez danego beneficjenta nie będzie mógł zostać zrealizowany, zastąpi go projekt z listy rezerwowej, którego wnioskodawcą jest ten sam beneficjent. Jeżeli po zrealizowaniu wszystkich projektów z listy podstawowej pozostaną oszczędności tzn. pula środków przeznaczonych na politykę terytorialną dla ORSG nie zostanie w pełni wykorzystana, możliwość realizacji uzyskują projekty z listy rezerwowej. Decyzję o tym, które przedsięwzięcie przenieść na listę podstawową i skierować do konkursu, podejmie Komitet Sterujący.

Projekty z listy komplementarnej przewidziane zostały do finansowania poza polityką terytorialną tj. z innych dostępnych źródeł. Utworzenie listy komplementarnej projektów do Strategii ORSG ma na celu pokazanie planowanych działań rozwojowych także w obszarach nie objętych polityką terytorialną w szczególności tych wpływających na rozwój gospodarczy obszaru, niwelujących bezrobocie oraz zwiększających zatrudnienie. W efekcie wszystkie listy planowanych zadań przedstawiają spójny obraz kierunków rozwoju Powiatu.

6. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI

Podczas naboru projektów wpłynęło 137 fiszek projektowych o łącznej wartości 259 432 303,47 zł, z czego:

- 40 trafiło na listę podstawową (30 445 332,95 zł)
- 17 na listę rezerwową (25 495 000,00 zł)
- 80 na listę komplementarną (203 491 970,52 zł)

Tabela 37. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na źródła finansowania

Źródło finansowania	Wartość w zł	% udział
▪ EFRR	18 576 224,07	61,02%
▪ EFS	11 869 108,88	38,98%
Całkowita wartość projektów	30 445 332,95	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.

Tabela 38. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P 2014-2020

Priorytet inwestycyjny w ramach RPO WK-P 2014-2020	Wartość w zł	w tym dofinansowanie EFRR/EFS
▪ 4c	8 945 863,53	6 323 331,01
▪ 4e – ścieżki rowerowe	2 322 942,00	1 813 000,00
▪ 4e – oświetlenie uliczne	1 312 970,59	1 116 025,00
▪ 6b	1 915 737,36	1 496 453,99
▪ 6c	0,00	0,00
▪ 9b	2 500 000,00	2 125 000,00
▪ 10a	1 578 710,59	1 341 904,00
▪ 8iv	0,00	0,00
▪ 9i	5 187 465,68	4 409 345,83
▪ 10i – wychowanie przedszkolne	2 413 621,76	2 051 578,49
▪ 10i – kształcenie ogólne	2 456 328,64	2 093 829,34
▪ 10iv	1 811 692,80	1 539 938,88
Całkowita wartość projektów	30 445 332,95	24 310 406,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.

LISTA PODSTAWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR I EFS

Tabela 39. Lista projektów podstawowych EFRR

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
1.	Poprawa efektywności energetycznej placówek oświatowych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, w Wielgim, Powiatowa Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Wielgim oraz budynek administracyjno – dydaktyczny Zespołu Szkół w Kowalewie Pomorskim przy ul. Odrodzenia 8	Powiat Golub-Dobrzyń	Pr.4.2	2017-2019	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2 036 680,98	Wartość dofinansowania 1 666 308,04 Wartość wkładu własnego 370 372,94	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 2 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej – 1 446 505,940 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 288,240 t/rok (CO ₂) Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 46,996 MWh/rok
2.	Poprawa efektywności energetycznej placówek oświatowych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego – Zespół Szkół nr 1 w Golubiu-Dobrzyniu	Powiat Golub-Dobrzyń	Pr.4.2	2017-2018	Powiat Golubsko-Dobrzyński	1 494 398,19	Wartość dofinansowania 994 940,86 zł Wartość wkładu własnego 499 457,33 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej – 2 193 233,3 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 473,640 t/rok (CO ₂) Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 38,319 MWh/rok
3.	Adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Ciechocinie na potrzeby funkcjonowania	Gmina Ciechocin	Pr.1	2018	Gmina Ciechocin	741 906,69 zł	15% (środki własne) 362 060,24 zł	10a	Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej - 70

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
	oddziałów przedszkolnych						85% (środki EFRR) 379 846,45 zł		Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 70 Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 szt. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – 80%
4.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków: Urzędu Gminy i Szkoły Podstawowej w Ciechocinie wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne	Gmina Ciechocin	Pr.4.2	2017-2018	Gmina Ciechocin	1 598 929,24	Wartość dofinansowania 1 104 855,48 zł Wartość wkładu własnego 494 073,76 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 2 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 494 550,190 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 207,120 t/rok Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 5,770 MWh/rok
5.	Poprawa efektywności energetycznej budynku Przedszkola Publicznego nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr.4.2	2018	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	828 282,69	15% (środki własne) 124 242,41 85% (środki EFRR) 704 040,28 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Szacowane roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych – 240 030,55 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 61,247 t CO ₂ /rok
6.	Przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne w Golubiu-Dobrzyniu	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr.4.2	2018	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	1 136 500,00	15% (środki własne) 170 475,00 zł 85% (środki EFRR) 966 025,00 zł	4e	Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – ok. 300 szt. Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej kWh/rok – 217 296 (w przybliżeniu)

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
7.	Remont tzw. Domku Pod Kapturem w Golubiu - Dobrzyniu	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr. 2, 4, 5	2018-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	1 500 000,00	15% (środki własne) 225 000,00 zł 85% (środki EFRR) 1 275 000,00 zł	9b	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 100 osób tygodniowo
8.	Remont i modernizacja budynku zlokalizowanego przy ul. Brodnickiej 2 w Golubiu - Dobrzyniu	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr. 2, 4, 5	2018-2019	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	1 000 000,00	15% (środki własne) 150 000,00 zł 85% (środki EFRR) 850 000,00 zł	9b	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich - 1 Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - ok. 300 osób, w tym 35 uczestników projektu EFS „Domek Harcerza – Pracownia Inspiracji” Liczba nowoutworzonych usług na obszarze rewitalizowanym -1 usługa
9.	1.Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń parteru w części zachodniej istniejącego budynku Szkoły	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.1	2017-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	283 347,63	15% (środki własne) 42 502,14 zł 85% (środki EFRR) 240 845,48 zł	10a	Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury – 30 osób Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 30 osób Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 3 szt.

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
	2.Remont pomieszczeń z przeznaczeniem na nowe miejsca przedszkolne w Ostrowitem.					142 360,39 zł	15% (środki własne) 21 354,06 zł 85% (środki EFRR) 121 006,33 zł		
	3.Zmiana sposobu użytkowania części budynku Szkoły Podstawowej na przedszkole wraz z jej niezbędną przebudową i rozbudową we Wrockach.					705 882,32 zł	15% (środki własne) 105 882,34 zł 85% (środki EFRR) 599 999,97 zł		
10.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Golub - Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.4.1	2016-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	2084 014,49	15% (środki własne) 954 373,40 zł 85% (środki EFRR) 1 129 641,09 zł	4e	Liczba osób korzystających z wybudowanych dróg dla rowerów —250 os. Długość wybudowanych dróg dla rowerów —4,04 km

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 10 t/rok
11.	Termomodernizacja świetlic wiejskich w Handlowym Młynie i Nowej Wsi	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.4.2	2017-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	555 767,12 zł	Wartość dofinansowania 381 829,00 zł Wartość wkładu własnego 173 938,12 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 2 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 1.Budynek Świetlicy w Nowej Wsi, 2.Budynek świetlicy wiejskiej w Handlowym Młynie- 301 826,306 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych 1.Budynek Świetlicy w Nowej Wsi, 2.Budynek świetlicy wiejskiej w Handlowym Młynie- 81,120 ton równoważnika CO2
12.	Przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne w Gminie Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.4.1.	2017-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	212 063,13 zł	15% (środki własne) 62 070,88 zł 85% (środki EFRR) 149 992,25 zł	4e	Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – 60 szt. Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej kWh/rok – 15 000
13.	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.2	2017-2018	Gmina Radomin	336 890,97 zł	Wartość dofinansowania 286 357,33 zł Wartość wkładu własnego 50 533,64 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej—426 567,00 kWh/rok-Szkoła Podstawowa w Radominie, Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 137,238 tony

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									równoważnika CO ₂ Szkoła Podstawowa w Radominie.
14.	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.2	2017-2018	Gmina Radomin	329 540,34 zł	Wartość dofinansowania 280 109,29 zł Wartość wkładu własnego 49 431,05 zł	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 2 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 290 164,780 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 5218,267 ton równoważnika CO ₂
15.	Budowa ścieżki rowerowej Radomin – Szafarnia wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 534 na odcinku Radomin - Szafarnia	Gmina Radomin	Pr.4.1	2017-2018	Gmina Radomin	900 000,00	Środki własne 296 500,00 zł Środki EFRR 603 500,00 zł	4e	Długość wybudowanych dróg dla rowerów – 5,0 km Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 34,06 tony równoważnika CO ₂ /rok
16.	Modernizacja oczyszczalni ścieków i sieci wodociągowej w gminie Zbójno	Gmina Zbójno	Pr.4.3	2018	Gmina Zbójno	681 574,81 zł	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 102 236,23 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 579 338,58 zł	6b	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 65 % Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków – 1000 RLM Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę – 200 os.
17.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w	Gmina Zbójno	Pr.4.3	2018 - 2019	Gmina Zbójno	775 437,65 zł	Wartość dofinansowania 659122,01 zł	6b	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 65 %

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
	miejsowości Zbójno – etap II						Wartość wkładu własnego 116 315,64 zł		Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 1000 RLM Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 200 os.
18.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Zbójno – etap III	Gmina Zbójno	Pr.4.3	2020-2021	Gmina Zbójno	407.603,35	Wartość dofinansowania 346.462,85 zł Wartość wkładu własnego 61.140,50 zł	6b	Wskaźnik rezultatu: Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 5% (aglomeracja Zbójno). Wskaźnik produktu: Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 1000 RLM
19.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii w Gminie Zbójno	Gmina Zbójno	Pr.4.2	2017 - 2018	Gmina Zbójno	971 684,75	Wartość dofinansowania 555 674,47 zł Wartość wkładu własnego 416 010,28 zł	4c	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 233 699,09 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 63,94 t CO ₂ /rok Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.

Tabela 40. Lista projektów podstawowych EFS

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
1.	Warsztaty edukacyjne KREATYWNIE KU PRZYSZŁOŚCI	Centrum Dofinansowania EUROEXPERT-Sławomir Zdziarski	Pr. 1, 1.1., 1.2, 1.3. Pt. 6	2017-2018	Powiat Golubsko-Dobrzyński	750 000,00	Wartość dofinansowania 617 344,37 zł Wartość wkładu własnego 36 314,38 zł Wkład krajowy 72 628,75 zł	10i	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] -180 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie [osoby] – 3270 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 153 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu [osoby] - 2780
2	Warsztaty Edukacyjne „Wykaż się kreatywnością przez programowanie.”	Centrum Dofinansowania EUROEXPERT W partnerstwie : Powiat Golubsko-Dobrzyński, Gmina Miasto Golub-Dobrzyń, gmina Ciechocin, Gmina Zbójno, Gmina Golub-Dobrzyń, Gmina Radomin.	Pr. 1, 1.1., 1.2, 1.3. Pt. 6	2020-2022	Powiat Golubsko-Dobrzyński	671 615,26 zł	Wartość dofinansowania 570 872,97 zł Wartość wkładu własnego 33 580,76 zł Wkład krajowy 67 161,53 zł	10 i	Wskaźniki produktu: Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie [osoby] - 750 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] - 75 Wskaźniki rezultatu: Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu [osoby] - 580 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] - 60
3.	„Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości”	Powiat Golub-Dobrzyń Urząd Marszałkowski	Pr. 1, 1.1., 1.2, 1.3. Pt. 6	2017-2018	Powiat Golubsko-Dobrzyński	675 000,00 zł	Wartość dofinansowania 573 750,00 zł Wartość wkładu własnego 33 750,00 zł Wkład krajowy 67 500,00 zł	10i	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie - 270 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie - 12 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 2 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK - 12 Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie - 2
4.	Kształcenie zawodowe w Powiecie Golubsko – Dobrzyńskim	Powiat Golub-Dobrzyń	Pr. 9 Pt. 6	2017-2018	Powiat Golubsko-Dobrzyński	1 913 710,80 zł	Wartość dofinansowania 1 626 654,18 zł Wartość wkładu własnego 287 056,62 zł Wkład krajowy	10iv	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie – 4 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego – 4 Liczba szkół, w których utworzono Szkolny Punkt Informacji i Kariery – 4

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 150 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 360 Liczba uczniów szkół zawodowych korzystających z doradztwa zawodowego – 120 <u>Wskaźniki rezultatu :</u> Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 4 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS – 4 Liczba szkół, w których utworzono Szkolny Punkt Informacji i Kariery – 4 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 289

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zwiększyli szanse na trafny wybór edukacyjny lub zawodowy.- 120 Liczba uczniów szkół i placówek, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu– 146
5.	Wsparcie adaptowanego budynku Szkoły Podstawowej w Ciechocinie na potrzeby funkcjonowania oddziałów przedszkolnych	Gmina Ciechocin	Pr. 9 Pt. 6	2018-2019	Gmina Ciechocin	502 647,65	85% (środki EFS) 427 250,50 zł 15% (środki własne) 75 397,15 zł	10i	Wskaźniki rezultatu: - liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które będą funkcjonować 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% - liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 2 os. Wskaźniki produktu: - liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej–70, - liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 70, - liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie - 2
6.	Praca z pasją	Miejski Ośrodek Polityki Społecznej	Pr. 5 Pt.7	2020-2021	Miasto Golub-Dobrzyń	300 000,00 zł	15% środki własne 45 000,00 zł	9i	Wskaźnik produktu (SZOOP): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
		w Golubiu-Dobrzyniu					85% (środki EFS) 255 000,00 zł		objętych wsparciem w programie – 15 osób Wskaźnik rezultatu (SZOOP): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 12 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 7 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 3 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 2 os.
7	Moja droga do aktywności	Fundacja Pro Europa/Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	Pr. 5 Pt.7	2020 2021	Miasto Golub-Dobrzyń	354 775,22 zł	Wartość dofinansowania 301 558,94 zł Wartość wkładu własnego 53 216,28 zł		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 12 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 7 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 3 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 2 os.
8	Edukacja kluczem do przyszłości – rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w Mieście Golub-Dobrzyń	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr. 1, 1.1., 1.2, 1.3. Pt. 6	2016-2018	Miasto Golub-Dobrzyń	360 555,30 zł	Wartość dofinansowania 306 472,00 zł Wartość wkładu własnego 18 049,24 zł Wkład krajowy 36 034,06 zł	10i	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 529 uczniów Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 35 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali/podnieśli kwalifikacje w zakresie doradztwa zawodowego - 3 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 529 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 35 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania/podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego - 3
9.	Wsparcie wychowania przedszkolnego w Mieście Golub-Dobrzyń	Miasto Golub-Dobrzyń	Pr. 1, 1.1., 1.2, 1.3. Pt. 6	2017-2018	Miasto Golub-Dobrzyń	306 512,50 zł	15% (środki własne) 45 976,88 zł 85% (środki EFS)	10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 36

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
							260 535,62 zł		Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie —36
10.	Klub integracji społecznej Aktywni Razem	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu	Pr. 5 Pt.7	2016-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	1 157 057,28 zł	Wartość dofinansowania 983 498,68 zł Wartość wkładu własnego 173 558,60 zł	9i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) osoby – 10 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) - 40 Wskaźniki specyficzne Liczba wizyt studyjnych (odwiedziny /rok) - 40 Liczba wyjazdów do teatru (odwiedziny/rok) - 40 Liczba wydanych decyzji (gospodarstwo domowe) - 40 Liczba pikników integracyjnych (osoby/rok) - 80 Liczba zorganizowanych giełd pracy (osoby/rok) - 40 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) - 40 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (osoby) - 40

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - osoby - 9 <u>Wskaźniki specyficzne</u> Liczba osób uczestniczących w wizycie studyjnej (liczba osób) - 40 Liczba osób uczestniczących w wyjeździe do teatru (liczba osób) - 40 Liczba osób, które otrzymały wsparcie finansowe w formie zasiłków (liczba osób) - 40 Liczba osób objętych wsparciem asystenta (liczba osób) - 6 Liczba osób z otoczenia uczestników objęta wsparciem (liczba osób) - 16 Liczba osób uczestniczących w pikniku integracyjnym (liczba osób) - 80
11	Oddział Przedszkolny SPORTOWA KRAINA we Wrockach- III	Gmina Golub – Dobrzyń	Pr. 9 Pt. 6	2017-2019	Gmina Golub – Dobrzyń	315 437,50 zł	Wartość dofinansowania 268 121,87 zł Wartość wkładu własnego 47 315,63 zł	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 100 os. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 15 szt. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100%
11/ A	Oddział przedszkolny Ostrowite	Gmina Golub – Dobrzyń	Pr. 9 Pt. 6	2020-2021	Gmina Golub – Dobrzyń	197 150,72 zł	Wartość dofinansowania 167 578,11 zł Wartość wkładu własnego 29 572,61 zł	10i	Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w funkcjonujących ośrodkach wychowania przedszkolnego Wskaźniki rezultatu : Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS -5 miejsc 100 % Wskaźniki produktu: - Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej - 5 - Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 5 Grupa docelowa -dzieci w wieku przedszkolnym
12..	Oddział przedszkolny PUCHATKOWA DRUŻYNA w Nowogrodzie	Gmina Golub – Dobrzyń	Pr. 9 Pt. 6	2017-2018	Gmina Golub – Dobrzyń	322 065,34 zł	Wartość dofinansowania 273 755,53 Wartość wkładu własnego 48 309,81 zł	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (osoby) -15 osób Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie (szt.) – 15 sztuk

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (osoby) – 1 osoba Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (osoby) – 1 osoba
13.	Punkt przedszkolny „Mały Odkrywca” w Lisewie	Gmina Golub – Dobrzyń	Pr. 9 Pt. 6	2017-2018	Gmina Golub – Dobrzyń	180 000,00 zł	Wartość dofinansowania 153 000,00 zł Wartość wkładu własnego 27 000,00zł	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (osoby) -15 osób Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie (szt.) – 15 sztuk Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (osoby) – 1 osoba Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (osoby) – 1 osoba
14.	Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr. 9 Pt. 6	2017-2018	Gmina Radomin	557 143,90	15% (środki własne) 83 571,59 85% (środki EFS) 473 572,31 zł	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 69 os. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 15 szt.

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki projektu
									Liczba nauczycieli objętych wsparciem w ramach programu – 5 os. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 5 os.
15.	Aktywizacja zawodowa szansą na lepszą przyszłość	Centrum Dofinansowania EUROEXPERT Sławomir Zdziarski	Pr. 5 Pt.7		Powiat Golubsko-Dobrzyński	3 030 853,23 zł	85% (EFS) 2 576 225,25 zł; 15% wkład własny : 454 627,98 zł. Niepieniężny w postaci nieruchomości lub budżet Gmin: Zbójno, Ciechocin, Radomin, Gmina Miasto Golub – Dobrzyń		Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 200 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 10 Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskało kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – 50 Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 70 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (WLWK) - 30

LISTA REZERWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR I EFS

Tabela 41. Lista projektów rezerwowych EFRR

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI
1.	Redukcja zużycia energii na terenie gminy Ciechocin poprzez zamianę wysokoprężnych lamp sodowych na oświetlenie energooszczędne	Gmina Ciechocin	Pr.4.1.	2016-2018	Gmina Ciechocin	700 000,00	15% (środki własne) 105.000,00 zł 85% (środki EFRR) 595.000,00 zł	4e
2.	Poprawa efektywności energetycznej budynku Przedszkola Publicznego im. M. Konopnickiej przy ul. Sienkiewicza w Golubiu-Dobrzyniu	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	Pr.4.2.	2017	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	500 000,00	15% (środki własne) 75.000,00 zł 85% (środki EFRR) 425.000,00 zł	4c
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynku głównego Spółdzielni Mieszkaniowej w Golubiu-Dobrzyniu	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Golubiu-Dobrzyniu	Pr.4.2.	2016	Miasto Golub-Dobrzyń	600 000,00	15% (środki własne) 90.000,00 zł 85% (środki EFRR) 510.000,00 zł	4c
4.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Golub - Dobrzyń: Golub Dobrzyń – Węgiersk, Węgiersk - Macikowo	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr. 4.1.	2016-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	1 925 000,00	15% (środki własne) 288 750,00 zł 85% (środki EFRR) 1 636 250,00 zł	4e
5.	Instalacja OZE i źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.4.2.	2016-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	1 000 000,00	15% (środki własne) 150.000,00 zł	4c

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI
							85% (środki EFRR) 850.000,00 zł	
6.	Rewitalizacja zboru ewangelickiego w Ostrowitem	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr. 2	2016-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	2 000 000,00	15% (środki własne) 300.000,00 zł 85% (środki EFRR) 1.700.000,00 zł	6c
7.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	Pr.4.2.	2016-2018	Gmina Golub-Dobrzyń	500 000,00	15% (środki własne) 75.000,00 zł 85% (środki EFRR) 425.000,00 zł	4e
8.	Budowa ścieżki rowerowej Radomin – Szafarnia wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 534 (II etap)	Gmina Radomin	Pr. 4.1.	2017-2018	Gmina Radomin	520 000,00	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 120 000,00 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 400 000,00 zł	4e
9.	Wymiana lamp energetycznych przy drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.2.	2016-2018	Gmina Radomin	2 900 000,00	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 895.934,96 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 2 004 065,04 zł	4e

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI
10.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.3.	2016-2019	Gmina Radomin	6 000 000,00	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 1 853 658,54 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 4 146 341,46 zł	6b
11.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.3.	2016-2018	Gmina Radomin	2 000 000,00	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 617 886,18 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 1 382 113,82 zł	6b
12.	Montaż paneli fotowoltaicznych oraz pomp ciepła na nieruchomościach położonych na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	Pr.4.2.	2016-2017	Gmina Radomin	3 000 000,00	15% kosztów kwalifikowanych+ koszty niekwalifikowane 926 829,27 zł 85% kosztów kwalifikowanych (środki EFRR) 2 073 170,73 zł	4c
13.	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej Szafarnia – Pionne	Gmina Radomin	Pr.4.1.	2016-2018	Gmina Radomin	700 000,00 zł	15% (środki własne) + koszty niekwalifikowane 216 260,16zł	4e

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI
							85% (środki EFRR) 483 739,84 zł	
14.	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Publiczne Gimnazjum im. Fryderyka Chopina w Radominie	Gmina Radomin	Pr.4.2.	2016-2019	Gmina Radomin	850.000,00	15% (środki własne) 127.500,00 zł 85% (środki EFRR) 722.500,00 zł	4c
15.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Zbójno	Gmina Zbójno	Pr.4.1.	2016-2018	Gmina Zbójno	1.000.000,00	15% (środki własne) 150.000,00 zł 85% (środki EFRR) 850.000,00 zł	4e
16.	Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie gminy Zbójno	Gmina Zbójno	Pr.4.2.	2016-2018	Gmina Zbójno	400.000,00	15% (środki własne) 60.000,00 zł 85% (środki EFRR) 340.000,00 zł	4e
17.	Budowa przedszkola przy Zespole Szkół w Działyniu w gminie Zbójno	Gmina Zbójno	Pr.1 Pt.6	2016-2018	Gmina Zbójno	1.250.000,00	15% (środki własne) 187.500,00 zł 85% (środki EFRR) 1.062.500,00 zł	10a
18.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Zbójnie	Gmina Zbójno	Pr.4.2.	2016-2018	Gmina Zbójno	500 000,00	15% (środki własne) 75 000,00 zł	4c

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/ potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	PI
							85% (środki EFRR) 425 000,00 zł	

Brak projektów rezerwowych w ramach EFS.

LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH

Tabela 42. Lista projektów komplementarnych

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
1.	Adaptacja oddziału chorób płuc i gruźlicy na całodobowy zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy – stacjonarny	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2.500.000,00
2.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej powiatu golubsko-dobrzyńskiego na terenie gminy Miasto Golub-Dobrzyń	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	5.500.000,00
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na terenie gminy Miasto Kowalewo Pomorskie	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	4.000.000,00
4.	Budowa Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną – ul. Lipnowska, Golub-Dobrzyń	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	25.000.000,00
5.	Rozbudowa istniejącego oddziału chorób płuc i gruźlicy wraz z infrastrukturą towarzyszącą – ul. Dr J. G. Koppa; Golub-Dobrzyń	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	4.500.000,00
6.	Adaptacja zabytkowego budynku sądu w Kowalewie Pomorskim na szkołę muzyczną I stopnia	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2.000.000,00
7.	Adaptacja pomieszczeń w budynku przy ulicy Dr J. G. Koppa 1 w Golubiu-Dobrzyniu na Środowiskowy Dom Samopomocy	Powiat Golub-Dobrzyń	2016-2020	Powiat Golubsko-Dobrzyński	700.000,00
8.	Modernizacja drogi nr 2122C Małyszce – Miliszewy	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Ciechocin	2016-2020	Gmina Ciechocin	461 250,00
9.	Modernizacja drogi nr 2107C Szychowo – Chełmonie	Powiat Golubsko-Dobrzyński / Gmina Kowalewo	2016-2020	Gmina Kowalewo	738 000,00
10.	Modernizacja drogi nr 2103C Srebrniki – Mariany	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Kowalewo	2016-2020	Gmina Kowalewo	553 500,00

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
11.	Modernizacja drogi nr 2120C Radomin – Szczutowo	Powiat Golubsko Dobrzyński / Gmina Radomin	2016-2020	Gmina Radomin	553 500,00
12.	Modernizacja drogi nr 2213C Ugoszcz – Obory	Powiat Golubsko Dobrzyński / Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	147 600,00
13.	Modernizacja drogi nr 2134C Działyn – Klonowo	Powiat Golubsko Dobrzyński / Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	442 800,00
14.	Modernizacja drogi nr 2106C Wielka Łąka – Lipienica	Powiat Golubsko Dobrzyński / Gmina Kowalewo	2016-2020	Gmina Kowalewo	959 400,00
15.	Modernizacja drogi nr 2126C Świętosław – Działyn	Powiat Golubsko Dobrzyński / Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	159 900,00
16.	Modernizacja drogi nr 2119C Szafarnia-Płonne	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Radomin	2016-2020	Gmina Radomin	123 000,00
17.	Modernizacja drogi nr 2135C Ruże – Łukaszewo	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1 107 000,00
18.	Modernizacja drogi nr 2124C Ruziec – Nowa Wieś	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Golub Dobrzyń/ Gmina Ciechocin	2016-2020	Gmina Golub Dobrzyń/ Gmina Ciechocin	6 261 192,00
19.	Modernizacja drogi nr 2117C Cieszyny – Lisewo Młyn	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Golub Dobrzyń	2016-2020	Gmina Golub Dobrzyń	2 480 000,00
20.	Modernizacja drogi nr 2118C Szafarnia – Wąpielsk –Długie - Rypin	Powiat Golubsko-Dobrzyński/ Gmina Radomin	2016-2020	Gmina Radomin	364 285,00
21.	Budowa infrastruktury Parku Przemysłowo-Technologicznego w Golubiu-Dobrzyniu	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2016-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	10.000.000,00
22.	Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Golubiu-Dobrzyniu	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2016-2018	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	7.000.000,00
23.	Poprawa efektywności energetycznej budynku Gimnazjum przy ul. Szkolnej	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	700.000,00
24.	Zainstalowanie ogniw fotowoltaicznych na budynku Urzędu Miasta Golubia-Dobrzynia ul. Pl. 1000-lecia 25	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	300.000,00
25.	Modernizacja oświetlenia w budynkach zarządzanych przez Urząd Miasta	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	405.900,00

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
26.	Realizacja termomodernizacji w zasobach budynków komunalnych i spółdzielni mieszkaniowej	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	16.900.000,00
27.	Budowa energooszczędnego oświetlenia na ulicach: Dworcowej, Leśnej, Ceglanej, Wapiennej, Gagarina, Os. Królewskie, Os. Panorama	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	1.526.447,97
28.	Przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne na ulicach: 17 Stycznia, Brodnickiej, Browarowej, Chopina, Hallera, Konopnickiej, Kościelnej, Leśnej, Mickiewicza, Miłej, Podmurnej, Rynek, Wodnej, Zamkowej, Żeromskiego	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	1.336.500,00
29.	Wsparcie dla instalowania ogniw fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w budynkach	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2018-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	150.000,00
30.	Utwardzenie dróg	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	874.582,00
31.	Utwardzenie ścieżek rowerowych	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	390.839,00
32.	Działania inwestycyjne PEC sp. z o.o.	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	6.650.000,00
33.	Budowa dróg na Terenia Miasta Golub-Dobrzyń	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Miasto Golub-Dobrzyń	5.000.000,00
34.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Nowejwsi i Nowogrodzie	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	1.000.000,00
35.	Budowa kanalizacji sieciowej na terenie gminy Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	6.000.000,00
36.	Doposażenie bazy sportowej w gminie Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	1.500.000,00
37.	Budowa infrastruktury Parku Przemysłowo-Technologicznego we Wrockach	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	3.000.000,00
38.	Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w gminie Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	4.000.000,00
39.	Modernizacja budynków szkolnych	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	1.000.000,00
40.	Budowa placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	1.000.000,00

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
41.	Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Lisewie i w Węgiersku i kompleks boisk przy Gimnazjum w Gałczewie	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	5.000.000,00
42.	Budowa dróg gminnych na terenie gminy Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń	2015-2020	Gmina Golub-Dobrzyń	5.000.000,00
43.	Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń w części południowo – zachodniej istniejącego budynku Szkoły Podstawowej w Ostrowitem wraz z ich niezbędną przebudową na żłobek oraz przebudowa wejścia	Gmina Golub-Dobrzyń	2016-2017	Gmina Golub-Dobrzyń	273.520,33
44.	Budowa i modernizacja dróg gminnych na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	2016-2020	Gmina Radomin	5.000.000,00
45.	Budowa audytorium (Sali koncertowej) w Ośrodku Chopinowskim w Szafarni	Gmina Radomin	2016-2018	Gmina Radomin	7.500.000,00
46.	Modernizacja instytucji kultury na terenie gminy Radomin	Gmina Radomin	2016-2020	Gmina Radomin	1.500.000,00
47.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej obejmujących budynki szkolne i remizy oraz zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii w gminie Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2018	Gmina Zbójno	1.500.000,00
48.	Modernizacja stacji uzdatniania wody oraz budowa nowego odwiertu i studni wodociągowej na terenie gminy Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2018	Gmina Zbójno	500.000,00
49.	Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w miejscowości Zbójno	Gmina Zbójno	2017-2018	Gmina Zbójno	8.000.000,00
50.	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na terenie gminy Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	2.500.000,00
51.	Przebudowa drogi gminnej Adamki-Zbójenko	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	2.000.000,00
52.	Doposażenie bazy sportowej w gminie Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	500.000,00
53.	Remont budynków poszkolnych w miejscowości Wielgie i Sitno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
54.	Przebudowa drogi gminnej „Przy stawie” w miejscowości Działyń	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
55.	Budowa chodników i jezdni w centrum miejscowości Rembiocha	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
56.	Przebudowa drogi gminnej Ciechanówek-Działyń	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	2.000.000,00
57.	Przebudowa drogi gminnej Działyń-Rembiocha	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
58.	Modernizacja budynków świetlic wiejskich na terenie gminy Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
59.	Przebudowa drogi gminnej Nowogród-Rembiocha-Kijaszkowo	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
60.	Budowa placów zabaw w miejscowości Sitno, Rembiocha i Obory	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	150.000,00
61.	Modernizacja budynku szkoły w Rużu, budynku szkoły w Działyniu oraz budynku szkoły w Klonowie	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.500.000,00
62.	Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Zbójnie	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	2.000.000,00
63.	Przebudowa drogi gminnej Wielgie-Liciszewy	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.500.000,00
64.	Modernizacja sieci wodociągowej w gminie Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
65.	Przebudowa drogi gminnej w Zbójnie	Gmina Zbójno	2015	Gmina Zbójno	1.000.000,00
66.	Przebudowa drogi gminnej Zbójno-Ciepień	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	3.000.000,00
67.	Przebudowa drogi gminnej Zbójno-Rudusk-Podolina na odcinku od Podoliny do granic gminy Zbójno	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	1.000.000,00
68.	Przebudowa drogi gminnej w Sitnie	Gmina Zbójno	2016-2020	Gmina Zbójno	750.000,00
69.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Nowej Wsi	Gmina Ciechocin	2017-2018	Gmina Ciechocin	1.500.000,00
70.	Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Ciechocin	Gmina Ciechocin	2018-2020	Gmina Ciechocin	600.000,00
71.	Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Elgiszewie	Gmina Ciechocin	2017-2018	Gmina Ciechocin	1.850.000,00

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)
72.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Ciechocin	Gmina Ciechocin	2019-2020	Gmina Ciechocin	3.000.000,00
73.	Modernizacja dróg gminnych na terenie gminy Ciechocin	Gmina Ciechocin	2016-2020	Gmina Ciechocin	3.200.000,00
74.	Nasadzenia drzew i krzewów na terenie gminy Ciechocin	Gmina Ciechocin	2016-2020	Gmina Ciechocin	50.000,00
75.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ciechocin	Gmina Ciechocin	2016-2020	Gmina Ciechocin	150.000,00
76.	Rozbudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej w Ciechocinie na funkcje krzewienia i rozwijania kultury oraz tradycji w gminie Ciechocin	Gmina Ciechocin	2017-2018	Gmina Ciechocin	800.000,00
77.	Przywracanie dziedzictwa kulturowego Ziemi Dobrzyńskiej	Gmina Ciechocin	2017-2020	Gmina Ciechocin	1.000.000,00
78.	Realizacja działań na rzecz zachowania, ochrony i promocji dziedzictwa narodowego i kulturowego	Oddział PTTK im. Zygmunta Kwiatkowskiego	2016-2020	Powiat Golubsko - Dobrzyński	4.000.000,00
79.	Aktywizacja mieszkańców DPS W Golubiu-Dobrzyniu	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2016-2018	Powiat Golubsko – Dobrzyński	56 280,00
80.	Wsparcie rodzin i dzieci oraz osób dorosłych z niepełnosprawnościami w powiecie golubsko-dobrzyńskim	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2016-2018	Powiat Golubsko – Dobrzyński	300 000,00
81.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2108 Kowalewo Pomorskie-Okonin	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2016	Powiat Golubsko-Dobrzyński	799 994,55
82.	Budowa Powiatowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej o specjalizacji terapeutycznej w Golubiu-Dobrzyniu	Powiat Golubsko-Dobrzyński	2017-2018	Województwo Kujawsko - Pomorskie	2 815 210,03

7. WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE

W wyniku realizacji projektów ujętych na liście podstawowej zostaną osiągnięte wartości wskaźników przedstawione w poniższej tabeli

Tabela 43. Wskaźniki planowane do osiągnięcia w obszarze

Fundusz	PI	Wskaźniki planowane do osiągnięcia w obszarze
EFRR	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 12 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 5 626 577,156 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 6530,812 t CO₂/rok Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 94,985 MWh/rok
EFRR	4e	Długość wybudowanych dróg dla rowerów – 9,04 km Liczba osób korzystających z wybudowanych dróg dla rowerów – 250 os. Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – ok. 360 szt. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 44,06 t CO₂/rok Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej kWh/rok – 232 296
EFRR	6b	Ilość zmodernizowanych stacji uzdatniania – 1 sztuka Liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 1 099 osób Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 10 os. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 65 % Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 2000 RLM Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 400 os.
EFRR	9b	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 100 osób tygodniowo Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - ok. 300 osób, w tym 35 uczestników projektu EFS „Domek Harcerza – Pracownia Inspiracji” Liczba nowoutworzonych usług na obszarze rewitalizowanym -1 usługa
EFRR	10a	Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 100 os. Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 100 os. Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 4 szt. Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – 80%
EFS	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 232

		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 178 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 43 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 31 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 275 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 29 Liczba wizyt studyjnych (odwiedziny /rok) - 40 Liczba wyjazdów do teatru (odwiedziny/rok) - 40 Liczba wydanych decyzji (gospodarstwo domowe) - 40 Liczba pikników integracyjnych (osoby/rok) - 80 Liczba zorganizowanych giełd pracy (osoby/rok) - 40 Liczba osób uczestniczących w wizycie studyjnej (liczba osób) - 40 Liczba osób uczestniczących w wyjeździe do teatru (liczba osób) - 40 Liczba osób, które otrzymały wsparcie finansowe w formie zasiłków (liczba osób) - 40 Liczba osób objętych wsparciem asystenta (liczba osób) - 6 Liczba osób z otoczenia uczestników objęta wsparciem (liczba osób) - 16 Liczba osób uczestniczących w pikniku integracyjnym (liczba osób) - 80
EFS	10i	Wsparcie szkół: Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] -283 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie [osoby] – 5093 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 244 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu [osoby] - 4281 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 12 Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 12 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje doradcy zawodowego – 7 Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które wykorzystują sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 15 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 32 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 14 Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 14 Liczba uczniów zagrożonych przedwczesnym opuszczeniem systemu oświaty objętych wsparciem w programie – 121 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania kwalifikacji doradcy zawodowego – 7 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniów młodszych objętych pracą indywidualną – 184

		Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 9 Wsparcie przedszkoli: Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 265 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 99 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 9 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 9 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% Liczba oddziałów (pomieszczeń) przedszkolnych wyremontowanych i doposażonych w ramach projektu – 2
EFS	10iv	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie – 2 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 50 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego – 4 Liczba nauczycieli placówek kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, uczestniczących w praktykach i stażach u pracodawcy – 0 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania/podniesienia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego – 0 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 360 Liczba uczniów szkół zawodowych korzystających z doradztwa zawodowego – 120 Liczba wyjazdów zawodoznawczych-8 Liczba zorganizowanych targów pracy -1 Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 2 Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS – 4 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali/podnieśli kwalifikacje doradcy zawodowego – 0 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 289 Liczba uczniów szkół i placówek, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu – 50 Liczba wyposażonych/wyposażonych pracowni międzyszkolnych -5 Liczba pracodawców z którymi podjęto współpracę w zakresie organizacji praktycznych form nauczania zawodu - 16

Źródło: Opracowanie własne

8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla osiągnięcia zamierzonych celów strategicznych i kierunków rozwoju wymagane jest stworzenie efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii.

Zgodnie z nowymi uwarunkowaniami polityki regionalnej w kraju, polegającej na wielopoziomowym modelu zarządzania rozwojem jednostek samorządu terytorialnego, koniecznym i celowym działaniem w okresie realizacji Strategii będzie tworzenie warunków dla ścisłej współpracy władz Powiatu z partnerami samorządowymi i ich jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami prywatnymi i pozarządowymi.

W proces wdrażania Strategii, podobnie jak w proces jej tworzenia, zostaną zaangażowane instytucje i podmioty, które mogą mieć wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej ORSG. Oprócz jednostek samorządu terytorialnego będą to szeroko pojęci partnerzy społeczni.

SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Strategii jest procesem, w którym działania operacyjne wynikają ze sformułowanych w dokumencie długoterminowych celów strategicznych i operacyjnych. Ponadto Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. Jednym z elementów procesu jej wdrażania są działania mające na celu propagowanie i upowszechnianie informacji na temat jej zawartości i przyjętych założeń. Głównym celem tych działań jest aktywizacja wybranych organizacji i środowisk do współudziału w realizacji Strategii.

Inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć związanych z wdrażaniem Strategii ORSG jest Starosta Golubsko-Dobrzyński oraz Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, których zadaniem są działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Równie istotne dla należytej realizacji zadań strategicznych jest zaangażowanie wszystkich gmin wchodzących w skład Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, będących sygnatariuszami Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego.

Organem nadzorującym realizację Strategii jest Komitet Sterujący, w skład którego wchodzi przedstawiciele będący Stronami Porozumienia, w tym Starosta Golubsko-Dobrzyński, Burmistrz Miasta Golub-Dobrzyń oraz Wójtowie gmin.

Do zadań Komitetu w zakresie prac nad Strategią w szczególności należy:

- Zatwierdzenie Strategii i jej aktualizacja,
- Przedkładanie Strategii do zaopiniowania Instytucji Zarządzającej RPO (IZ RPO) oraz Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Przygotowywanie na podstawie zasad wyboru projektów, wskazanych w Strategii Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, propozycji szczegółowych kryteriów wyboru projektów i uzgodnienie ich w porozumieniu z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz IZ RPO,
- Wybór projektów, w tym opracowanie listy rankingowej projektów, jej aktualizacja, przedkładanie do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Zatwierdzanie listy projektów stanowiących integralną część Strategii i jej aktualizacja,
- Przygotowanie i zatwierdzenie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii, a następnie przekazywanie tego dokumentu do oceny i zatwierdzenia IZ RPO
- Zatwierdzanie innych dokumentów wymaganych przez IZ RPO,
- Reprezentowanie Stron Porozumienia w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi w sprawach związanych z opracowywaniem i wdrażaniem Strategii.

Komitet realizuje swoje zadania zgodnie z Regulaminem pracy Komitetu Sterującego ORSG, określającym szczegółowe zasady oraz tryb jego pracy.

Uchwały Komitetu Sterującego podejmowane będą w drodze konsensusu. W przypadku nieosiągnięcia go - podejmowane będą w głosowaniu jawnym zwykłą większością ważnie oddanych głosów, przy udziale przedstawicieli minimum pięciu Stron Porozumienia. Każda ze Stron Porozumienia w głosowaniu ma jeden głos.

SYSTEM MONITOROWANIA

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii ORSG Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Dla efektywnej realizacji zapisów Strategii, niezbędne jest stworzenie systemu monitoringu realizacji jego ustaleń.

Monitoring będzie polegał na systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od wszystkich realizatorów projektów w ramach Strategii. Proces ten będzie służył identyfikacji realizowanych przedsięwzięć oraz porównaniu ich zgodności z założeniami Strategii. System ten będzie wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących na ORSG, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiąganie przyjętych celów rozwoju. Pozwala to na zwiększenie zdolności sygnatariuszy porozumienia na rzecz rozwoju ORSG do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

System monitorowania strategii ORSG obejmuje:

- Ocenę poziomu realizacji wskaźników zgodnie z matrycą logiczną Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranymi wskaźnikami produktu i rezultatu oraz spełnienie przez wskaźniki warunków SMART
- Analizę i ocenę stopnia realizacji przyjętych celów Strategii oraz adekwatność doboru do nich wskaźników
- Analizę i ocenę harmonogramu wdrażania Strategii
- Dokonywanie odniesień do Strategii rozwoju województwa
- Monitoring ogólnego poziomu rozwoju obszaru

Sprawozdawczość z monitoringu dokonywana będzie przez Zarząd ORSG. Okresowa ocena stopnia realizacji strategii odbywać się będzie w oparciu o raporty cząstkowe przygotowywane przez sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG - informacje podmiotów zaangażowanych w jej realizację na temat przygotowywania i realizacji przedsięwzięć oraz osiągniętych lub planowanych do osiągnięcia wskaźników. Informacje zbiorcze na temat procesu wdrażania Strategii zostaną zawarte w raporcie analitycznym, co pozwoli na weryfikację realizowanej polityki wsparcia, obiektywną ocenę poziomu realizacji założonych celów oraz dokonywanie niezbędnych korekt procesu wdrażania.

Sprawozdania z realizacji strategii będą zatwierdzane przez Komitet Sterujący ORSG. Wnioski płynące z monitoringu będą stanowiły podstawę do ewentualnej aktualizacji Strategii poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

Postęp prac w zakresie wdrażania założeń Strategii oraz realizacji przedsięwzięć ujętych w przedmiotowym dokumencie będzie również podlegał monitorowaniu przez Instytucję Zarządzającą RPO do końca 2018r. w okresie kwartalnym, a po 2018r. w okresie półrocznym.